

1942

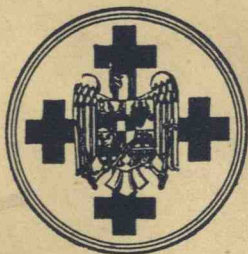
AR. M. CĂLINESCU

NOUL REGIM

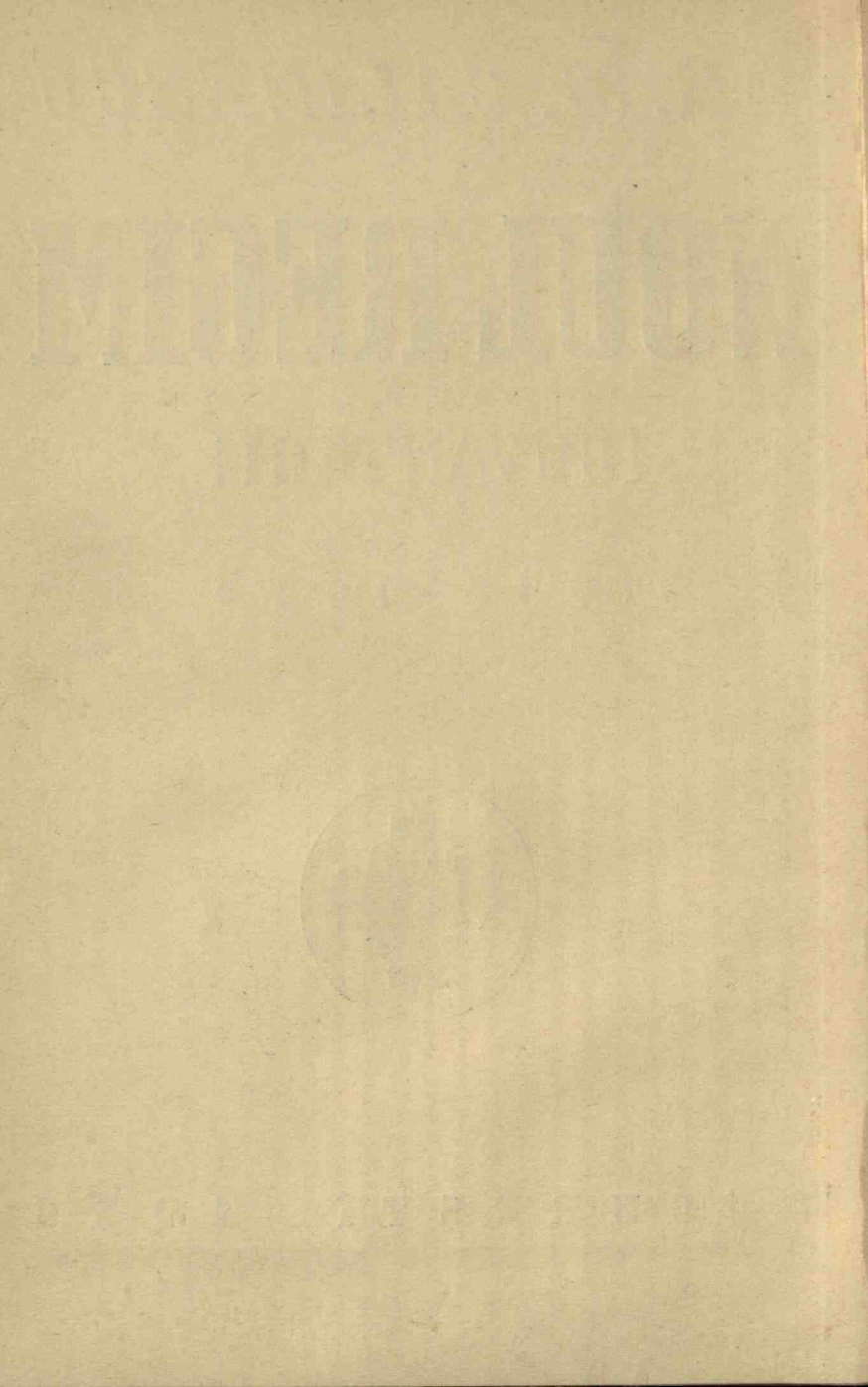
[CUVÂNTĂRI]

1938-1939

c/442/1940

BUCUREȘTI 1939

Inu.A.54.724

AR. M. CĂLINESCU

epurat

237074

NOUL REGIM

(CUVÂNTĂRI)

1938 — 1939

68288

BUCUREȘTI 1939

1956

CONTROL 1953

Biblioteca Centrală Universitară

BUCUREȘTI

Cot. 72 529

Inventar 68288

RC217/01

B.C.U. Bucuresti

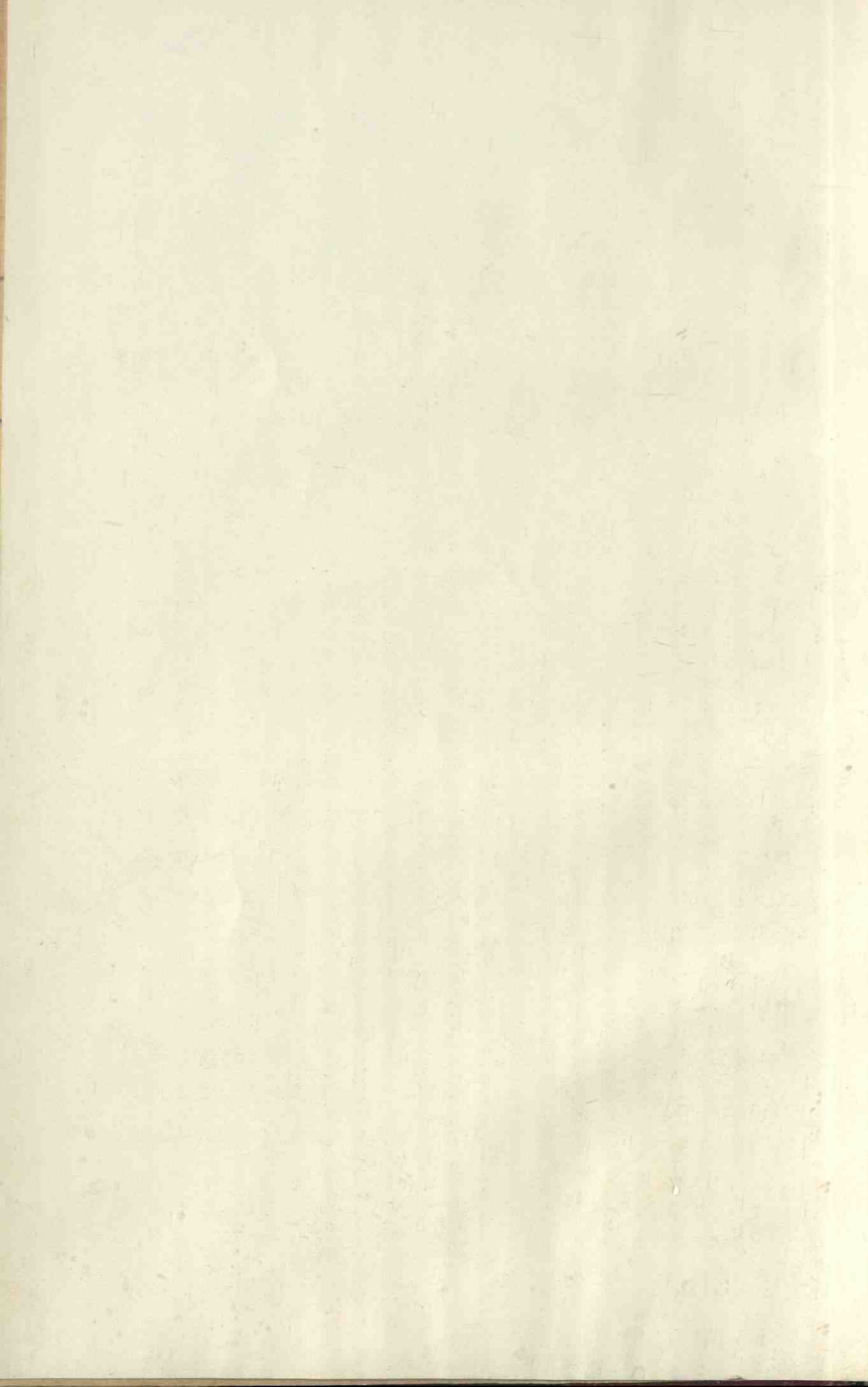

C68288

8298

1955

I

D-I Armand Călinescu, ministru de interne, despre spiritul nou în gospodăria locală.

8 Mai 1938.

Conferință ținută la Radio, în ziua de 8 Mai 1938, orele 20 și 40.
— Spiritul nou în gospodăria locală se dovedește prin: « numirea unor administratori onești și de prestigiu, introducerea unei perfecte rândueli în gestiune, întreprinderea unei activități gospodărești intense, așezarea unei legiuri organice pentru exploatarea întreprinderilor comunale, întocmirea proiectului de reformă administrativă ».

Voiu sublinia în această seară câteva din aspectele noi ale activității administrațiilor locale și voiu schița liniile pe care această activitate va fi îndrumată în viitor, spre a da astfel cetățenilor țării o imagine mai limpede despre opera ce se încheagă în momentul de față la departamentul internelor.

Au trecut trei luni numai dela instaurarea noului regim. In alte timpuri ne-așm afla încă în plină febră electorală. Lista conducătorilor

abia ar fi ieșit din laboratoriile de club. Preocupați de asigurarea situațiilor, oamenii ar fi încă în faza făgăduelilor pentru câștigarea popularității. Cât despre administrația însăși, despre problemele ce așteptau o soluționare, nici vorbă nu ar fi fost. Prin urmare un timp pierdut.

Cum s'au desfășurat însă lucrurile de data aceasta?

Din ceasul întâiu, administrația a fost delat un capăt la altul al țării, fără ezitări, cu un desăvârșit simț al răspunderii. În fruntea județelor au fost numiți ofițeri superiori; în fruntea orașe or președinții de tribunale.

Pentru ce această alegere? Ce considerațiuni au dictat această soluțiune? De sigur nu a fost o întâmplare, ci rezultatul deliberat al unei îndoite preocupări. Pe de o parte trebuia revalorizată funcțiunea administrativă, pe de altă parte trebuia creat un spirit nou. Într'o prefacere ca aceea la care am asistat, administrația constituia piatra de încredere. Semnele noului regim trebuiau să fie: prestigiul, onestitatea și munca. Ele nu se puteau asigura decât prin oameni degajați de clientele. Asemenea oameni nu se găseau decât în rândurile celor două mari instituțiuni ale țării: armata și magistratura. Era singurul criteriu obiectiv ce se putea adopta.

Așa dar, într'un moment de carență, instituțiile surori au dat sprijinul lor pentru refacerea morală a administrației!

Și rezultatele s'au simțit îndată. Un ritm viu a început să pulseze în toate serviciile. O atmosferă nouă s'a întronat pretutindeni. O adevărată pasiune pentru administrație, pentru că o mai bună administrație a înlocuit vechea indolență. O conștiință a datoriei către interesul obștesc, în locul folosului personal.

Câteva exemple pot da o imagine a caracterului noiei așezări. Astfel prefectii și primarii au întreprins o acțiune de epurare, alungând în taințele bugetelor tot ce nu aducea un folos, tot ce era element parazitar. Numai la Primăria Municipiului București, s'au făcut suprimări de diurne, de sinecure în sumă de peste 120 milioane lei. În vreme ce Bucureștiul nu-și putea îndeplini angajamentele și nu putea achita prețul expropriierilor, peste 2.000 persoane primeau indemnizații însemnate, fără să presteze un serviciu util. Căci în această direcțiune abuzul depășise orice decență. Și ce ar putea ilustra mai bine acest sistem decât cazul dela Buzău, unde primăria orașului însărcinase o întreagă comisie să cumpere timbre în valoare de 40.000 lei și îi plătise pentru această osteneală diurne de 36.000 lei!

Aceeași situațiune era la capitolul veniturilor publice. Eri, favoriții nu plăteau dările și taxele la comune. Cutare om influent avea întotdeauna gratuit electricitatea. Cutare altul era în restanță cu plata apei pe câte 5 ani. Astăzi privilegiul acesta a dispărut. Cetățenii cei mai de seamă își îndeplinesc obligațiunile legale la rând cu cei mai modești. La Brăila se încasau 2.500.000 lei pe lună, acum s'au încasat 4.500.000 lei într'o jumătate de lună. La Craiova se încasau 1.900.000 lei pe lună, acum s'au încasat 3.600.000 în 15 zile. La Ploiești se încasau 10.000.000 lei pe lună, acum s'au încasat 22 milioane în 15 zile și așa mai departe; iar diferența constă nu din vreo apăsare a celor nevoiași, ci din executarea legală a celor puternici și avuți, cari beneficiau până acum de adevărate privilegii.

Iată așa dar un prim aspect al noiei administrațiuni.

Voiu adăuga îndată un al doilea, căci în adevăr nouii conducători nu s'au mărginit la corectarea erorilor trecutului și la introducerea unei perfecte rândueli în gestiuni; ei au întreprins îndată și o acțiune gospodărească pozitivă. Un exemplu: La 20 Februarie am trimis prefectilor de județ o circulară în care îi îndrumam să întreprindă o campanie de reparare a drumurilor

și de plantare a zonelor de șosea. Ei bine, am în fața mea cifrele în care s'au tradus instrucțiunile ministerului. S'au aprovizionat numai pe șosele comunale 1.543.000 metri cubi de piatră; s'au desfundat 22.029.763 metri liniari de șanțuri; s'au plantat 15.659.520 pueți de pomi pe zone. Afirm că asemenea lucrări realizate astăzi în două luni nu s'au putut executa niciodată în trecut în mai puțin de cinci ani.

Și de altminteri, oricine străbate satele noastre are dela primul pas impresiunea unei îngrijiri, a unei acțiuni gospodărești, a unei munci efective pentru binele obștesc.

Folosesc acest prilej pentru a exprima toată satisfacțiunea prefectilor și primarilor de orașe cari au înscris în adevăr o pagină nouă în dezvoltarea administrației noastre.

Opera începută trebuie continuată cu elan susținut. De aceea conducătorii administrației vor trebui să rămână și vor rămâne la posturile lor. Este nevoie de o stabilitate apreciabilă în aceste funcțiuni, pentru ca un ciclu de lucrări îndeplinite să servească de termen de comparație cu trecutul și de temeinic exemplu pentru viitor.

Trebuie să subliniez însă că starea de dezordine precum și inacțiunea administrațiilor locale în

trecut se datora și absenței unei politici bine definite a autorității centrale.

Nu a existat o concepțiune, nu a existat o îndrumare limpede, nu a existat un control efectiv. Comunele și județele au fost abandonate inițiativelor de multe ori interesate a unor organe fără răspundere efectivă. Mai mult decât atât. Ministerul Internelor în loc să ia sub protecția sa administrațiile locale, a îngăduit ca pe de o parte, veniturile lor să fie înstrăinate, iar pe de altă parte sarcini noi să fie aruncate asupra lor. În câțiva ani, aproape un miliard provenit din taxele pe articolele de consumațiune a dispărut din bugetele locale. În acest răstimp, în loc ca sarcinile să fie micșorate, ele au fost dimpotrivă sporite cu aproape 500.000.000.

În asemenea condițiuni, întocmirea bugetelor întâmpina mari greutăți, aprobarea lor nu se dădea decât pe la mijlocul exercițiului. Pentru a se obține un echilibru formal se umflau evaluările resurselor, peste posibilitățile reale de încasări. Pe baza acestor evaluări exagerate se făceau angajări de lucrări care nu se mai puteau lichida. Numai din exercițiul 1937 au rămas ordonanțe emise dar neachitate de peste 300.000.000.

Firește că astfel finanțele locale s'au găsit într'o totală dezorganizare. Creditorii instituiseră

sequestre pe toate veniturile. Orice acțiune pozitivă era paralizată. Abia se puteau achita salariile funcționarilor. Prima preocupare a ministerului sub noul regim a fost de a remedia această stare de lucruri.

De acord cu departamentul finanțelor s'au anulat datoriile către autoritățile de Stat în valoare de aproape 300.000.000. De asemenea s'au pus în studiu modalitatea de lichidare a restanțelor către particulari. În fine s'au redus sarcini de Stat pe exercițiul curent în valoare de 200.000.000. În urma unor instrucțiuni amânunțite, toate comunele și județele și-au întocmit bugetele în timp util și pe baza realizărilor efective din anul precedent, astfel că astăzi se poate afirma că administrațiile locale au pus rânduială în gestiunea lor și pot întreprinde o activitate pozitivă pe baze reale și sigure.

Voiu schița acum al doilea punct din programul ministerului de interne.

Intr'adevăr ne-am oprit atențiunea asupra situațiunii orașelor noastre sub raportul edilitar. Este aci o problemă esențială. În definitiv, rolul unei administrațiuni municipale este de a pune la dispozițiunea locuitorilor mijloace civilizate de traiu în comun. Ce s'a făcut în trecut pe acest teren? Care sunt rezultatele la care s'a

ajuns? Nu tăgăduiesc că au existat singurateci gospodari ale căror bune intențiuni merită o subliniere. Dar dacă privim în întregul ei opera vechei orânduiri administrative, ajungem la constatări dureroase.

Se știe oare că în România din 175 orașe, 114 nu au încă lucrări de canalizare? Se știe că din 175 orașe, 108 nu au încă alimentarea cu apă potabilă? Se știe că un sfert din orașele țării nu au încă lumină electrică?

Și cifrele pe care le-am dat capătă o și mai accentuată semnificație, dacă adaug că și în centrele în care s'au executat deja lucrările amintite, pe de o parte acestea sunt absolut insuficiente, iar pe de altă parte instalațiunile sunt uzate.

Prin urmare trebuie să mărturisim că sub raportul edilitar, orașele țării noastre se găsesc astăzi într'o stare foarte înapoiată.

Nu voi examina acum cauzele. Nu voi insista asupra felului în care s'a făcut administrarea întreprinderilor comunale. Cine nu cunoaște sistemul gratuităților? Mai pretutindeni nu plăteau cei ce constituiau clientela personală a tuturor foștilor și viitorilor primari cari se îngăduiau succesiv.

Și cine nu cunoaște sistemul concesiunii întreprinderilor? In cutare oraș uzina proprie raporta

municipalității câteva zeci de milioane. Într'o bună zi sub pretextul refacerii, ea este trecută unui consorțiu de favoriți. Incetul cu încetul, comuna pierde orice beneficiu dela ceea ce a fost propria ei avere, pentru ca la urmă să devină chiar tributară concesiunilor. În cutare alt oraș din Ardeal, contractul de concesiune se prelungește înainte de expirare, pe un termen foarte lung și cu o pagubă pentru primărie de 36.000.000 lei.

Noul regim nu putea lăsa să dăinuiască această stare de lucruri. Dimpotrivă, trebuiau create grabnic condițiile prielnice pentru începerea unei mari opere edilitare. În acest scop s'ă întocmit o lege care organizează pe noi baze toate întreprinderile comunale. Ea se inspiră dintr'o întreită preocupare: așezarea unei administrații economice și unitare, instituirea unui serios control tehnic și financiar, ameliorarea creditului acestor întreprinderi. Prin noua legiuire toate serviciile municipale: apă, lumină, transportul în comun, etc., se grupează într'o administrație separată, cu un buget special, ale cărui venituri rămân afectate exclusiv întreținerii și investițiilor acestei administrații. Întreprinderile vor fi obligate să întocmească programe de înzestrare și ameliorare, pe o perioadă determinată și pe baza

unor directive unitare de exploatare și tarifare. Ele își vor constitui fonduri speciale pentru a-și asigura amortizarea, reînnoirea și dezvoltarea.

O inovație în această legiuire o constituie posibilitatea de concentrare intercomunală a întreprinderilor. Se știe că în deosebi orașele mici nu dispun nici de resurse, nici de credite suficiente pentru a-și executa lucrările necesare. Lăsate la propriile mijloace nu ar ajunge niciodată să rezolve problemele de edilitate. Dându-li-se însă posibilitatea de a se uni, de a crea și exploata în comun o uzină, ele reduc astfel cheltuielile. De altminteri concentrarea este forma economică și rațională spre care trebuie să tindă întreprinderile edilitare.

Dar pentru ca această operă să nu fie lăsată la inspirația unora, sau la inexperiența altora, se crează un consiliu superior al exploatărilor comunale și o direcțiune tehnică în minister, compusă din oameni de autoritate și pregătire. Aceste organe au misiunea de a stabili normele unitare de lucru. Ele dau îndrumările necesare, ele exercită controlul tehnic și administrativ, ele veghează la întocmirea inventarelor și la conservarea patrimoniului comunelor.

Sunt convins că această legiuire care așează pentru întâia oară la noi un cadru chibzuit de

funcționare și dezvoltare a serviciilor de edilitate, va da un imbold nou activității gospodărești din orașele noastre și nu va întârzia de a produce rezultatele așteptate.

Trecând apoi pe un plan mai larg, ministerul internelor a pășit la întocmirea noii reforme administrative. Care sunt liniile principale ale acestei opere? De sigur, este problema cea mai dezbătută și asupra căreia s'au făcut până astăzi cele mai numeroase încercări de soluționare. Nu a existat legislatura care să nu fi cercetat acest proiect. Rând pe rând însă legiurile administrative au fost abandonate în fața rezultatelor mediocre ce au dat.

Și totuși problema administrativă nu este o problemă grea; s'ar putea spune chiar că este o problemă simplă.

Cum se explică atunci insuccesul încercărilor de până azi?

Este necesar să luminăm acest punct, fiindcă numai astfel aflăm chezașia sigură a reformei ce întreprindem. În adevăr, primul vițiu al vechilor orânduirii administrative a fost instabilitatea. Constituantul dela 1923 a făcut greșeala fundamentală de a crea din consiliile comunale un corp electoral pentru alegerea Senatului. Stabilind astfel o corelațiune între un organ de admini-

strație locală și o instituție politică de guvernământ, a schimbat caracterul celui dintâiu. Înaintea oricărei alegeri parlamentare se făcea epurarea administrației, spre a se înlesni constituirea unei anumite majorități. Astfel, orice schimbare de guvern aducea după sine, în mod inevitabil, înlăturarea tuturor consiliilor comunale și județele. Eram singura țară în care înlocuirea unui minister aducea după sine o totală răsturnare a administrației, până la ultimul vătășel de sat. Pe de altă parte, guvernul fiind într'o adevărată dependență față de acest corp electoral, firește că el nu-și mai putea exercita rolul de supraveghere și control cu toată libertatea.

Al doilea vițiu adânc a fost politicianizarea. Căci ce erau comuna și județul? Moșia partidului! Mai întâiu în fruntea administrației venea devotatul regimului. Apoi bugetul se deschidea pentru a cuprinde sub titlul de funcționar, diurnist, bursier, o bună parte din clientelă. Odată înghițit acest izvor, se deschidea un altul: fondurile pentru lucrări publice, pentru care se țineau gata antreprizele simpatizanților. În genere, se înscriau sume în buget în vederea unui anumit antreprenor, iar nu în vederea unei anumite necesități reale. Și după ce contractele se încheiau sub asemenea auspicii, bugetul mai

sângera odată cu prilejul recepției lucrărilor. În fine, când lucrările ordinare nu îndestulau apetiturile, veneau împrumuturile necontrolate și angajarea veniturilor viitoare. Rezultatul era ruina financiară a comunelor și județelor și demoralizarea cetățenilor. Iată în mod sincer și deschis mecanismul și spiritul vechii noastre administrațiuni.

Față de interesele deslănțuite astfel, ce putere mai aveau legile? S'ar fi putut continua zeci de ani încercările pe vechiul plan și administrația noastră locală nu ar fi făcut un pas înainte.

Astăzi însă, sub noul regim constituțional, situația și perspectivele se schimbă. Pentru întâia oară se deschide posibilitatea înălțării administrației noastre la rangul de adevărată magistratură.

Care sunt ideile directoare ale noiei reforme?

Mai întâiu accentul se pune acum pe elementul de fond, pe elementul gospodărie și răspundere. Toate legiurile anterioare dădeau precădere elementului reprezentativ care avea mai mult un caracter formal. Cum se compun consiliile, cum se aleg ele, cum se lărgeste competența lor, ce garanție li se dă, iată punctele asupra cărora se duceau discuțiunile în trecut. Firește că în chipul acesta caracterul dominant

al administrației devenea cel electoral și pecetea ei, iresponsabilitatea. Poate acest aspect să fi prezentat interes sub raportul revendicărilor democratice în sensul vechiu și perimat al cuvântului. Dar el era dăunător din punct de vedere al activității gospodărești. Am schimbat această situație. S'a păstrat de sigur în fruntea administrațiilor și un consiliu restrâns. Dar el nu se mai alege pe liste de partid, ci prin scrutin uninominal, după valoarea personală a cetățeanului. Consiliul are competența în chestiunile esențiale, ca votarea bugetelor, împrumuturile. El nu poate fi dizolvat. Dar elementul principal în administrație devine acum primarul; acesta este numit de puterea centrală, cu împlinirea unor serioase condiții de recrutare, cu garanții de stabilitate. Primarul dobândește puteri mult mai largi. În același timp el are o responsabilitate bine definită. Care era sancțiunea în trecut? Dizolvarea, adică în realitate tocmai înlesnirea edililor de a se degaja și de a scăpa de orice grijă. Prin noul proiect se reglementează cu atențiune responsabilitatea civilă a primarului, pentru orice pagube ar cauza atât administrației, cât și particularilor. De asemenea s'au creat sancțiuni severe pentru nerespectarea regulamentelor de edilitate de către chiar conducătorii administrației.

A doua idee esențială în noua reformă este organizarea provinciei.

Județele actuale vor fi menținute ca unități administrative de control. În fruntea lor va rămâne mai departe prefectii. Instituțiile publice, vieța economică din actualele capitale nu vor suferi schimbări. Dar trebuie să recunoaștem cu toții că județul, ca gospodărie, nu mai prezintă nicio utilitate. Veniturile lui restrânse abia acoperă cheltuelile de întreținere a personalului administrativ. De multe ori chiar este nevoie de subvenția Statului pentru a asigura traiul zilnic. Astfel județul nu mai răspunde unei funcțiuni viabile. El devine în forma actuală o adevărată instituțiune parazită.

De aceea s'a contituit o nouă unitate administrativă: provincia. Ea reunește sub raportul gospodăresc circa 10 județe actuale. Gruparea județelor se va face astfel încât provincia să se constituie ca o entitate geografică și economică bine definită. Ea trece peste vechile limite ale provinciilor istorice, punând laolaltă pe locuitorii înfrățiți ai României noi, după nevoile reale ale lor, după așezarea geografică firească, după căile de comunicație, după caracterul comun al vieții economice, după resursele de care dispun.

Provincia va concentra toate mijloacele bugetare ale județelor. Ea va avea astfel pe de o parte o considerabilă reducere a cheltuelilor de regie, iar pe de altă parte venituri îndeustulătoare pentru a putea întreprinde o acțiune rațională în toate domeniile gospodărești. Ea va putea întocmi planuri de lucrări mai largi și va soluționa problemele succesiv dar integral. Mijloacele moderne de comunicație fac de altminteri ca distanțele să nu constituie o piedică în calea unei bune administrații, a unei unități atât de mari.

A treia idee principală în noua reformă administrativă este desconcentrarea serviciului de Stat. Se cunosc greutățile ce întâmpinau atât cetățenii, cât și ministerele din cauza regimului prea centralizat. Pentru cea mai neînsemnată chestiune, locuitorii din sate îndepărtate trebuiau să vină în Capitală. Pe de altă parte ministerele încărcate de noianul de chestiuni mărunte și personale nu se putea concentra asupra soluționării marilor probleme de guvernământ, precum și asupra acțiunii de îndrumare și control superior al serviciilor exterioare.

Era de altminteri un vechiu deziderat în deobște admis, acela de a desconcentra serviciile de Stat.

Prin noua reformă se așează în fruntea provinciei un guvernator, dispunând de o deosebită autoritate și o largă și precisă competență. Guvernatorul va fi nu numai conducătorul gospodăriei locale. El va fi în același timp șeful serviciilor exterioare ale diferitelor departamente reunite în jurul lui. El va exercita supravegherea asupra tuturor serviciilor, va stimula acțiunea lor, va rezolva un număr însemnat de chestiuni, aducând în chipul acesta o reală înlesnire locuitorilor din circumscripții și grăbind totdeodată soluționarea problemelor.

Iată așa dar principiile esențiale ale noiei reforme. De altminteri, proiectul va fi adus la cunoștința țării prin presă, va forma obiectul de discuție și toate cercurile interesate vor putea prezenta observațiunile lor. Aceste observațiuni vor fi luate în considerare în măsura în care nu ar modifica economia însăși a reformei.

Rezumând cele arătate până acuma, putem concretiza acțiunea întreprinsă la Ministerul Internelor în ultimele trei luni în următoarele puncte: numirea unor administratori onești și de prestigiu, introducerea unei perfecte rândueli în gestiuni, întreprinderea unei activități gospodărești intense, așezarea unei legiuiri organice pentru exploatarea întreprinderilor co-

munale, întocmirea proiectului de reformă administrativă.

Această acțiune, care fără îndoială, răspunde unor mari necesități și era de mult așteptată de opinia publică, nu se poate însă continua și nu-și poate da toate roadele decât într'o atmosferă de pacificare sufletească și de ordine absolută. Țara e doritoare de liniște și țara are astăzi liniște. De pretutindeni vin aceleași ecouri. Din cele mai multe sate se ridică mulțumirea pentru era nouă, care a înlăturat învrăjbirea dintre oameni și a asigurat munca constructivă. Și de altminteri, orice rătăcit ar încerca să turbure în chip vinovat o atmosferă dorită de popor și conformă cu nevoile superioare ale Statului, se va izbi de hotărîrea neșovăitoare a unui guvern care stă în slujba țării și a Coroanei.

II

Cuvântarea d-lui Armand Călinescu la instalarea sa ca Ministru ad-interim al Educației Naționale.

22 Iunie 1938.

Expunerea principiilor care vor călăuzi activitatea sa ca Ministru al Educației Naționale și indicarea primelor măsuri și reforme.

Țin să exprim cu acest prilej toată gratitudinea noastră P. S. Episcop Colan pentru activitatea prețioasă desfășurată în fruntea acestui Departament. De altminteri, Guvernul va avea mulțumirea să folosească mai departe munca, sfaturile și sufletul său la Ministerul Cultelor. În urma retragerii P. S. Sale, Majestatea Sa Regele a binevoit să mă onoreze pe mine cu Inalta Sa încredere.

Vin aici ca Ministru interimar dar nu ca Ministru provizoriu. Spun aceasta pentru ca să se știe că nu înțeleg să expediez afaceri curente ci să iau măsuri care să creeze situațiuni durabile.

Nu voiu desvolta acum un program. Voiu aminti numai câteva puncte care să caracterizeze acțiunea mea. Ministerul acesta are un buget care întrebuițează a cincea parte din veniturile Statului. Prin urmare se fac sacrificii considerabile pentru Educația Națională. Prima concluziune pe care o trag în mod firesc este că nimeni, din cei cari au legături cu acest Minister, nu poate desfășura o acțiune protivnică intereselor și ordinii de Stat. Nu pot plăti și nu voiu plăti vreun membru al corpului didactic care s'ar alătura unei acțiuni dăunătoare Statului. Nu pot lăsa și nu voiu lăsa să beneficieze de sacrificiile Statului pe acei elevi sau studenți cari se alătură unei asemenea acțiuni. Țin să se știe că tot ce constitue un element de turburare pentru viața de Stat se elimină în mod automat. Aceasta este consecința unui drept natural de conservare pe care-l are Statul.

Dar, domnilor, mai mult decât atât. Eu socotesc că învățământul trebuie să devină un factor activ, să se încadreze în noul regim, care să sprijine și să consolideze acest regim.

Nimeni nu-și amintește fără o strângere de inimă situațiunea turbure în care trăiam până la 10 Februarie. Nimeni nu a uitat luptele sterile care ajunseser să primejduiască viața noastră

de Stat. Coroana exercitând dreptul Ei de arbitru suprem, la care s'au gândit înaintașii noștri și care constituie adevărata esență a constituționalismului, a intervenit într'un moment greu și a salvat Țara.

În interior țara este pacificată. Nu există cerc, nu există om din cel mai îndepărtat sat care să nu-și exprime mulțumirea că s'au înlăturat stările vechi și că fiecare poate să-și desvolte munca productivă în liniște. Nu cunosc o stare de lucruri dela războiu încoace care să fi întrunit o mai largă și mai profundă adeziune populară ca cea de astăzi! Și pe toate buzele nu se aude decât urarea pentru durata acestui regim. Iată pentru interior.

Peste graniță, Domnilor, niciodată România nu s'a bucurat de o mai largă prețuire. Ascultați pe străinii cari vin aici și cari nu precupețesc admirațiunea. Citiți presa străină, toată presa străină, fără excepțiune și veți vedea accentele de laude și de omagii la adresa Suveranului nostru. Și aceasta în toate Statele, fie ele cu regim democratic, fie cu regim autoritar.

Cum se explică această prefacere?

Fiindcă, Domnilor, toată lumea a înțeles efortul de muncă constructivă pe care-l facem; toți au văzut acțiunea de valorificare a puterilor

noastre, acțiune de ridicare sufletească și de întărire a rezistenței naționale.

Domnilor, învățământul trebuie să se încadreze în acest ritm. Și mai întâi trebuie să îndeptăm ultimele vestigii ale politicianismului. Rămâne definitiv încheiată epoca în care profesorii erau înaintați fiindcă erau partizani politici; rămâne definitiv încheiată epoca în care comisiunile de examinare erau recrutate din devotați. Trebuie să înceteze și va înceta spectacolul din trecut când în epoca transferărilor și a detașărilor strada Spiru Haret era blocată de postulanți și intervenienți. Drepturile fiecăruia vor fi examinate după criteriile obiective și satisfăcute în cadrul strict al legilor. Să se știe că oricine se va mai deplasa la București sau va mai face intervenții lăaturalnice va fi rău văzut. Rezultatul vechiului regim a fost că în învățământ au pătruns elemente slabe și că elevii și studenții au ieșit nepregătiți. Vă dați seama ce răspundere avem față de părinții cari ne încredințează copiii pentru educare și instruire? Vă dați seama de răspunderea pe care o avem față de țară, căreia îi lăsăm pentru viitor o generație nepregătită? De aceea, Domnilor, acțiunea noastră trebuie să se desfășoare sub lozinca: Inapoi la Carte și numai la Carte.

De sigur, va trebui să facem și unele reforme. Mă gândesc în primul rând la învățământul primar dela sate care nu are nimic din ceea ce este necesar pentru vieța practică a țăranului și agricultorului. Mă gândesc de asemenea la învățământul profesional care nu trebuie să pregătească postulanți pentru funcțiuni publice, ci buni meseriași! Voiu ataca de asemenea imediat problema manualelor de școală pentru a realiza monopolul de Stat. Niciun interes lăaturalnic nu va putea întârzia această realizare. Dar despre aceasta vom mai avea timpul să vorbim împreună.

Țin să adaug un ultim cuvânt. Domnilor, eu nu sunt profesor și prin urmare nu vin la d-voastră în calitate de camarad. Am însă ceva comun cu d-voastră. Este: învățătura! În adevăr, îmi amintesc și astăzi cu plăcere și cu mândrie că în școală am fost premiant I în toate clasele și că în Facultate am luat două licențe și două doctorate. Spun aceasta numai pentru ca să arăt că am cultul învățăturii și că prețuesc în chipul cel mai deosebit pe acei ce o reprezintă.

Domnilor, în aceste sentimente și cu aceste directive fac apel la concursul d-voastră. Acei ce mi-l vor da vor afla la mine o largă solitudine; acei cari nu-l vor putea da, îmi vor prilejui regretul despărțirii.

III

Cuvântarea d-lui Armand Călinescu, ministru de interne, la deschiderea congresului « Uniunea internațională a orașelor ».

29 Iunie 1938.

Despre conținutul juridic al noului regim și pacificarea spiritelor.

Este pentru o mine o deosebită plăcere să salut pe eminenții reprezentanți ai Institutului internațional de științe administrative și pe acei ai Uniunii internaționale a orașelor.

În numele guvernului regal român vă urez bun sosît.

Acceptând să vă reuniți în Capitala țării noastre nu numai ați mărturisit o atențiune delicată pentru care țin să vă exprim gratitudinea noastră, dar ați sosit într'un moment istoric pentru viața noastră de Stat. Această împrejurare ne cauzează o satisfacție sporită fiindcă ne dă prilejul să lăsăm pe eminenții reprezentanți ai atâtor state să vadă lumina nouă sub care

Statul român se înfățișează în concertul european. Și de această nouă înfățișare noi suntem cu deosebire mândri.

Căci într'adevăr până acum câteva luni, România își depăna cursul vieții sale de stat sub egida unor legiuri vechi; a unor legiuri inspirate din principiile care au constituit cuceririle spirituale ale veacului trecut. Principii care de sigur au adus la timpul său o contribuție prețioasă în civilizația omenirii, dar care astăzi nu mai corespundeau nevoilor vieții moderne și nu mai constituiau un instrument suficient pentru rezolvarea problemelor dificile ale timpului. De altminteri un regim care dura deja de 70 de ani ajunsese forțamente în practică la unele exagerațiuni. Și aceste exagerațiuni au avut de rezultat crearea unei stări de spirit speciale, care împiedeca dezvoltarea întregii puteri de muncă a națiunii.

În aceste împrejurări dificile pentru noi, Marele nostru Suveran căruia după tradiția țării și după Constituția ei îi revenea rolul de suprem arbitru, a intervenit cu înțelepciune și a ostroiat o nouă așezare fundamentală. Această Constituțiune a fost îndată supusă unui referendum popular.

Cu acest prilej am asistat la un minunat fenomen. Țara, împărțită până în ajun în numeroase partide și fracțiuni, deodată, printr'o minu-

nată redresare sufletească, și-a regăsit unitatea ei întreagă sub directiva Suveranului său. Nicio dată România nu a cunoscut o mai mare și mai entuziastă manifestație populară. Niciodată o legiuire nu a întrunit un sufragiu mai unanim; 92% din alegătorii țării au venit la vot și 99,75% au acceptat cu elan Constituția.

Din acest moment noi avem un nou regim. Ce reprezintă el? Ce aduce nou? Constituția dela 10 Februarie nu a abandonat niciunul din drepturile și din libertățile individuale ale omului. Aș putea spune chiar că unele din aceste drepturi, cum ar fi dreptul de proprietate apare și mai întărit încă. Constituția a păstrat de asemenea regimul reprezentativ și a prevăzut reuniunea la o dată ulterioară a unor adunări legiuitoare. Prin urmare s'au păstrat toate garanțiile cuminți ale unei libere desvoltări. Dar ceea ce caracterizează noul regim constituțional este accentul pus pe trei principii: acel al autorității, acel al responsabilității și acel al muncii.

La conducerea țării nu vor mai participa decât acei cari prin exercitarea efectivă a unei profesii utile, justifică un interes apreciabil în viața publică. Guvernul la rândul lui, este pus la adăpost de fluctuațiunile luptelor politice, el constituind de acum încolo un element de continuitate

și de autoritate. Ca un complement însă al acestui aspect, s'a instituit o răspundere efectivă a acelor ce asumă sarcina de a conduce Statul.

Dar, acest conținut juridic al noului regim nu ar da o imagine completă a situațiunii din România, dacă nu am adăuga îndată că există o stare sufletească nouă. Ea constă în totala pacificare a spiritelor, într'o ordine perfectă și liber consimțită și într'o încordare a efortului creator în toate direcțiunile.

Noua așezare constituțională a adus după sine necesitatea schimbării legislației noastre administrative. Și prin aceasta semnalez atențiunii d-voastre că ne înfățișăm cu o contribuție nouă în domeniul problemelor ce formează obiectul preocupărilor d-voastre.

Este o lună numai de când am promulgat o lege privitoare la organizarea întreprinderilor comunale. Iluminatul public, alimentarea cu apă, salubritatea și în genere toate serviciile edilitare ale municipalităților menite să asigure o viață mai civilizată a locuitorilor din orașe, iată probleme care au fost studiate și îndrumate prin noua lege.

De asemenea printr'o lege care se va promulga în curând stabilim cadrul juridic al noiei administrațiuni. Ea va cuprinde două unități de

administrațiune locală: comuna care este centrul natural de populațiune menită să satisfacă interesele imediate și provincia, care dispunând de mari resurse va putea întreprinde lucrări considerabile. De altminteri, în timpul de față, când există mijloace rapide de comunicație: automobilul și aeroplanul, radio și telefonul, marile unități administrative, constituiesc formula cea mai potrivită pentru a rezolva problemele dificile ale unei administrațiuni moderne. În fruntea comunelor și a provinciilor am pus organe executive numite de puterea centrală și colegii consultative desemnate de cetățeni. În ce privește competența, am realizat o largă desconcentrare. În fine, prin instituirea unui contencios administrativ cu instanțe jurisdicționale speciale, asigurăm desfășurarea administrației noastre în cadrul unei perfecte legalități.

Arătându-vă activitatea noastră în cadrul preocupărilor doctrinare ce aveți d-voastre înșivă, am voit să marchez și mai mult interesul deosebit ce purtăm problemelor a căror cercetare v'a reunit. Aș dori ca d-voastre cari reprezentați competența și experiența prețioasă din atâtea State care au înregistrat progrese considerabile în timpul din urmă, să puteți afla aici o atmosferă prielnică cercetărilor d-voastre.

IV

Cuvântare la instalarea Rezidentului Regal al Ținutului Suceava

29 August 1938.

Despre diferitele realizări ale noului regim și despre Rezidentul Regal al Ținutului Suceava, Profesor Gh. Alexianu.

Domnilor,

Deschidem astăzi o pagină în gospodăria aceste frumoase părți de țară.

Prin reformarea din temelii a administrației, noi am înlăturat tot ceea ce stânjenea dezvoltarea inițiativelor și a însușirilor locale; căci propășirea unei țări este asigurată atunci când creația și îndrumarea puterii centrale este ajutată de contribuția însuflețită a forțelor vii din fiecare Ținut.

De asemeni prin normele pe care le-am așezat, am creat o atmosferă mai senină, în care se va putea desfășura administrația de mâine, pentru a înlătura tot ceea ce era preocupări mărunte și pentru a promova interesele obștești.

Domnilor, legea pe care o punem în aplicare astăzi, oricât de însemnată ar fi, este numai o parte din acțiunea viguroasă pe care o întreprinde actualul guvern de șase luni de zile. De sigur, aceasta nu a putut scăpa nimănui. De sigur, ultimul cetățean, când deschide în fiecare zi paginile unui ziar, simte palpitând un suflu nou, simte încrederea unei munci de fiecare clipă și vede înșiruindu-se înfăptuire după înfăptuire, opera unui guvern care are în fața sa numai interesul obștesc.

Sunt, Domni'or, de aproape 20 ani în viața publică a acestei țări. Imprejurările au voit să lucrez în șase parlamente, să fac parte din șapte ministere și prin urmare să pot vedea eu însumi acțiunea de cârmuire a țării și să văd de aproape pe cei cari o purtau.

Ei bine, afirm astăzi că niciodată un guvern nu a avut mai mult dinamism, niciodată un guvern nu a pus mai multă pasiune pentru îndreptarea țării și niciodată nu s'au înregistrat mai multe și mai rezezi înfăptuiri ca acelea pe care le dă guvernul de astăzi.

Cum a fost posibil aceasta? Cum se explică acest lucru?

Nu sunt, Domnilor, decât două pricini: este pe de o parte conștiința pe care am avut-o toți

că lucrăm în momente istorice, în care însăși destinele acestei țări sunt în joc; este, pe de altă parte, împrejurarea că am avut îndemnul și însuflețirea de fiecare clipă a Celui care veghează cu dragoste părintească la bunul mers al țării, sprijinul iubitului nostru Suveran, Majestatea Sa Regele Carol al II-lea. (Asistența ovaționează în picioare; strigăte de Trăiască Regele).

De altminteri, priviți domniile voastre în toate domeniile de activitate. Vedeți, de pildă, finanțele Statului. Niciodată nu au fost în mai bună rânduială. Veniturile se încasează cu ușurință și cu regularitate; cheltuelile se efectuează cu sever control; echilibrul bugetar este asigurat; încrederea publică domnește și semnele vizibile le aveți.

Domnul ministru al finanțelor a putut, în câteva zile numai, să realizeze un împrumut de peste trei miliarde pentru înzestrarea oștirii, iar titlurile noastre de rentă au atins în bursă astăzi un curs pe care nu l-au cunoscut niciodată.

Priviți apoi activitatea în domeniul economic. S'a pășit la reorganizarea temeinică a cooperatiei, punând în mâinile țărănimii un instrument serios de satisfacere a nevoilor ei. S'a deschis acestor instituții, perfect și sever controlate, un credit de un miliard, care va veni să învioreze

vieața dela sate. S'au redus dobânzile, s'a înfrânat specula ilicită la articolele de prima necesitate și s'a întreprins o acțiune viguroasă de susținere, de valorificare a grâului.

Este, Domnilor, aici o problemă foarte importantă și de sigur și d-voastră știți că ne aflăm într'o conjunctură din cele mai puțin prielnice. În țările producătoare de grâu recolta a fost anul acesta foarte abundentă și din această pricină s'a înregistrat pretutindeni o tendință accentuată de scădere a prețurilor.

Astăzi, pe toate piețele mondiale, prețul grâului este mult mai scăzut ca la noi; și dacă am lăsa la libera concurență, am vedea astăzi și la noi grâul scoborât la 27—28 mii lei vagonul, așa cum este în celelalte țări.

Guvernul însă, în grija lui de a susține interesele agricultorilor, a intervenit printr'o politică de Stat pentru asigurarea unei rentabilități. Prin cumpărare de către Stat la un preț minimal, prin acordarea de prime, prin liberarea devizelor, prin angajarea — spre a vinde în străinătate — a unei partide de 70 mii vagoane grâu, guvernul este sigur că va stăpâni situația și va da agricultorului nostru o rentabilitate superioară celei pe care o au agricultorii din țările străine.

Aș dori să atrag atenția generală asupra acestei opere grele, importante, dar binefăcătoare pentru economia noastră națională. Și dacă la această acțiune adăugăm că în anul acesta, la noi, am avut o producție la hectar sporită, vedem că agricultorii noștri trebuie să aibă toate motivele de liniște și de mulțumire.

Priviți, Domnilor, după aceea, activitatea pe teren social. Guvernul a examinat problemele muncitorești, cu un spirit de obiectivitate. Reglementarea contractului colectiv, reorganizarea sindicatelor profesionale, respectul repausului duminical, întrebuințarea timpului liber pentru muncitori, iată o serie de probleme care preocupă lumea muncitorească și care au găsit o largă solitudine în sânul guvernului.

De asemeni, sănătatea publică a dat naștere unei ofensive necunoscute până astăzi la noi. Medicii au fost mobilizați. Echipe numeroase cutreieră satele, studiază situația pe teren, acordă asistență, distribue gratuit medicamente în mari cantități; și în momentul acesta, colegul nostru dela Sănătate pune la punct înființarea unei mari rețele de spitale pentru combaterea boalelor sociale, pelagra, paludismul, sifilisul, care fac atâtea ravagii în vieța satelor.

În învățământ s'au făcut reforme radicale. Mai întâi s'au primenit organele de conducere, toate. S'a întinerit corpul didactic, s'au deschis porțile prin care intră astăzi 3.000 tineri în învățământ.

Pe de altă parte, am dat o nouă orientare învățământului nostru. În locul studiilor teoretice, care aruncau pe piață în fiecare an câteva mii de candidați la șomajul intelectual, victime ale curentelor subversive, noi am îndrumat școlile secundare spre pregătirea practică profesională.

Am introdus pentru întâia oară monopolul de Stat pentru cărțile din învățământul primar și le-am ieftinit astfel încât să constituie o ușurare, în special pentru populația dela sate.

În justiție s'au făcut de asemenea schimbări importante și s'a așezat această instituție pe o nouă și temeinică bază. Introducându-se justiția sătească, s'a dat satisfacție unui vechiu deziderat, pe care-l aveau toți cei cari se preocupau de problemele de la țară.

Domnilor, să adaug de asemenea o acțiune importantă în domeniul marilor investiții.

S'a deslănțuit o campanie de reconstrucție a drumurilor. O rețea de 1.200 km este astăzi pusă în lucru. Este un efort considerabil, care aproape depășește capacitatea de lucru a tuturor insti-

tuțiilor tehnice pe care le avem. A trebuit o încordare de muncă extraordinară, pentru ca să deslănțuim această acțiune.

De asemenea, s'au pus la punct și vor începe îndată lucrările pentru construcția silozurilor și se duce mai departe acțiunea de înzestrare a oștirii.

Dar, domnilor, această susținută enumerare nu ar fi completă, dacă n'aș adăuga că grație unei politici înțelepte, unei politici cuminți, România se bucură astăzi de un prestigiu sporit peste hotare.

În timpul din urmă am întărit relațiile de bună vecinătate cu statele dimprejur. Am putut înregistra, spre satisfacția intereselor noastre naționale, soluționarea unora din problemele în curs și am putut vedea că cuvântul României, în desbaterea problemelor europene, are astăzi greutatea corespunzătoare situației și forței acestui Stat.

Iată, domnilor, nu un program de viitor, ci un bilanț de înfăptuiri pe care guvernul de sub președinția I. P. S. Patriarh al României și sub îndemnul Majestății Sale Regelui a putut să le realizeze numai în șase luni.

Sub asemenea auspicii și într'un asemenea ritm de acțiune constructivă, se inaugurează

astăzi aici o nouă administrație locală. În fruntea acestei administrații a fost chemat d-l profesor Gh. Alexianu. D-sa aparține generației mai tinere, acelei generații dela al cărei dinamism țara așteaptă atât de mult.

D-l Alexianu este un distins profesor, care de pe catedra Universității din Cernăuți, ani de zile, a pregătit serii după serii de tineri bucovineni, câștigându-și simpatie și prestigiu în acest Ținut. (Aplauze).

D-l Alexianu este de asemenea unul din tehnicienii care a lucrat și a contribuit la toate legiuirile administrative din ultimii zece ani. În asemenea condiții, Domnia-Sa prezintă o deplină chezașie de reușită în greaua și însemnata misiune ce i s'a încredințat.

Intărindu-l astăzi în exercițiul atribuțiilor ce îi sunt conferite de lege ca șef al administrației locale, ca reprezentant al întregului guvern și ca Rezident Regal, eu îi strâng mâna și din toată inima îi spun: spor la muncă, pentru mulțumirea și prosperitatea acestui Ținut. (Vii aplauze; strigăte de trăiască!).

V

Cuvântare la congresul învățătorilor din întreaga țară, ținut la Constanța

4 Septembrie 1938.

Despre situația învățătorului sub vechiul regim politic, despre măsurile luate în ultimele două luni cu privire la învățământul primar: numiri noi, monopolul manualelor, învățământul supra-primar.

Doamnelor și domnilor,

Am primit invitația d-voastră, și am venit să asist la acest congres pentru două motive.

Mai întâi fiindcă activitatea unei asociații profesionale se încadrează în noul regim; aș putea spune chiar că nicio manifestație nu corespunde mai desăvârșit spiritului noiei Constituții.

În locul luptelor de club, vine acțiunea de înălțare a muncii profesionale; în locul preocupărilor pătimase și destructive vine elanul creator.

Iată pentru ce eu cred că această manifestație publică este cea mai potrivit împerechiată cu noul regim.

Am venit, în al doilea rând, pentrucă voiesc ca învățătorii să audă dela ministrul lor, direct, concepțiile asupra problemelor dela ordinea zilei.

Domnilor, veți fi aflat că am obiceiul să vorbesc foarte limpede și deschis. De aceea veți auzi astăzi lucruri pe care poate nu vi le-au spus miniștrii în trecut și aceasta fie că vă convine, fie că nu vă convine.

Odinioară miniștrii căutau să menajeze susceptibilitățile, să aducă demagogice făgădueli, să-și creeze, poate, o popularitate.

Nu mă preocupă aceasta.

Dimpotrivă, cred că o asemenea grijă ar constitui o adevărată profanare a actualului regim.

Ceea ce trebuie să urmărim cu toții este susținerea intereselor superioare ale țării. (Vii aplauze).

Revendicările unei asociații profesionale vor fi luate în considerare întru atât, întru cât ele se armonizează cu nevoile vieții de Stat.

Individul nu mai este astăzi interesant în sine, ci numai întru cât este un factor util, un element de progres în viața de Stat.

Învățătorul trebuie să aștepte întreaga solici-tudine a puterii de Stat nu ca persoană și nu pentru motive sentimentale; ci el trebuie să aștepte și să obțină susținerea și întărirea puterii

de Stat întru cât este un factor socotit util, socotit indispensabil colectivității. (Vii aplauze).

În definitiv, Statul nu întreține învățământul ca o operă de asistență socială pentru personalul corpului didactic, ci Statul a creat și susține prin d-voastră un instrument de ridicare a popoului român. (Aplauze).

Astfel individul trebuie privit prin prisma interesului colectivității, iar nu colectivitatea prin prizma interesului individual.

Iată d-lor noua concepție care trebuie să formeze preocuparea și a domniilor-voastre în viitor.

Am cetit desbaterile congreselor pe care le-ați avut anii trecuți. Am reținut un punct. Am reflectat asupra lui, fiindcă mi se părea că constituie o preocupare deosebită. Formulați anume dorința să nu se retragă învățătorilor dreptul de a participa la luptele politice.

Ei, domnilor, ce mult este de atunci! Cât a trecut! A trecut un veac și cât s'a schimbat situația!

Învățătorul nu cerea participarea la viața publică pentru pasiunea pe care o avea în această direcție, ci o făcea, din nefericire, fiindcă normalistul nu putea lua post dacă nu avea proptea; învățătorul nu putea fi transferat dacă nu figura

în lista de club a revizorului și inspecția specială nu venea, dacă nu fusese delegat la secția de votare. (Aprobări).

Iată ce era dreptul la viața publică. Și cu ce preț se obținea aceasta. Sunt sigur că n'ați uitat niciunul din d-voastră, ceea ce și eu am avut prilejul de atâtea ori să constat: împotriva învățătorului, care milita în viața publică, se dezlănțuia ura și prigoana.

Firește, adversarii trebuiau succesiv distruși. Și aceasta se făcea lovind în carieră.

Era mai întâi brutalitatea jandarmului și umilirea în fața satului. Era, după aceea, cenzura; era, în fine, ștergerea dela înaintare, în vreme ce incapabili zgomotoși treceau înainte. (Vii aplauze).

Iată cu ce preț avea învățătorul acel drept. Și astăzi mă trudesc să șterg ultimele rămășițe ale acestui trecut, prin legea pe care am făcut-o pentru revizuirea pedepselor nedrepte ca să redau învățătorilor încredere în carieră și posibilitatea de a merge înainte! (Vii și prelungite aplauze, ovațiuni, strigăte de bravo).

Învățătorii nu mai fac politică.

Nu fac nici ofițerii.

Nu fac nici magistrații.

Sunteți în bună tovărășie.

Eu văd în această situație o redresare morală a învățătorului. Eu văd eliberarea de ipotecile trecutului. Eu văd posibilitatea de a se închina exclusiv interesului și misiunii însemnate pe care o are. (Aplauze).

În adevăr era aici un punct foarte delicat, care scăzuse prestigiul ce trebuie să se lege de calitatea de învățător, și, cu hotărîre, am înțeles să mă împotrivesc reînvierii vechilor obiceiuri.

Cei cari au continuat, împotriva noiei orândueli, să se înregimenteze în rândurile agitatorilor subversivi, au găsit împotrivirea mea hotărîță și sancțiunea neînduplecată.

Am eliminat din învățământ și voi elimina mai departe, fără ezitare, pe toți acei care se vor abate dela misiunea ce le este încredințată. (Aplauze).

Dar, doamnelor și domnilor, după ce s'a degajat astfel conturul vieții noi a învățătorimii, după ce s'au eliminat toate acele împiedecări ale unei dezvoltări normale, am stat și am examinat în față cele două probleme, cele două elemente care interesează învățământul: pe învățător și școala.

Am venit cu o lege prin care am micșorat limita de vârstă, pensionând pe cei mai vechi și deschizând drum liber generației mai tinere.

N'am înțeles un moment, prin aceasta, să aduc un blam sau o nesocotire celor care o viață întreagă au muncit pe ogorul învățământului. Nu! Măsura mea a avut un alt înțeles.

Ea a avut mai întâi un înțeles social mare și anume de a deschide perspective de muncă tineretului, care altfel era lăsat în prada tuturor curentelor nesănătoase. (Aplauze).

Și am voit, în al doilea rând, să aduc o contribuțiune nouă de învățătură proaspătă în această carieră. Eu vă pot declara de aici că cei bătrâni, cari au ieșit la pensie, pot avea satisfacția morală că prin sacrificiul lor, au dat posibilitatea unei îmbunătățiri a situației sociale și a unei întineriri a corpului didactic din învățământul primar. (Aplauze).

Intinerire! Aproape trei mii de normaliștii cari au trecut examenul de capacitate vor intra în învățământ în toamna acestui an chiar. Și perspectivele sunt deschise, pentru ca în curând să lichidăm toată acea greutate, pe care o aveam prin prea marele număr de absolvenți din trecut.

Dar nu numai atât. Am căutat ca prin nouile numiri să dau o atenție deosebită meritului, așa cum a rezultat din examen.

Au fost unificate seriile după merit.

A! Știu, se poate obiecta că între un an și altul nu există o potrivire de apreciere. Aceasta se poate obiecta și pentru același an la diferite comisii. Și, în orice caz, această imperceptibilă deosebire este acoperită prin ideea pe care am urmărit-o de a promova meritul și de a atrage atenția normaliştilor asupra însemnătății pe care o are examenul de capacitate.

De asemenea în legiuirea nouă, m'am ocupat de definitivări, introducând un criteriu mai potrivit și anume acela al activității efective pe care învățătorul a depus-o în școală. (Aplauze).

Dar, doamnelor și domnilor, atunci când examenul și activitatea pe teren constituiesc singurele criterii de apreciere în viitor, era indispensabil să vin cu o completare și anume să iau toate garanțiile că acela care are să aprecieze activitatea este el însuși un om obiectiv și preocupat numai de interesele școlii.

De aceea am introdus concursul pentru ocuparea posturilor de control. (Aplauze).

Domnilor, am reglementat transferările.

Pentru întâia dată s'a putut vedea în ziarele noastre publicându-se fiecare mișcare cu justificarea ei. Experiența am făcut-o.

Când am venit la departamentul educației naționale, numărul reclamațiilor era foarte mare.

După ce s'a aplicat această nouă măsură n'a mai venit aproape nicio reclamație referitoare la transferări, fiindcă cel din urmă cetățean a putut să vadă justificarea obiectivă în deciziunea care s'a dat. Și de acum înainte, transferarea nu va mai fi mijloc de presiune sau de favor, ci va fi un instrument obiectiv pentru satisfacerea intereselor învățătorilor.

Domnilor, în această direcție a pregătirii învățătorului eu mai am două preocupări. Nu știu când vor putea fi realizate, nu știu când împrejurările vor îngădui aceasta, dar știu un lucru, că le socotesc juste și, încât mă privește, voi încerca să obțin satisfacerea lor.

Prima chestiune este salarizarea învățătorilor începători. (Aplauze). Nu este o chestiune de ordin material ci este punerea învățătorului într'o situație morală corespunzătoare misiunii pe care o are.

A doua preocupare, pe care o am, este să desăvârșim pregătirea culturală a normaliştilor. Astăzi, când și un notar și un agent de poliție trebuie să fie licențiați, învățătorul nu poate să rămână cu un grad de cultură inferioară. (Vii aplauze). Trebuie găsită o formulă pentru desăvârșirea pregătirii academice a învățătorului român. (Vii aplauze și strigăte de bravo).

Să trecem acum la școală.

Am atacat, din primul moment, problema manualelor de curs primar.

Ei, domnilor, n'a fost tocmai ușor. Am întâmpinat rezistențe și, vă mărturisesc cu cât, aceste rezistențe au fost mai mari, cu atât satisfacția mea este mai completă.

Mi s'a spus, mai întâi, că nu pot să țin concurs, că timpul este prea scurt. Mi s'a spus, după aceea, că nu este timp pentru imprimarea cărților. Am răspuns că voi amâna deschiderea cursurilor la școli. Mi s'a spus că tipografiile noastre n'au capacitatea de a lucra. Am răspuns: le tipăresc în străinătate. (Ilaritate, aplauze). Și, când am înțeles că se fac unele coaliții în rândul celor cari aveau posibilitatea de execuție tehnică, a editorilor, am dat de veste că sunt și ministru de interne și știu ce pun la cale. (Aplauze).

Am reușit și vom avea în toamna aceasta un abecedar și o carte de cetire, care, sub raportul cuprinsului și sub raportul execuției tehnice, vor fi cu mult superioare acelor pe care le-am avut până acum, iar sub raportul prețului vor fi cu mult scăzute față de prețul de până acum.

Am chemat la concurs. Am format o comisie, prezidată de d-l Bârsănescu, care este un pro-

fesor de o deosebită capacitate și probitate și îmi fac o plăcere să-l elogiez aici în mijlocul d-voastră. (Aplauze).

S'a ținut concurs. Și, pentrucă eu știu ce poate să fie și la concurs, am hotărît ca niciuna din cărți să nu fie adoptată așa cum s'a prezentat, ci comisia va avea misiunea să selecționeze materialul cel mai bun din fiecare operă înfățișată, astfel încât noul abecedar și noile cărți de citire nu mai aparțin cuiva, ci sunt opera unei comisii capabile, competente, operă pe care Ministerul Educației Naționale o editează. (Aplauze).

Cu monopolul, prețul este redus dela aproape 40 de lei la 15 lei, cât se va vinde abecedarul. (Vii aplauze și strigăte de bravo).

Iar pentru școlarii săraci, am pregătit credite de zece milioane lei pentru a le distribui abecedare și cărți de citire gratuit. (Vii aplauze și strigăte de bravo).

Pentru cărțile nemonopolizate încă, am dispus și obținut o reducere de 20% asupra prețului, așa încât, cu toate aceste măsuri, venim în ajutorul populației nevoiașe și facem ca o atmosferă nouă să domnească: în loc ca părinții să vadă în trimiterea la școală și în achiziționarea cărților un nou impozit, un nou tribut, să aibă toată dragostea de a-și trimite copiii la școală și să

vadă în acțiunea guvernului o susținere, o sprijinire, o satisfacere a nevoilor lor. (Aplauze).

Iată, domnilor, pentru școală, pentru carte.

Dar în ce privește școala, fiindcă se întâmplă să fiu în același timp și ministru de interne, având administrațiile sub conducerea mea, am luat chiar o serie de măsuri și le voi completa încă, fie prin legea și regulamentul care constituiesc noua reformă administrativă, fie prin deciziile ministeriale, pentru ca toate autoritățile comunale să pună la dispoziția învățământului mijloacele materiale, pentru ca școala să nu fie o ruină, ci să fie la înălțimea nevoilor. (Vii aplauze, strigăte de bravo).

Mai departe.

Am venit cu o nouă reformă și anume: am schimbat programa și caracterul învățământului supra-primar. Eu știu că de multă vreme era un zumzet în mijlocul satelor, era o îndoială asupra oportunității acestui învățământ, fiindcă în definitiv, era pur și simplu o repetare mecanică a studiilor anterioare.

Atunci am făcut noua reformă, dând învățământului supra-primar un caracter practic profesional (aplauze); la țară, agricultura pentru bărbați, gospodăria pentru femei: la oraș, munca industrială.

Iată în ce direcție va fi îndrumat învățământul supra-primar, începând chiar cu anul acesta. Astfel, în mijlocul populației, învățământul va câștiga un interes deosebit.

Domnilor, v'am schițat în treacăt numai câteva din măsurile pe care am putut să le iau în cele două luni de când mă găsesc la departamentul educației naționale.

Ceea ce vă pot adăuga astăzi este că toate aceste măsuri și întreagă această politică școlară nu sunt izvorâte dintr'o preocupare cu caracter personal, ci sunt izvorâte dintr'o adâncă înțelegere a nevoilor reale pe care le au și corpul didactic și populația însăși a acestei țări și, mai presus de toate, această politică s'a desfășurat sub imboldul Aceluia care odinioară v'a spus d-voastre, că, dacă n'ar fi purtat Coroană Regească pe cap, ar fi fost învățător. (Ovațiuni).

Nu cred că învățătorimea din toată lumea a primit un omagiu mai prețios decât acela pe care M. S. Regele Carol al II-lea l-a dat învățătorimii române. (Vii aplauze).

De aceea, în clipa aceasta, când d-voastre vă țineți al XXVII-lea congres, eu fac un apel la toți: să simțiți în d-voastră o stare sufletească nouă, să simțiți o încredere sporită în misiunea mare pe care o aveți în vieța de Stat și, mai

presus de toate, să aveți convingerea că ceea ce va prezida de acum înainte deasupra activității corpului dicactic, va fi ideea de dreptate. (Vii și prelungite aplauze).

În momentul acesta, cu toții să ne îndreptăm gândul recunoscător către Acela care a reușit să redea liniștea, pacea și posibilitatea de muncă acestei țări.

Trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea!
(Adunarea, în picioare, ovaționează îndelung pe Suveranul țării și intonează imnul regal).

VI

Cuvântarea asupra caracterului și însemnătății legii administrative

9 Octombrie 1938.

La masa dată în cinstea sa de Institutul Regal de Științe Administrative, d. Armand Călinescu, ministru de interne, arată că aplicarea noii legi administrative nu a necesitat cheltueli noi și că sentimentul public, aprobă această lege. Noul regim a restabilit ordinea și lucrează pentru întărirea țării.

Sunt mișcat de cuvintele ce mi s'au adresat în această seară și țin să vă exprim toată grațitudinea mea.

De altminteri, am împărtășit ideea de a reuni la această masă pe membrii Institutului Regal de Științe Administrative nu pentru că aceasta ar fi trebuit să constituie un omagiu personal, ci pentru că în realitate trebuie să fie un omagiu adus Institutului însuși și la tot ceea ce constituie ideologia lui și menirea lui.

În adevăr, domnilor, independent de ceea ce a putut să fie contribuția mea în aceste vremuri,

înfăptuirea unei reforme administrative este un lucru care ține de funcțiunea Institutului nostru. Dacă la aceasta adaug că noua reformă a fost redactată prin îngrijirea unei comisiuni din mijlocul d-voastre, veți înțelege de ce la rândul meu ca ministru de Interne, voi folosi prilejul pentru a vă aduce cele mai vii mulțumiri și a închina pentru progresul acestui așezământ și pentru satisfacția d-voastră personală.

Țara are astăzi o nouă orânduire administrativă. Nu mă voi opri asupra cuprinsului ei. Nu voi face o analiză a acestei reforme. Ea este de ajuns de cunoscută. Vă sublinez însă două constatări ce am de făcut cu prilejul aplicării legii pentru că ele ne dau o idee mai exactă și despre caracterul reformei și despre oportunitatea ei.

Prima constatare: Noua legiuire nu a impus sarcini suplimentare. În genere la noi toate operele legislative aduceau după sine crearea de instituții și de servicii noi, prin urmare ele se soldau cu cheltueli mari. De data aceasta, organele Ținuturilor au intrat în funcțiune fără o singură numire nouă, prin regruparea numai a personalului existent. Așa dar o reformă organică, o reformă fundamentală se aplică fără a se

recurge la mijloace financiare noi, ci numai în cadrul sarcinilor bugetare existente. Ba chiar aş spune că pretutindeni s'a învederat posibilitatea unor reduceri simţitoare de cheltueli.

A doua constatare: Nouile Ținuturi au preluat funcţiunea vechilor judeţe, fără cea mai mică turburare în mecanismul administrativ. Nu s'a înregistrat o greutate, nu s'a înregistrat o întârziere, nu s'a văzut o nemulţumire în mijlocul populaţiei.

Dimpotrivă, în jurul noilor demnitari s'a creat o vie mişcare. Ei au devenit centrul de atracţiune pentru cetăţenii cari îşi caută satisfacerea nevoilor lor într'un sistem descentralizat.

Astfel, dintr'un început, nouile aşezăminte s'au încadrat în ritmul normal al vieţii administrative.

Ce concluzie se poate trage din aceste constatări?

Este, că această reformă a răspuns unei nevoi reale şi că formula găsită a corespuns sentimentului public.

De sigur sunt şi unele rezerve; le cunosc. Sunt ale acelei mici categorii de oameni cari trăgeau beneficii din exploatarea celor 71 de

regii, care erau regiile județene; ale acelei categorii care făcea că cel puțin 50 la sută din veniturile locale să se înghită ca beneficii personale; ale acelei categorii de oameni, cari la fiecare schimbare de guvern veneau succesiv să illustreze diferitele paragrafe ale condicei penale. Această categorie își șoptește încă rezervele. Dar aceste rezerve pe mine mă bucură, fiindcă ele constituiesc în fond un omagiu în plus ce se aduce reformei administrative.

Dar, în definitiv, oricine se poate întreba: Cum a fost posibilă realizarea acestei opere?

Ideile de bază nu sunt noi. Ele au fost expuse de mult. În nenumărate rânduri, legiuitorul român a încercat înfăptuirea lor și nu a reușit. Rând pe rând, legiurile administrative au căzut. Ori, de data aceasta, acțiunea a izbutit pentrucă s'a desfășurat în cadrul unui nou regim politic, acela pe care l-a fixat Constituția din Februarie anul curent.

În ce constă acest regim? și cum a înlesnit el o operă durabilă?

Domnilor, am trăit în trecut sub mirajul electoralului.

Tradiția copiase acest idol, căruia îi atribuia toate virtuțile. Cea mai bună legiuire nu putea ieși decât dintr'o consultare populară; cel mai

bun administrator nu putea fi găsit decât de alegători!

Noțiunea de răspundere nu exista. Firește din momentul în care opera creatoare își trăgea izvoarele din mistica electorală, nu mai putea exista răspunderea personală.

Răspunderea avea un caracter colectiv, ea era privită în perspectiva istoriei, prin urmare, în realitate, nu exista. Rezultatul l-am văzut: Timp de douăzeci de ani acest factor decisiv, electoralul, s'a făcut și s'a desfăcut, contradictoriu, la fiecare 2—3 ani fără nicio rațiune, ci numai după capriciu.

Și aceasta trebuia să fie baza acțiunii de Stat!

Nu se mai putea, domnilor.

V'o spune aceasta un om care personal a cunoscut toate favorurile populare. Aș fi nedrept dacă aș pretinde, că sufragiul popular nu a contribuit la cariera mea politică. Și aș fi un ingrăt dacă nu aș păstra o recunoscătoare solitudine poporului; dar aș comite o adevărată crimă față de interesele superioare de Stat, dacă nu aș afirma, că nu se pot conduce destinele unui neam numai prin mitul electoral.

De aceea noul regim a înlăturat vechiul mit și a introdus cultul personalității.

El a pus la baza acțiunii de guvern două noțiuni: stabilitate și responsabilitate.

De sigur noua Constituțiune nu a exclus reprezentanța națională. Dar a primit aceasta într'o formă mai potrivită și mai serioasă.

Și de sigur iarăși într'o zi Parlamentul prevăzut de Constituție va trebui întrunit. Dar acel moment trebuie să coincidă cu totala uitare a vechilor primejdii pentru o normală dezvoltare a vieții de Stat.

Domnilor, dar reforma administrativă, care ne inspiră atâta satisfacțiune astăzi, nu ar fi fost posibilă dacă pe lângă introducerea unui nou regim politic, nu ar fi avut și restabilirea păcii și a liniștei interne.

Cine își rememorează astăzi evenimentele dela sfârșitul anului trecut și începutul anului acestuia, trebuie să-și închipuie că a fost un vis urât. Toate elementele anarhiei erau deslănțuite, ideea de autoritate slăbită, forțele creatoare paralizate. Nu mai muncea nimeni cu tragere de inimă. Am fost la două degete de prăpastie.

Ordinea a fost însă apoi restabilită.

Elementele primejdioase au fost cu energie înfrânte.

Autoritatea de Stat și-a recâștigat prestigiul.
Lumea a răsuflat.*

Astăzi orice muncitor are sentimentul, că grație liniștei introduse, își poate câștiga existența, iar orice proprietar nu-și ascunde mulțumirea că grație noului regim își poate păstra agonisita. Increderea a renăscut. Finanțele publice s'au îndreptat.

Am trăit de sigur cele mai grele și mai decisive momente pe care le-a cunoscut țara noastră în ultimele două decenii, în afară de războiul național.

Și cum s'a lichidat acest proces? Cu ce preț s'a restabilit ordinea completă?

Guvernul Majestății Sale, prin ministrul său de Interne, poate relua formula unui cunoscut om politic străin: « Privește mâinile mele. Nu există nicio picătură de sânge ».

Această politică nu a fost rezultatul unui calcul de moment; această politică nu a ținut seama de vreo conjunctură externă. Nu.

Această politică a guvernului M. Sale s'a inspirat din nevoile superioare și permanente ale Țării.

• De aceea, politica noastră asupra ordinei interne rămâne neschimbată și guvernul nu se va

depărta cu un deget dela linia urmată până astăzi. O spun aceasta cu toată greutatea pe care o dă cuvântului meu, situația pe care o ocup.

O spun ca să o audă toată lumea.

Și dacă cineva își închipue că ceva s'a schimbat sau că se poate schimba în această privire, eu nu-l sfătuesc să încerce experiența.

De altminteri, domnilor, își dă seama lumea de însemnătatea pe care a avut-o pentru țara noastră restabilirea ordinii?

Ce s'ar fi întâmplat dacă evenimentele externe ne-ar fi surprins în mijlocul unor grave frământări interne?

Din fericire a fost altfel. La o cotitură grea România a putut să-și spună cuvântul și să-și apere interesele cu toată autoritatea unei țări renăscute. Și afirm că niciodată nu ne-am bucurat de o mai mare stimă în ochii străinătății. Niciodată România nu a putut avea în problemele externe o atitudine mai plină de stăpânire de sine, de demnitate și onestitate.

Firește că mai la urma urmei totul atârnă de forțele reale, proprii pe care ne rezemăm. De aceea în acest moment guvernul M. Sale, cu toată liniștea dar și cu toată hotărârea duce o acțiune de înzestrare temeinică a oștirii noastre

către care se îndreaptă cu încredere și cu dragoste privirile țării.

În afară de forța materială trebuie să avem și forța morală, forța sufletească. Nu voi înceta o clipă să fac apel la toți cetățenii țării să fie optimiști, să fie încrezători în destinele neamului.

Când avem un popor înzestrat așa cum este al nostru, când avem dreptatea cu noi, când în frunte se găsește unul din cei mai mari Suverani, pe care i-a cunoscut istoria, putem privi evenimentele cu liniște și cu încredere.

Inchin pentru viitorul scumpei noastre patrii!

VII

Expunere cu privire la reformele de adus învățământului superior.

1 Noembrie 1938.

Inființarea Școlilor Normale Superioare; regruparea catedrelor, raționalizarea cursurilor și diverse alte măsuri.

Domnilor Rectori,

V'am invitat la această consfătuire pentru că am socotit necesar să avem un schimb de vederi asupra problemelor universitare, în ajunul deschiderii cursurilor.

Voiu profita de asemenea de acest prilej pentru a vă comunica textul proiectelor de legi pe care le-am întocmit și voiu asculta cu mult interes observările d-voastră. De sigur nu este vorba ca ele să ducă la vreo modificare a concepției însăși. Aceasta îmi aparține ca legiuitor și înțeleg să-mi asum toată răspunderea. Voiu fi bucuros să ascult în schimb toate propunerile care ar tinde la o mai bună precizare a detaliilor de realizare.

În ce constă nouile reforme?

D-voastră vă amintiți că prin Decretul intervenit în August am dat o nouă îndrumare învățământului secundar. Prin comprimarea liceelor teoretice și încurajarea celor profesionale am voit să ajung la o repartiție mai conformă cu interesele noastre de Stat. Deși este necesară o epocă de tranziție de cel puțin trei ani până la completa lichidare a claselor vechi, totuși, dela chiar începutul noului an școlar am ajuns la rezultate apreciabile. Numărul elevilor în liceele teoretice a scăzut deja cu circa 14 mii! În schimb acel al elevilor din școlile practice a crescut simțitor. Așa dar tendința nouă a fost hotărât imprimată. Tot prin Decretul anunțat, am procedat la întinerirea corpului profesoral, prin pensionări și prin numirea unui însemnat număr de tineri licențiați.

Vin acum să fac un pas mai departe, dând o îngrijire deosebită modului de recrutare a profesorilor secundari. Până acum orice licențiat, indiferent de condițiile în care și-a făcut studiile, putea aspira la obținerea unui post în învățământ în urma unui aproximativ examen de capacitate. Din cauza pletorei, treceau mulți ani până ce candidatul obținea locul. Între timp, adesea el pierdea contactul cu școala.

Din această cauză, calitatea profesorilor secundari suferea. Am înființat acum școala normală superioară. Această instituție are menirea de a pregăti pe viitorii profesori. Singuri absolvenții, ei vor mai putea obține posturi în învățământ. Elevii școlii vor fi bursieri. Ei se vor selecționa printr'un prim concurs de admitere, la care pot participa studenții din ultimul an de licență. Numărul locurilor va fi stabilit anual, după necesitățile învățământului.

Cursurile vor dura trei ani, dintre care primul pentru obținerea licenței în Facultate, iar ceilalți doi de perfecționare. La absolvire, se dă un nou examen. Școlile normale superioare vor da o atențiune deosebită formării caracterului și a vieții morale a viitorului profesor. Inființez trei asemenea școli, la București, Cluj și Iași; ele vor fi puse sub conducerea superioară a unor personalități de mare prestigiu și sub direcția tehnică a celor mai buni profesori de pedagogie pe care îi avem.

Sunt convins că prin această reformă vom ajunge la formarea unui corp didactic de elită.

Iată un prim proiect de lege.

Voiu schița acum pe cel de al doilea. Este vorba de raționalizarea învățământului universitar pe care am anunțat-o încă din August.

Este în deobște cunoscut că universitățile au fost obiectul unor numeroase critici. În ce mă privește, vă mărturisesc că nu le împărtășesc în forma absolută în care ele au fost adesea formulate. În adevăr după opinia mea, Universitatea a dat rezultate apreciable. În definitiv, toată intelectualitatea noastră este produsul acestei Universități. Iar în corpul profesorilor universitari, sunt valori care au trecut de mult hotarele țării și constituiesc o mândrie națională. Subliniez aceasta cu legitimă satisfacțiune.

Dar dacă în linii generale universitatea a dat bune rezultate, nu putem ignora și unele lipsuri și scăderi ale ei. Este în interesul însuși al învățământului superior să le reținem. Indreptarea lor va avea de rezultat înălțarea prestigiului universității. Aceasta a fost preocuparea ce am avut la întocmirea reformei.

Care sunt constatările dela care am plecat?

Mai întâi studenții ies slab pregătiți. Fără să neglijez influența pe care au avut-o în această privință împrejurările sociale și politice, trebuie să arăt că organizarea însăși a învățământului a dus la aceste rezultate. Altfel, numărul prea mare al catedrelor, departe de a ajuta, dimpotrivă, împiedică o bună pregătire a studentului.

Cum este posibil materialmente ca un tânăr să urmeze 30—40 de cursuri? Ce poate asimila el din această nerațională risipire de cunoștințe? Și numărul catedrelor nu corespunde nevoilor de ordin științific. Din nefericire el se explică numai prin considerente de ordin personal. Are o savoare deosebită procedeul prin care s'a ajuns la această hipertrofie. Câteva exemple: la Universitatea X există bunăoară o « catedră de Drept administrativ ». Foarte natural. Este doar vorba de o disciplină fundamentală. Deodată se ivește însă un nou amator care trebuie satisfăcut. Și atunci se creează încă o catedră, care, spre a se justifica, dobândește un nou titlu, devenind, de pildă: « catedră de drept administrativ cu expunerea legilor administrative »! Ca și când prima nu ar trebui să aibă același obiect. În curând vine un al treilea candidat, care obține și el o « catedră de drept administrativ cu aplicațiuni practice și jurisprudențe ».

După aceea vine un al patrulea candidat care va obține o « catedră de teoria generală a dreptului cu aplicațiuni speciale la dreptul public ».

Și așa mai departe, se imaginează nomenclaturi pretențioase pentru a ascunde în realitate satisfacerea unor interese pur personale.

Cine vrea să se edifice asupra materiilor predate la unele Facultăți și asupra utilității lor, nu este de ajuns să citească titlaturile catedrelor, ci trebuie să posede și o cheie specială.

Când se va pleda de pildă cu lux de argumente necesitatea menținerii unei catedre de « astro-fizică », deschizi cheia specială și citești... « nepotul ».

Această situație nu mai putea dăinui. De aceea am fixat un cadru precis, menținând catedre numai pentru disciplinele fundamentale și pentru principalele discipline de specializare și desființând pe toate cele inutile.

Astfel, învățământul va fi mai concentrat și mai accesibil pentru studenți.

Dar în afară de lipsa de pregătire a studenților, trebuie să relev și ușurința cu care au putut pătrunde în învățământul superior unele elemente foarte slabe. Sistemul de recrutare a profesorilor a făcut posibilă această situație. Faimoasa « Chemare » era menită în realitate să satisfacă interese de grup sau de familie.

Ce se poate face pentru a remedia acest rău? Nu se poate imagina decât trei sisteme de recrutare a profesorilor: Numirea de către minister, alegerea de către consiliul Facultății și concursul. Am eliminat primele două sisteme care înlesnesc

arbitrariul și am adoptat numai « concursul », care este obiectiv și în funcțiune de însușirile reale ale candidatului.

Am introdus după aceea dispozițiuni menite să satisfacă unele deziderate de ordin moral. Astfel, am interzis ca profesorii să mai recomande pe rudele apropiate pentru a ocupa posturi de asistenți și preparatori.

Am interzis ca un profesor să ocupe mai multe catedre și să conducă mai multe institute anexe.

Cunosc cazuri când un profesor deținea două catedre, suplinea pe a treia și conducea și două clinici.

Poate cineva admite că un asemenea profesor avea timpul material să-și îndeplinească conștiincios toate aceste multiple îndatoriri? Evident că nu.

Am introdus sancțiuni împotriva celor care nu-și fac cursurile. Un biet funcționar este dat afară dacă nu se prezintă timp de zece zile la post. Un ofițer este pus în disponibilitate după șase luni de concediu. Și un profesor universitar a putut rămâne în învățământ chiar dacă 15 ani nu a intrat un ceas în sălile de curs. Aceasta este o imoralitate și un scandal. De aceea, toți profesorii cari în 5 ani nu au făcut cursuri cel puțin un an întreg, vor fi considerați demisionați.

În fine, pentru că învățământul universitar nu poate fi un simplu plasament, iar profesorul nu este un funcționar, ci el trebuie să aibă și o activitate creatoare în ogrorul științei, am impus noi și precise îndatoriri. În adevăr, profesorul care, după ce obține numirea, își pune lira în cuiu și nu mai are o activitate creatoare, prin lucrări verificate, va fi considerat demisionat și va lăsa locul altuia mai capabil.

Iată punctele esențiale din proiectul privitor la reforma universitară. El a avut de scop și sunt sigur că va atinge acest scop, pe de o parte de a înlesni studentului însușirea cunoștințelor necesare printr'un învățământ concentrat, pe de altă parte de a asigura recrutarea profesorilor în condițiuni mai îngrijite și în fine, de a crea o atmosferă morală și de prestigiu în jurul Universităților.

VIII

Expunere asupra reformei învățământului superior.

7 Noembrie 1938.

Despre reducerea numărului de catedre, despre ocuparea, prin concurs, a catedrelor vacante, despre activitatea științifică a profesorilor. Cuvântare rostită în fața consiliului interuniversitar.

Este pentru mine o deosebită plăcere să deschid astăzi reuniunea rectorilor și decanilor dela toate universitățile din țară. Când am fost chemat la conducerea acestui departament am spus că eu am cultul învățaturii și că păstrez o deosebită stimă acelor ce o reprezintă. Veți înțelege că în mod firesc aceste sentimente merg în prim rând către d-voastră. Aș fi voit să întrunesc Consiliul mai de mult. Dar vacanțele școlare și concediile unora din d-voastră m'au împiedicat să o fac atunci.

Reuniunea de astăzi este în legătură cu legea învățământului universitar. Proiectul pe care

l-am comunicat deja domnilor rectori a fost între timp decretat. Astăzi trebuie să ne ocupăm de punerea lui în aplicare.

Dar mai întâi îmi veți da voie să folosesc prezența celor mai autorizați reprezentanți ai învățământului românesc, pentru a schița în câteva scurte cuvinte sensul legiuirilor ce au intervenit. Socotesc că este util pentru felul în care se vor aplica, să se cunoască spiritul în care ele au fost concepute.

Eu nu am venit să fac literatură legislativă, din preocupări de vanitate personală cum se întâmpla în trecut pentru mulți titulari de departamente. De aceea, textele nu cuprind dezvoltări mari și considerațiuni generale. Eu am venit să fac un act politic de guvern cu efecte practice. De aceea, decretele ce am întocmit sunt concise și vizează numai punctele esențiale ale diferitelor instituțiuni.

În al doilea rând, pe mine nu m'a preocupat atât aspectul tehnic al problemelor. Prin urmare nu am venit a le analiza la conținutul lor, în justificarea teoretică. Ci eu m'am preocupat mai ales de necesitățile sociale și am căutat soluțiunile care au o rezonanță efectivă în această direcțiune. La toate măsurile a prezidat o concepțiune unitară.

Din această cauză nu trebuie să vadă nimeni în măsurile pe care le iau eu, un element afectiv, o critică, un blam, la adresa stărilor vechi. Nu, ci aş ruga să se interpreteze legile pe care le-am adus drept o acţiune de adaptare a instituţiilor la regimul ce s'a creat, la spiritul lui, la scopurile pe care le urmăreşte.

Învăţământul românesc a fost organizat potrivit concepţiilor filosofice, ce au dominat în ultimul veac. Erau concepţiile individualiste şi libertare. Elevii, studenţii, erau priviţi în sine, indiferent de rostul ce aveau mai târziu în societate, indiferent de îndatoririle sociale şi de misiunea ce autoritatea de Stat ar fi trebuit să le atribue în mod deliberat. De aceea, se pregătea un tip ideal printr'o cultură teoretică, abstractă. Şi de aceea, această cultură şi organizarea învăţământului erau prin imitaţiune pur şi simplu copiate din străinătate. Nu s'a ținut niciodată seama de specificul românesc, nu s'a ținut seama de structura socială şi de nevoile noastre.

Astfel, copiii de ţărani dobândeau în şcolile primare numai cunoştinţe teoretice de cele mai multe ori fără a reţine sensul lor. Rezultatul era că în loc ca fiii de săteni să se întoarcă la munca câmpului cu un bagaj de cunoştinţe practice, cu un suflu format în vederea rostului social, cu

pasiunea pentru perfecționarea și înnobilarea profesiei firești, acești fii de țărani erau împinși mai departe în școlile orășenești, unde, încetul cu încetul, se desrădăcinau. Aspectul teoretic al învățământului la sate a făcut ca nici populațiunea să nu-i acorde încrederea întreagă și să nu-i simtă utilitatea. Învățământul se rezema pe sistemul amenzilor școlare. Am întreprins o acțiune de adaptare. Am modificat programele analitice, am schimbat caracterul și rostul învățământului supra-primar, punând accentul pe elementul practic și regional. În fine, am introdus monopolul cărții pentru a ușura sarcina și a o face mai atrăgătoare.

Același lucru s'a întâmplat cu învățământul secundar. În loc să pregătim elemente de care se simțea imperioasă nevoie pentru utilarea și naționalizarea industriei, meșteșugului românesc, se dase extindere considerabilă învățământului teoretic. Înainte de războiu aveam cel mult un liceu sau un gimnaziu în capitalele de județ și de sigur generația din acea vreme nu a fost mai lipsită de cultură. Acum în urmă ajunsesem la mai multe licee într'un oraș, câteodată licee în neînsemnate orășele unde nu puteai găsi profesori și mediu corespunzător. Elevii din aceste școli nu aveau ca ideal decât funcționarismul de

Stat. Cât pentru corpul didactic, nicio grijă specială de recrutare.

Am întreprins și în acest compartiment o acțiune de adaptare la nevoile reale. Am comprimat simțitor învățământul teoretic și am creat și am încurajat școlile profesionale. Cum am semnalat și altă dată, deja numărul elevilor din școlile de meserii, de comerț, de gospodărie, a crescut, tinzând la o răsturnare a raportului dintre învățământul teoretic și cel profesional, în favoarea acestuia din urmă. De asemenea m'a preocupat pregătirea viitorilor profesori secundari pentru care am creat școli normale superioare, cu internate, cu programe serioase de pregătire și cu grijă de formarea caracterului și a sufletului acestui important factor de educație națională.

Vin acum la învățământul universitar.

Domnilor profesori, nu voi relua observările ce s'au făcut în trecut asupra învățământului superior. Sunt lucruri prea cunoscute și mai ales pentru d-voastră. De altminteri cele mai interesante și mai caracteritice constatări s'au făcut până acum de către personalitățile distinse din rândurile corpului profesoral. În deosebi, scrisoarea pe care d-l Consilier Regal Nicolae Iorga mi-a trimis-o și prin care mi-a cerut cu autoritatea și pe baza experienței sale, o revizuire a legislației

universitare, a aruncat o mai clară lumină asupra acestei probleme pentru care eu îi exprim toată gratitudinea.

Ce am urmărit eu? Aș voi să subliniez odată mai mult această chestiune pentru ca, în ipoteza când aplicațiunea practică ar înâlți cazuri neprevăzute sau ar găsi dispozițiuni incomplete, să știe în ce spirit trebuie dată soluțiunea.

Mai întâi am vrut să vin în ajutorul studențimii și să-i înlesnesc însușirea cunoștințelor necesare potrivit cu forțele omenești. În nicio țară un student nu este obligat să dea atâtea examene ca la noi. Iată de pildă învățământul agronomic. În Germania se dau 12 examene, în Danemarca 18, în Italia 20, la noi erau 40. Aceasta este excesiv. Aceasta nu este în folosul învățământului ci, dimpotrivă în paguba lui pentru că e preferabilă predarea unui număr de cunoștinți în raport cu capacitatea de asimilare a unui tânăr decât însușirea pedantă de numeroase titlaturi pretențioase de catedre.

Trebuiau comprimate catedrele. Cum se putea face această operațiune? Să țin seamă de întâmplătoarele vacanțe? Nu ar fi fost rațional. Aș fi găsit catedre vacante dar indispensabile și catedre inutile dar ocupate. Să iau în considerare

pe titulari? Ar fi intrat în joc elementul personal care tocmai crease situația actua'ă. Și atunci am închis anuarul și m'am preocupat exclusiv de materia studiilor pe care am subliniat-o după considerații obiective.

Astfel contopirea catedrelor nu implică nicio apreciere asupra titularilor cari pot fi personalități foarte distinse. După ce am stabilit cadrul materiilor de studii care este mai permanent, am examinat situația profesorilor. Aci am pus două reguli: mai întâi respect drepturile personale câștigate. Posturile bugetare netrecute în tabele se vor menține câtă vreme persoanele stau în învățământ și se desființează automat atunci când ele dispar. A doua regulă: profesorii se încadrează de către Consiliul universitar, după vechimea lor și după o preferință ce o manifestă ei înșiși. Este evident că nu se putea găsi un sistem mai echitabil decât acesta.

Așa dar, întreg personalul existent astăzi este menținut, el își va face însă cursurile în cadrul disciplinelor stabilite prin noua lege.

Intr'o perioadă de timp, prin împrejurări naturale, pensionări, etc., se va lichida tot ce este supranumerar, fără lezarea drepturilor personale.

Cum veți face acum încadrarea? Aceasta este scopul convocării d-voastre. Veți delibera și veți

hotărî cum veți crede mai bine. Aș putea face o sugestione care firește nu voiesc să vă oblighe dar care poate ilustra intențiunea mea. Și anume: toți membrii Corpului didactic să facă cereri decanilor respectivi, arătând catedrele și facultățile la care potrivit normelor legale cred că trebuie să fie încadrați. Decanii le examinează și le propun consiliului interuniversitar, care apoi cu modificările ce crede le trimite Ministerului. Această operațiune, după lege, trebuie terminată în 30 de zile, dar conform intereselor învățământului ar trebui și ar putea fi făcută mai repede.

Domnilor, o altă preocupare pe care am avut-o a fost de a asigura o promovare a elementelor tinere capabile, prin concurs și prin lichidarea unor situațiuni confuze.

Concursul. Știu a existat și părerea de a se deschide drumul la profesorat persoanelor din afară de învățământ. S'a citat chiar cazul unor oameni cari au ilustrat catedra deși nu au străbătut ierarhia universitară. Nu am adoptat acest sistem pentru a asigura drepturile celor ce muncesc în învățământ din primii ani. De sigur dacă mâine se va ivi o personalitate de prestigiu excepțional și de valoare unanim recunoscută, se va putea face o excepție și va putea eventual

fi numit prin lege specială. Toată lumea ar accepta. Dar să deschid robinetul sub acest pretext și să mențin sistemul vechiu de care ar profita oricine, aceasta nu am voit.

Vine apoi lichidarea situațiilor confuze. Astfel pe lângă ierarhia universitară normală: asistent, conferențiar și profesor se crease o serie de categorii cu poziții nedefinite. Aveam docenți, conferențieri onorifici dar cu plată, agregăți temporari, agregăți onorifici cu plată! Am desființat aceste titulaturi și pe cei ce le dețineau, i-am echivalat în treptele din ierarhia naturală. Echivalarea s'a făcut pentru cei cari întruneau condițiile obiective pentru gradul respectiv. Astfel, pentru a fi cineva echivalat conferențiar trebuie să fi trecut un examen de docență sau conferență onorifică, indiferent de facultatea căreia aparținea și să aibă un stagiu de 3 ani. Prin această măsură s'a făcut un act de dreptate unui număr însemnat de membri ai Corpului didactic și s'au clarificat situații nelămurite. In fine s'a legiferat o serie de măsuri privind activitatea profesorilor și care sunt de natură, prin aplicarea lor, să contribuie la ridicarea prestigiului universității. Pentru mine aceste măsuri sunt esențiale și ele caracterizează însăși legiuirea. Astfel este chestiunea cumulului! Aș

vrea să aud în opinia publică un singur glas care să nu justifice această măsură care nu are numai un substrat moral, dar care în același timp deschide drumul tineretului la locurile blocate.

Asemenea este chestiunea lucrărilor. Aș voi să aud un singur glas care să pretindă că un profesor își poate păstra locul chiar când nu are o activitate precisă și când nu aduce o contribuție efectivă științei. Aș vrea să văd în fine, ce ecou ar găsi în opinia publică cineva care ar susține că pot ocupa catedre acei cari nu au făcut atâta timp cursurile! Sunt aci dispoziții care se impun prin ele înșile, prin rostul lor moral, prin consensul general. De sigur legiuirea aceasta poate provoca și unele desamăgiri.

Dar aceste desamăgiri au un caracter prea subiectiv și prea personal pentru a putea reține atențiunea.

Și de altminteri, eu am convingerea că în mediile universitare, unde prin definiție trebuie să predominie spiritul clar-văzător, lărgimea de vederi, criteriul etic în judecarea situațiilor, toate interesele personale vor fi neglijate pentru a promova numai pe cele obștești.

În orice caz, regimul actual nu caută adeziuni prin recompense din bugetul Statului, așa cum

se obișnuia în trecut. El se rezămă pe forța morală pe care o are o legiuire și pe necesitatea superioară de Stat căreia ea trebuie să-i corespundă.

Domnilor profesori, iată în câteva cuvinte spiritul noiei legiuri și directivele de aplicare. Vă mulțumesc că v'ați ostenit să veniți la această ședință; sunt sigur că veți pune toată râvna și obiectivitatea pentru a satisface interesele universităților în cadrul noiei legiuri.

IX

Cuvântare la instalarea d-lui Petre Andrei ca Ministru al Educației Naționale.

7 Decembrie 1938.

Cele patru acuzații aduse vechiului regim: slăbirea națiunii prin diviziuni și certuri de grupuri, lipsa unei atmosfere de corectitudine, lipsa de sollicitudine pentru tineret, promovarea insuficientă a ideii naționale. Noul regim curmă această stare de lucruri. Prezentarea noului ministru, Profesorul Petre Andrei.

Domnule Ministru,

Doamnelor și Domnilor,

Când am luat conducerea acestui Departament, au spus că sunt un ministru interimar, dar nu provizoriu. Am înțeles prin aceasta că am venit aici pentru a întreprinde o anumită acțiune. În adevăr, în sectorul educațiunii naționale exista o carență a autorității și exista o greșită îndrumare a învățământului. În bună parte, această stare de lucruri cauzase turburarea din viața politică și socială a României.

Dar mai mult, această stare de lucruri constituia o primejdie pentru desvoltarea de mâine, căci scosese generația tânără din făgașul normal. Trebuia neapărat să oprim răul. Trebuia o întorsătură de volan pentru a îndruma educația tineretului pe calea utilă țării.

Acesta a fost rostul pe care l-am avut eu aici. Aceasta am întreprins în cele 5 luni din urmă. Nu am să recapitulez acum cele realizate. D-voastră cunoașteți opera pentru că am lucrat împreună. Folosesc însă prilejul pentru a vă mulțumi cu toată căldura pentru concursul loial și efectiv ce mi-ați dat. Poate nu a fost întotdeauna comod. Poate v'am cerut uneori prea mult. Ce vreți, astăzi se lucrează într'un ritm mai viu și mai rapid. Trebuia să recâștigăm timpul pierdut. In orice caz, puteți avea satisfacțiunea de a fi adus un prețios serviciu țării.

Dar ceea ce am realizat eu, a fost numai un început. Cadrul ce am fixat trebuie umplut și mai ales trebuie să palpate un suflu nou. Este rostul ce va avea succesul meu. Majestatea Sa Regele, în Inalta Sa înțelepciune, a ales pe profesorul Andrei pentru a conduce departamentul mai departe. Trebuie să recunoaștem că nu putea exista alegere mai potrivită. Nu numai, d-l Andrei cunoaște atât de bine problemele de care s'a

ocupat deja ca ministru la acest departament; nu numai, d-sa, ca unul din cei mai distinși membri ai corpului universitar, aduce un mare prestigiu în această casă, dar după mine d-l Andrei va reprezenta un lucru special: d-sa va fi un animator al tineretului, d-sa va fi omul către care acest tineret va putea să privească cu încredere, d-sa va fi omul care va desăvârși opera de încadrare a generației noi în ritmul sănătos și folositor, pe care îl cer, pe care îl pretind nevoile vieții noastre sociale și interesele noastre superioare de Stat. Iată ce cred eu că va fi opera successorului meu. Intru cât mă privește personal, vă mărturisesc că nu puteam avea o mai mare mulțumire sufletească decât de a mă vedea urmat de unul din cei mai buni și mai vechi prieteni.

Dar, domnilor, mai este ceva care mă bucură.

D-l Andrei, prin cultura sa, prin talentul său, prin spiritul ascuțit, aduce o nouă și prețioasă contribuție regimului ce s'a instaurat în țară. De altminteri, este un fenomen care se observă din ce în ce mai mult. După prima perioadă care a fost oarecum sentimentală, când opinia publică s'a atașat și a sprijinit regimul, în deosebi ca o reacțiune față de stările din trecut, a venit a doua etapă, aceea a reflexiunii. În fața realităților efective, lumea a înțeles că noua așezare

trebuie să fie conservată și că ea este definitivă. Iar oamenii capabili, oamenii de mare cultură și de acțiune, degajați de legăturile serbede și sterpe de odinioară, cer puțința și dreptul de a închina și munca lor binelui obștesc.

Spuneam că este astăzi etapa reflexiunii și a verificărilor. În adevăr, domnilor, ce se reproșează în deosebi vechiului regim? Erau patru critici.

Se spunea mai întâi că nația este slăbită sufletește prin diviziunile și certurile de grupuri.

Se obiecta apoi, că nu există o atmosferă de onestitate corespunzătoare jertfelor pe care le făcea poporul.

Se critica lipsa de solitudine pentru tineret și în fine se aducea învinuirea că regimul partidelor nu promovase în deajuns ideea națională.

Iată elementele esențiale care constituiau slăbiciunea evidentă a vechiului regim și pe care opinia publică în mod general le arăta. Or, domnilor, trebuie să subliniez că noul regim a venit tocmai să se ocupe de aceste probleme și să dea satisfacție acestor deziderate.

Ideea națională? Dar cine a reprezentat-o vreodată mai bine și cine ar reprezenta-o mai bine decât un minister prezidat de Înalt Prea Sfințitul Patriarh al Țării?

Aceasta este de esența misiunii sa'e. Iar noi colaboratorii Inalt Prea Sfinției Sale știm cu câtă însuflețire și cu câtă persistență ține această făclie aprinsă. Noi știm îndemnurile zilnice de a da în toate chestiunile soluțiuni prin prisma ideii naționale.

Există în cadrul acestei idei și un problem dificil. Problema evreesc. Este adevărat. Dar guvernul a întreprins o acțiune fermă pentru a obține soluțiunea lui pe cale liniștită și civilizată. Până atunci s'au luat toate precauțiunile. Am împiedecat hotărît orice încercare de intrare în țară a elementelor puse în mișcare prin evenimente'e din Europa centrală. De asemenea am creat un statut precis tuturor celor ce prin revizuire și-au pierdut cetățenia română. Devenind astfel străini, ei vor fi supuși controlului și li se vor aplica legiurile pentru protegiunea muncii naționale

În ce privește onestitatea în administrație, domnilor, s'a dat opiniei publice toată satisfacțiunea pe drept cuvânt așteptată.

Luni de zile ziarele au relatat toate anchetele și toate acțiunile întreprinse împotriva celor cari, oricărui partid sau guvern ar fi aparținut, s'au făcut vinovați de abuzuri și incorectitudini. Nici-odată nu s'a făcut o operă de reparațiune morală

ca aceasta. A fost o notă caracteristică regimului actual, sancționarea vinovaților și întronarea unei ere de cinste și de corectitudine în administrația banului public.

Spuneam că în trecut nu s'a ocupat nimeni de tineret.

Iată însă că noul regim sub îndemnul personal și direct al Majestații Sa'e Regelui, a ridicat această problemă pe primul plan. Voiu semnala câteva puncte din acțiunea dusă la acest departament. Astfel prin reforma universitară s'au raționalizat materiile predate aducându-se ușurare studențimii. Pe cale administrativă s'au acordat sesiuni de lichidare a situațiilor din trecut, s'au acordat burse de Stat, s'au creat căminuri noi, s'au plasat mii de tineri titrați în funcțiuni publice. Alte măsuri sunt în curs de desvoltare. Intr'un cuvânt, opera de încurajare și de încadrare a tineretului constituie un punct esențial din misiunea actualului regim. De altminteri trebuie să adaug, în ce privește tineretul, o constatare personală. S'au adus studențimii învinuiri nedrepte. Adevărul este că numai o minoritate vioentă a turburat vieța universitară. De multe ori oameni cari nu aveau calitatea de studenți se strecurau pentru a produce agitațiuni. Câtă vreme autoritatea nu intervenea

cu energie, firește că turburătorii terorizau restul studențimii.

Astăzi însă pot afirma că tineretul cuminte, tineretul studios este bucuros că poate scăpa de violențele celorlalți. Este de ajuns să privească cineva numărul mare de studenți cari frecvențează acum cursurile spre deosebire de trecut. Iată în ce privește tineretul.

În fine, domnilor, noul regim a pus capăt cerțurilor de grupuri politice. A! știu, există încă unele manifestațiuni triste, unele manifestațiuni dureroase chiar. Dar nu trebuie să ne impresionăm și mai ales nu trebuie să uităm caracterul real al acestor fenomene.

În definitiv, în orice societate oricât de liniștită și oricât de solid așezată își fac uneori apariția răufăcători.

Aceasta s'a întâmplat în toate timpurile și în toate țările. Dar aceste elemente trăiesc în marginea societății. Împotriva lor societatea trebuie să se apere și se apără.

Aș putea să subliniez un element caracteristic în această privire.

Am făcut un examen sanitar al celor închiși pentru agitațiuni subversive. Rezultatul a fost dezastruos. Toți, dar absolut toți, sunt atinși de maladii organice. Sifilisul, boalele mintale,

tuberculoza, fac ravagii în această lume. Este trist de sigur, sub raportul umanitar, dar sub raportul social aceasta explică manifestațiunile nesănătoase și indică nivelul moral al celor ce ar fi vrut să conducă o țară. Din fericire, cum spunem, aceste elemente se situează singure la periferia societății.

Lumea cealaltă, lumea muncitoare, lumea cu minte, lumea sănătoasă, aceea care constituie forța vie a națiunii, aceea care reprezintă garanția de viitor a țării, această lume rămâne liniștită și încrezătoare. Ea simte uniform astăzi. Peste deosebirile de credință de odinioară, s'a constituit o conștiință nouă, unitară. Ea este izvorită din nevoia de a apăra țara și de a-i asigura viitorul. Istoria noastră a mai cunoscut o epocă asemănătoare.

Astfel, în timpul frământărilor naționale dintre 1848—1859 toți Românii simțeau la fel, toți își încordau eforturile pentru atingerea aceluiși țel. Generația dela 1848 a fost o generație unită. Instinctul i-a dictat această unitate sufletească. Abia mai târziu când Statul Român își găsisse o formă națională, și când siguranța se dobândise, s'a putut face în sânul aceleiași generațiuni și diferențieri pe baze sociale și ideologice. Dar mai de vreme nu! Același lucru trebuie să se

întâmples și astăzi. Când pretutindeni în jurul nostru sunt atâtea turburări, orice conștiință românească trebuie să fie trează, orice element de divizare și de slăbire trebuie să dispară.

Generația noastră, după exemplul înaintașilor, trebuie să fie și ea o generație unită, în ceasurile mari.

Ea trebuie să aibă o singură lozincă: apărarea Patriei și a Tronului.

Mai târziu, mult mai târziu, când liniștea în jurul nostru se va coborî din nou, atunci vom putea relua controversile ideologice. Dar mai de vreme nu! Comandamentul ceasului de față este unul singur: Unitatea deplină a conștiințelor naționale.

O spunem aceasta, noi guvernul, cu atât mai mult cu cât nu suntem al unui grup, nu reprezentăm un interes de partid, sau un interes de clasă socială. Noi suntem un guvern de muncă, un guvern care, ceas de ceas, își dă toată puterea, tot sufletul, pentru binele public.

Iată pentru ce eu salut cu satisfacțiune toate contribuțiile noi ce se aduc în această muncă, iată pentru ce urez din toată inima colegului și prietenului Andrei succes deplin.

X

Conferința la Radio despre « Rostul Frontului Renașterii Naționale ».

11 Ianuarie 1939.

Procesul vechiului regim politic, a individualismului său exagerat în dauna Statului, a lipsei sale de sinceritate. « Frontul » reînvie tradiția de unitate care a existat întotdeauna la noi în momentele hotărâtoare ale istoriei; el repune Statul în drepturile sale, promovează interesul general și ideea națională, apără familia și credința strămoșească, asigură, în sfârșit, minorităților un tratament echitabil.

Au trecut două săptămâni numai, de când prin lege s'a autorizat crearea unui organism politic și deja peste trei milioane și jumătate de cetățeni și-au dat adeziunea lor la « Frontul Renașterii Naționale ». Niciodată, în trecut, un regim de partid nu a întrunit jumătate cel puțin din aceste sufragii. Această constatare ne poate da măsura mișcării la care asistăm. De altă parte, adeziunile înregistrate azi constituiesc a doua mare manifestare populară, după plebiscitul din

Februarie trecut. In mai puțin de un an, țara și-a reînnoit așa dar, în mod simplu dar hotărît sentimentul ei.

Care este semnificația acestor manifestațiuni?
Ce concluziuni se pot trage de aici?

Socotesc că din aceste împrejurări se pot înțelege două lucruri. Mai întâi, repudierea definitivă a vechiului regim politic în care am trăit și, în al doilea rând, dorința de a se desvolta o viață nouă, pe alte temeuri și cu alte idealuri decât cele din trecut.

Repudierea vechiului regim.

In adevăr, cine îl mai susține astăzi? Nimeni!

Cine îl mai regretă? Câțiva! Și, ceea ce este și mai caracteristic, această abandonare nu este rezultatul unor stări psihologice ci este datorită în deosebi unei analize raționale.

Din clipa în care firul existenței partidelor a fost curmat și individul, desprins din obligațiunile învechite, și-a recăpătat libertatea de judecată, din clipa aceea e a înțeles aspectul amăgitor al stărilor trecute. Câteva reflexiuni vor ilustra acest proces și vor întări acest raționament. Astfel, rând pe rând, partidele invocau odinioară voința națională ca temei al drep-

tului de a governa. Dar mă întreb: Când această voință națională s'a exprimat ea cu sinceritate? Care consultare populară în cei douăzeci de ani ai regimului de partid, nu a fost sgomotos contestată? Cine își mai făcea iluzii asupra rostului acestei desbateri?

Se pretindea de asemenea că în parlament rezida toată forța acțiunii de guvernare și că independența lui de deciziune constituia esența sistemului. Care parlament a avut însă realmente această virtute? Când a elaborat el o singură lege? Când a răsturnat un singur guvern? Cine nu-și amintește că parlamentul era doar fațada și că în dosul lui era clubul care hotăra

S'a pretins întotdeauna că legătura între partide și țară se făcea pe baza programelor.

Trebuia dată iluziunea unor înalte preocupări ideologice în acțiunea politică. Expunerea lor se oficia cu adevărată religiozitate.

Nu contest utilitatea programelor ca linie generală de orientare pentru omul de Stat. Dar contest ca vreodată făgăduelile din perioada electorală să fi fost îndeplinite la guvern.

Și dacă a existat un fenomen semnificativ în această privință, apoi a fost unanimul scepticism al cetățenilor în ce privește soarta programelor.

De altminteri, ce sinceritate se putea presupune afișării lor, când, pentru atingerea unor obiective, se recurgea la solidarități echivoce? Socotesc că niciodată regimul democrat în România nu s'a autodiscreditat mai dureros, decât în Decembrie 1937, când două partide, diametral opuse ca concepție politică, se prezentau aliate în fața țării. Ce putea să înțeleagă ea atunci sub raportul ideologic? Ce reprezenta această înfățișare ca onestitate politică? Care mai era spiritul acțiunii? Cred că în acel ceas s'a decis soarta vechiului regim, condamându-se iremediabil singur și dând la iveală falsitatea și inutilitatea lui.

S'a invocat adeseori elanul sufletesc pe care-l manifestau partidele politice. Care elan? Dar nu l-am trăit cu toții? Nu știm că el se întetea pe măsura în care la orizont se întrevedea o perspectivă de venire la putere. Și că se stingea îndată ce orizontul se întuneca? Iar în sânul aceluiași partid, nu știm oare că elanul individual era deslănțuit, când se vedea asigurat de un portofoliu, de un mandat sau de un post și că același elan dispărea, sau era gata să se deplaseze într'un club vecin, la prima decepțiune personală? Prin urmare, elan interesat,

da; dar elan creator, aceasta nu prea am văzut în trecut.

O ultimă legendă era aceea a interesului general, pe care orice partid pretindea că îl reprezintă. Dar și aceasta a fost repetat desmințită. Fiindcă, oricând s'a făcut un apel la Uniunea generală, ea nu s'a putut realiza. De câteori Suveranul Țării, cu acea clară viziune a primjdiilor viitoare, cu acel simț adânc de patriotică datorie, nu a chemat pe oamenii politici și partidele la realitate!

Fără îndoială, în fața istoriei, Suveranul Țării poate avea conștiința împăcată.

Dar partidele politice, cum au răspuns ele? Ce simțăminte și ce preocupări le-au mânat? De sigur, nu interesele superioare și permanente ale Țării ci acelea ale unor persoane. Acest adevăr era ilustrat de fenomenul cunoscut al fărămițării partidelor. Motivul real și adânc al înmulțirii lor, era tocmai ivirea ambițiunilor personale, care se cereau satisfăcute.

Iar când jocul politic le aducea în locul de răspundere, începeau prin a distruge tot ceea ce predecesorii realizaseră. Fiecare ținea să se înscrie în istorie cu mica lui vanitate, fără a înțelege întârzierea ce aducea dezvoltării normale a Țării.

De altminteri, vechiul regim era caracterizat prin două note dominante: Apelul la tot ceea ce diviza, la tot ce împrăştia forţele, la tot ce adâncea urile şi apoi discreditarea reciprocă a oamenilor, micşorarea oricăror valori morale.

Cine nu-şi reaminteşte acea revărsare de patimi? Fiecare căuta să distrugă pe concurentul său. Nu mai exista respectul de părinte, nu mai exista dragostea de frate. Familiile se aruncau, unele împotriva altora. Vieaţa în sate era un adevărat infern, şi aceasta se chema politică!

Ce devenea Statul în această vreme? Statul, ca reprezentat al colectivităţii, ca întrupare a intereselor permanente, ca forţă de apărare a Naţiunii în afară? Statul, în regimul luptelor de partid, era fixat într'o atitudine de pasivitate. Toate legiurile nu făceau decât să-i limiteze drepturile şi puterile, pentru a lăsa drumul liber tuturor manifestaţiunilor individului.

Individul era aşezat pe primul plan; satisfacerea lui era idealul în societate. Statul devenea subordonat. Dela un timp, pasivitatea lui s'a transformat într'o adevărată abdicare.

Prin acţiunea partidelor, individul anarhic nu a mai cunoscut control şi nici stăpânire; ideea de autoritate se prăbuşise.

Iată pentru ce spuneam că manifestarea populară de astăzi înseamnă mai întâi repudierea vechiului regim.

Dar ar fi o gravă eroare de psihologie, dacă ne-am închipui că adeziunile pentru « Frontul Renașterii Naționale » au numai un înțeles negativ. Nu. Ele sunt totdeodată expresiunea dorinței vii de a se întări o viață cu totul nouă. Sunt revizuiți de conștiință care s'au făcut. Sunt năzuinți constructive care se afirmă. Sunt idealuri de dezvoltare națională care se impun. Toate și vor găsi posibilitățile de manifestare și realizare, prin intermediul unui singur instrument politic.

Ce este acest « Front al Renașterii Naționale? ».

Mai întâi, țin să subliniez că este o formulă românească. Cine încearcă să găsească identitate cu vreun regim străin, se înșeală. Cine caută aici vreo inspirațiune de aiurea, nu o va afla. Pot exista unele detalii de formă asemănătoare ; în materie politică, mintea omenească nu a creat tipuri de originalitate perfectă.

Dar ceea ce este esențial, fondul acestei mișcări politice dela noi, izvorul ei, sufletul și sco-

purile ei, sunt proprii nouă și nevoilor noastre, sunt românești.

De altminteri, eu socotesc că prin această mișcare noi reînviem astăzi o veche tradiție românească.

Să nu uităm că, în adevăr, în toate momentele grele poporul nostru a știut să fie unit. Toate actele mari din istoria țării au fost rezultatul unor eforturi comune. Mai mult chiar, ori de câte ori înaintașii noștri realizau uniunea națională, ei încercau un sentiment de înălțare sufletească și o manifestau cu o îndreptățită mândrie.

Așa au făcut unirea dela 1859, așa au făcut războiul independenței, așa au luptat la 1916. În aceste exemple ale trecutului trebuie să găsim inspirațiuni. Și nu pot rezista ispitei de a reaminti cuvintele rostite de unii mari bărbați de Stat ai României.

Astfel, într'un moment istoric, Costache Rosetti spunea: «Dacă ne-am combătut uneori lupta a fost în lucruri mici. Când a fost vorba de Națiune, n'a fost Român care să fie în diviziune, n'a mai fost diviziune, ci unitate. Nicio lovire nu poate să sfarme o națiune, oricât de mică, atunci când ea este unanimă. Și unanimă a fost și va fi România, în toate ceasurile cele mari».

Iată cum vorbea un adevărat bărbat de Stat.

Iar cu 40 de ani în urmă, într'alt moment istoric, în timpul marelui războiu, iată ce admirabilă pildă de solidaritate și de abnegațiune dădea Take Ionescu:

« Răsplata noastră, domnilor? » — spunea el — « Răsplata personală? Niciuna. Istoria va uita până și numele fiecăruia dintre noi. Dar istoria nu va uita că, strânși cu toții de nevoi, am avut nu numai bărbăția de a crede în victorie și de a spune: vom pieri, dar nu vom desarma; dar am avut și bărbăția să ne decapităm singuri, pentru generațiile viitoare ».

Cetesc aceste pagini, pentru ca să le compar cu jalnicele manifestări ale unor oameni politici din ziua de astăzi, cari își plimbă paraponul în foi răspândite clandestin pe la colțuri de stradă. Oare nu înțeleg ei grijiile și răspunderile ceasului de față? Nu simt ei trista poziție în care se situează, față de înălțătoarele pilde pe care ni le dau înaintașii? Dacă nu le înțeleg ei le înțelege în schimb Țara. Și aceste singularizări nu pot și nu vor împiedeca mersul istoriei.

Noi reluăm așa dar tradiția uniunii naționale. Și mă gândesc de asemenea la minunatul exemplu pe care ni l-a dat Ardealul. În momentul Unirii și câtva timp după aceea, toți fiii lui erau

adunați într'un singur mănunchiu, într'o singură forță politică. Ea se bucura de tot prestigiul, de tot elanul. Atunci, în adevăr, exista patriotică însuflețire, iar nu în urmă, când au apărut sciziunile; și de câte ori nu am auzit pe bătrânii ardeleni amintindu-și cu melancolie de epoca de glorie, când toți erau însuflețiți de idealurile superioare, iar nu măcinați de ambițiunile personale.

Prin urmare, diviziunea în partide nu a fost acolo un bine, nu a adus un folos, — ci dimpotrivă. Astăzi renaștem pretutindeni aceeași uniune națională. Prin urmare, reintrăm în spiritul tradițional al Ardealului.

Am chemat și am primit în « Frontul Renașterii » și minoritățile etnice conlocuitoare. Acest fapt nu trebuie să surprindă, ci el este merit să ilustreze și concepțiunea politică și spiritul propriu Români'or.

Suntem, de sigur, un Stat Național. Pământul nostru este un pământ românesc. Suntem cel mai vechi și cel dintâiu popor care l-a ocupat, care l-a muncit și l-a fructificat.

Dacă ulterior, unele regiuni au fost vremelnic supuse dominațiunilor străine, aduse de vitregia vremurilor, acestea nu au schimbat dreptul

nostru fundamental, ci numai l-au încălcat. De asemenea, nu au putut schimba caracterul poporului român, care a stăruit neconținut cu ființa lui, cu limba lui națională. Prin urmare, hotarul Statului român este hotarul națiunii române. El nu este trasat de vreo convențiune, el nu este atribuit de vreun tratat. El este indicat de istorie și de drepturi naturale. De aceea îl vom apăra cu ultima hotărîre, ca pe un patrimoniu sfânt.

În hotarul nostru național, trăiesc însă, din vremuri îndepărtate, și cetățeni de altă origine etnică. Este un fenomen care se întâlnește în mai toate Statele. Cu acești cetățeni avem interese pe care le impun conviețuirea în același Stat și idealul de civilizație și bună stare comună.

Față de minoritățile etnice, noi am avut și avem o politică foarte limpede. Mai întâi, pretindem că nicăiri minoritățile etnice nu s'au bucurat de un tratament mai bun ca cel din România. Care este acest tratament?

Constituția țării fixează principiul egalității desăvârșite în fața legii. Prin urmare, se recunosc aceleași drepturi civile, aceleași drepturi politice și, firește, aceleași garanții legale, tuturor cetățenilor.

În acest cadru, minoritățile pot întrebuința limba proprie în religie, în presă, în reuniuni. De

asemenea, pot utiliza limba maternă în fața autorităților administrative, cum și, în anume condiții, în fața justiției.

În ce privește dezvoltarea culturală, le-am dat dreptul de a înființa școli și instituțiuni confessionale proprii și am introdus limba maternă ca limbă de predare în școli de Stat. Vor primi o parte echitabilă din sumele afectate în scop educativ, religios și de caritate. Pot exercita orice profesie și sunt admiși în funcțiunile publice. În fine minoritățile sunt reprezentate în Camerele profesionale și în consiliile comunale, iar în localitățile în care o minoritate etnică reprezintă un procent apreciabil din locuitori, poate avea, și are deja în fapt, primar sau ajutor de primar. Iată definit, în conținutul lui, cu precizie, tratamentul acordat minorităților în România. Și la stabilirea acestui regim a prezidat un sentiment de completă sinceritate. De aceea nu numai am înscris norme echitabile în decrete, dar am vegheat și veghem la aplicarea lor. O spun de aici, ca ministru de interne, responsabil, pentru ca să servească de îndreptar organelor mele de execuție.

Firește că acest tratament nu însemnează dispensarea minorităților dela deplina supunere față de toate legiurile Țării și, evident, orice infrac-

țiuni la aceste legiuiri atrag după ele sancțiuni, ca pentru orice cetățean român.

Dar noi nu înțelegem să punem la îndoială loialitatea minorităților care locuiesc în țară. De aceea, le chemăm la conlucrare pe terenul politic, pentru promovarea intereselor superioare de Stat.

Pentru asigurarea unei administrații respectoase de drepturile tuturor, prin înlesnirea dezvoltării economice și spirituale a oricărui cetățean, prin ocrotirea cu echitate a tuturor intereselor, noi asigurăm legătura firească de Statul Român.

Iată în ce spirit se alipesc « Frontului » minoritățile etnice.

De altminteri, « Frontul Renașterii » nu este un partid politic în înțelesul vechiu al cuvântului. El este o mișcare. « Frontul » nu reprezintă interesele unui grup de persoane sau ale unei clase sociale, ci el reprezintă interesele colective ale Statului și ale națiunii însăși.

Astfel fiind, se mai poate refugia în sânul acestui nou organism demagogia vechiului politicianism? Firește că nu. Se vor putea camufla aici solidarități interesate de persoane? Se vor putea încuraja ambițiunile vreunei clientele? De sigur că nu.

Cine își închipuie că se mai pot furișa, sub forme noi, deprinderi vechi, se înșeală. Cine așteaptă aceasta, va avea o desamăgire.

De sigur, vor milita în « Frontul Renașterii » și oameni cari au militat în partide. Aceasta este inevitabil. În definitiv, nu oamenii erau întotdeauna vinovați de vițiile regimului trecut, ci sistemul însuși.

Astăzi, acești oameni revin și revenim cu toții, după o revizuire de conștiință, după o adevărată purificare, întâlnindu-ne pe un plan nou și dând contribuția curată pentru scopurile superioare ce se propun.

Este o atmosferă nouă, este un suflet nou.

✧ Ce urmărește « Frontul »?

El urmărește repunerea Statului în drepturile lui, în rosturile lui firești. A celui Stat care ne reprezintă pe toți, care este expresiunea intereselor armonizate ale tuturor cetățenilor laolaltă. Acel Stat, care a fost în realitate victima politicianismului. Care a trebuit să se închine umilit, sub pretextul libertății individuale, în fața oricărei manifestații desordonate. Acel Stat care abdicase până într'atât încât slujitorii lui, miniștrii lui, pertractau cu infractorii.

Ridicarea ideii de Stat, repunerea lui în drepturile firești nu însemnează însă numai refacerea

autorității și a prestigiului, ci însemnează mai mult, însemnează recunoașterea unor idealuri pe care Statul are misiunea să le formuleze, și este în drept să le impună în numele colectivității și pentru folosul ei. Statul cel nou trebuie să fie un factor viu, un factor activ iar nu constrâns la pasivitatea de odinioară. Se pare că în trecut nu s'a înțeles în deajuns că fără un Stat puternic care ocrotește pe toți, orice libertate, orice drept individual este de prisos, fiindcă se pierde și el în vârtoare. Așa dar, în concepțiunea « Frontului », individul trebuie să fie subordonat Statului. Interesul personal nu e luat în considerare decât întru cât el coincide cu al colectivității și o ajută pe aceasta. Interesul personal nu poate fi satisfăcut din motive sentimentale, ci întru cât se încadrează într'o activitate profesională utilă pentru toți. Orice factor poate fi însă mulțumit pentrucă el se armonizează într'un interes de Stat. Așa dar promovarea intereselor generale ale colectivității, iată prima misiune a « Frontului Renașterii Naționale ».

Care sunt ideile lui, care sunt directivele prin care ajunge la îndeplinirea acestei misiuni? Este mai întâi ideea națională. Întărirea și dezvoltarea Națiunii atât sub raportul fizic, cât și sub raportul moral, este o îndatorire esențială.

Rezistența în fața oricărei amenințări dinlăuntru sau din afară trebuie să se sprijine pe solidaritatea tuturor.

Sentimentul mândriei și al demnității naționale trebuie să fie continuu viu în acțiunea noastră.

A doua idee este respectul familiei ca celulă socială. Individul singur nu se poate susține în realitate. El constituie o erezie. Individul nu poate fi conceput decât ca element social așezat în prim rând în familie.

Ocrotirea familiei este de aceea un scop.

« Frontul Renașterii Naționale » se reazimă apoi pe credința creștină. Fiind în deosebi o mișcare spirituală, el înțelege să dea vieții un sens și o valoare morală. Sentimentele religioase, prețuirea virtuților sunt elemente prin care trebuie să se formeze mentalitatea cetățeanului de mâine.

În fine « Frontul Renașterii Naționale » vede în muncă un factor care trebuie să se bucure de o cinstire deosebită.

Iată amintite numai câteva directive ideologice ale noului organism politic.

În sânul « Frontului Renașterii Naționale » un rol însemnat îl joacă elitele. Ele se desemnează printr'o serioasă și obiectivă selecționare.

Pe ce temei și după ce criterii se va determina această elită conducătoare? Firește nu mai poate fi vorba în viitor de aportul electoral al fiecăruia, de clientela de care dispune. Acest criteriu este astăzi și perimat și inutil. Selecțiunea se va face după valoarea personală apreciată în cadrul muncii profesionale și recunoscută ca atare. De sigur, acest sistem va aduce la suprafață și elemente noi și mai ales elemente tinere. Aceasta va contribui la imprimarea unui aspect de seriozitate, de competență și de dinamism acțiunii « Frontului Renașterii Naționale ».

De ce însă o organizațiune unică, de ce toate energiile să se manifeste într'un singur cadru?

Explicațiunea este foarte simplă și formula se impune ca o concluzie logică și imperioasă a însăși genezei acestui « Front ».

În adevăr, el a izvorât ca o funcțiune biologică aceea de a apăra Națiunea și Statul.

El este manifestarea unui instinct de conservare a națiunii. De aceea el trebuie să facă apel la uniune, nu la diviziune, el trebuie să întărească autoritatea, nu să o împartă, el trebuie să concentreze idealurile, nu să le împrăștie.

Nu vreau să trezesc nedumeriri, nici să seamăn îngrijorări. Dimpotrivă, « Frontul Renașterii

Naționale » trebuie să se caracterizeze prin optimism, prin încrederea hotărâtă în destinul acestui neam și în viitorul acestui Stat. Dar oricum, trebuie să adaug că ne pot pândi și primejdii. Pentru ceasul acela, oricât de îndepărtat l-am voi noi, trebuie să fim pregătiți, trebuie să avem trezite toate energiile naționale, trebuie să recăștigăm în grabă timpul pierdut.

Lozinca « Frontului Renașterii Naționale » trebuie să fie « Apărarea Patriei ».

Este menirea generațiunii noastre să asigurăm ceea ce înaintașii au clădit cu atâtea jertfe.

De aceea, în ceasul de față, să uităm cu toții orice ne-a despărțit în trecut, să fim împăcați, să ne înșiruiem cu înflăcărare într'un front unic, muncind neconținut pentru întărirea țării, să stăm strajă în jurul hotarelor ei și să înconjurăm cu dragoste Tronul și pe cel mai înțelept și cel mai patriot Suveran, pe care destinul ni l-a hărăzit, pe Majestatea Sa Regele Carol al II-lea.

XI

Cuvântare la instalarea sa ca Ministru ad-interim al Apărării Naționale.

3 Februarie 1939.

Despre locul pe care îl ocupă Oștirea în sufletul națiunii și despre măsurile ce se vor lua în vederea asigurării unui moral cât mai ridicat.

Domnule General,

Vă mulțumesc pentru cuvintele măgulitoare, cu care m'ați întâmpinat.

Ați condus acest greu departament mai multe luni, cu autoritate și cu destoinicie.

În noua conjunctură, ați fost înălțat în cea mai înaltă funcție din cariera militară.

Felicitându-vă pentru tot ce ați dat până astăzi prin activitatea d-voastre, vă fac cea mai caldă urare ca în noua însărcinare să dați aceleași prețioase servicii Țării și Oștirii.

Domnilor Generali,

Un civil la Ministerul Apărării Naționale este un semn al solidarizării obștești în jurul Oștirii.

Vice-Președintele Consiliului în fruntea acestui Departament înseamnă îndrumarea fățișe și hotărâtă a acțiunii de guvern spre satisfacerea tuturor nevoilor Oștirii.

Noi nu pregătim armata în scopuri agresive.

România nu are astăzi de revendicat nicăiri nimic.

Ea și-a văzut împlinit idealul național.

Nu avem decât dorința de a trăi în pace, de a pune în valoare bogățiile naționale și de a întări economia țării. În această privire suntem bucuroși să întindem chiar legăturile de schimburi comerciale cu toate statele și, în deosebi, cu economiile complimentare.

Dacă totuși dăm o atenție specială Oștirii, este pentru că trebuie să fim oricând în măsură de a apăra patrimoniul național și de a da tuturor cetățenilor simțământul securității permanente.

Dar mai este ceva. Pentru noi, Români, Oștirea nu este numai o forță și un instrument de apărare. Este mai mult. Printr'o veche tra-

diție sufletească, Oștirea la noi întrupează sentimentul de mândrie națională. V'ați întrebat d-voastră vreodată pentru ce poporul îmbrățișează cu o privire caldă, în orice împrejurare, coloanele de ostași pe care le întâlnește? V'ați gândit ce emoție este în sufletul acestui popor de câte ori se află în fața Oștirii?

Și pentru ce?

Pentru că poporul întreg se regăsește în oștire și se regăsește cu tot ce are el mai bun și mai ales.

Aș voi ca orice oștean să aibă în conștiința lui vie imaginea precisă a rostului său.

Poate vorbește în acest moment în mine fiul de ostaș, omul care a trăit o viață în familie de militar. Dar, oricum, aduc și o convingere obiectivă. Am avut întotdeauna o opinie superioară despre ofițerul român.

Am socotit și socotesc că este poate cea mai temeinic așezată dintre profesii. Ofițerul nostru este rezultatul unei îndelungi pregătiri: școala militară, școala de aplicație, școala de războiu, cursul de comandament, examene la fiecare treaptă aproape.

Nu există o profesiune în care verificarea omului să se facă mai des și până la ultima treaptă a carierei. De aceea, eu, cu mândrie,

pot spune că, prin inteligența lui și prin pregătirea tehnică, ofițerul român poate rivaliza cu ofițerul oricărei oștiri străine.

Aș voi, domnilor, ca armata noastră să aibă limpede în minte concepțiunea despre rostul și despre valoarea ei, obiectiv.

Moralul armatei trebuie să fie astfel întotdeauna ridicat.

Este aici un punct, care mă preocupă în deosebi și asupra căruia insist. Voiu căuta să fac tot ceea ce este necesar pentru a îndepărta orice ar putea atinge moralul Oștirii.

Care sunt aceste elemente? Ce ar putea în această privință aduce o repercursiune supărătoare?

Mai întâi, un ofițer este și el un om, supus aceluiași griji și aceluiași nevoi. Și pentru mine nu este indiferent să știu că un ofițer, după ce muncește din greu o zi întreagă în cazarmă, se poate întoarce în căminul lui, în familia lui, turburat de grijile existenței.

Mă voiu ocupa de aproape de această latură a problemei. Voiu căuta să lichidez sarcinile trecutului care apasă asupra soldelor.

În interes de ordine superioară, Statul a făcut deja sacrificii serioase pentru asanarea diferitelor instituții, pentru ușurarea diferitelor datorii.

Oricari ar fi astăzi greutățile, voi face tot posibilul pentru ca să aducem și ofițerilor o ușurare a sarcinilor din trecut.

De asemeni, cu prilejul întocmirii noului buget, voi căuta mijloacele pentru a înlesni ofițerilor aprovizionarea în condiții avantajoase și a le veni astfel în ajutor.

Mă voi ocupa apoi de un sistem potrivit de asigurări.

Dar moralul unei Oștiri nu se păstrează numai cu înlăturarea greutăților materiale, ci și prin instaurarea și menținerea unei atmosfere de dreptate.

Munca și meritele unui ofițer trebuiesc apreciate cu dreptate, cu atât mai mult cu cât se desfășoară într'o disciplină riguroasă.

Nu înțeleg să promovez prin aceasta indulgența. Dimpotrivă: selecția trebuie făcută cu seriozitate dar cu justeță, cu dreptate, care impune tuturor.

Știu că este foarte greu să atingi acest ideal, fiindcă această acțiune are un caracter personal. Dar tocmai de aceea atrag o deosebită atenție asupra acestui punct.

După mine, notarea este cel mai esențial atribut al unui comandant. De această notare

depinde nu numai soarta singuraticului ofițer, ci moralul tuturor și prestigiul însuși al comandanților.

Vom căuta astfel un sistem de apreciere obiectivă, pentru ca să asigurăm în oștire o atmosferă de dreptate și vom căuta de asemeni, să rectificăm erorile ce vor fi existând din trecut.

Iată, domnilor generali, schițate numai, preocupările, mai de grabă aș spune sentimentele, cu care viu la acest Departament.

Viu însoțit de un colaborator al cărui prestigiu este cunoscut, format prin seriozitatea sa și prin compența sa.

Socot că n'am nevoie să prezint mai mult pe distinsul d-voastră camarad, d-l general adjutant Mihail.

Fac un apel la d-voastră toți pentru ca să ne unim împreună eforturile comune și să ajungem la rezultatele dorite.

Munca noastră trebuie să fie cu atât mai intensă și cu atât mai vie, cu cât știm că Suveranul Țării urmărește, cu atenție de fiecare clipă, interesele Armatei și ale ofițerilor: ale acelei Armate și ale acelor ofițeri, pe care M. S. Regele îi înconjoară cu o dragoste adâncă și cu o sollicitudine nelimitată.

Să mergem la muncă, domnilor!

XII

Cuvântare la împlinirea unui an dela promulgarea Constituției Regelui Carol II.

27 Februarie 1939.

Despre caracterul și rostul Dinastiei noastre, despre trăsăturile fundamentale ale noiei Constituții, despre realizările noului regim, timp de un an, în diferitele domenii ale vieții de Stat.

Sire,

Se împlinește astăzi un an de când Majestatea Voastră, aici în Sala Tronului, înconjurat de Curte și Guvern, de căpeteniile Oștirii, de reprezentanții administrației, primea o Comisiune de magistrați dela Inalta Curte de Casație, care înfățișa rezultatul plebiscitului.

4.300.000 de glasuri, adică peste 99% din cele îndreptățite să se rostească, declarase cu însuflețire că primesc noul așezământ, pe care Majestatea Voastră îl înfățișase Țării.

Astfel inițiativa Regală, care la o răspântie a vieții noastre de Stat intervenise cu hotărîre

pentru a îndrepta cursul istoriei, a găsit un adânc răsunset în popor.

Căci, în fața greutăților pe care le întâmpinam, de unde putea să vină îndreptarea? Dela factorii politici? Dar unde exista o singură forță sănătoasă, care să poată grupa cu autoritate elementele vii? Dela o redresare a poporului? Dar el însuși era adânc turburat. Rătăcirea spiritelor, pierderea respectului pentru ideea de autoritate, tendința accentuată de anarhizare a vieții morale, făceau ca poporul să nu-și mai poată găsi singur echilibrul. În ceasul de cumpănă, Țara a fost unanimă în sentimentul ei, că îndreptarea nu mai putea veni decât dela Coroană.

Inițiativa Regală însă nu a fost un act obișnuit, nu a fost exercitarea unui atribut legislativ. Ci ea a însemnat afirmarea rostului fundamental al Monarhiei noastre. Ea s'a manifestat în plinitudinea atributelor ce i-au fost încredințate la întemeiere. Ea a reînviat astfel vechea tradiție națională a Domniei.

Când în Divanurile ad-hoc, după aproape o sută de ani de frământări în care Țara decăzuse tot mai mult, generația marilor patrioți dela 1857 a pus pentru întâia oară temeiurile redeșteptării, ea a cerut în primul rând Principe dintr'o Casă Domnitoare a Europei. Grijă de

căpetenie a înaintașilor noștri a fost, așa dar, întărirea Domniei. Lunga experiență a istoriei noastre le arătase că aici se afla cheazășia cea mai însemnată a vieții noastre naționale și de Stat. Chemarea unui Principe din afară cuprinde în sine ideea unei autorități neobișnuite, cu rostul de a impune tuturor hotărîrea de arbitru.

Iar un asemenea rol nu se putea înțelege fără toate puterile care îi dau ființa. De aceea, este neîndoelnic că în mintea generației care a cerut o nouă Dinastie, a fost ideea de Monarhie activă, de Monarhie autoritară.

Unele influențe ale romantismului politic împrumutat au putut uneori schimba aparențele, ele nu au alterat însă fundamentul istoric al Monarhiei la noi. De altminteri împrejurările au răsplătit în deajuns pătrunderea patriotică a înaintașilor noștri. Căci, în adevăr, evoluția vieții noastre de Stat este o minunată înșiruire a actelor marilor noștri Suverani. Prima formă de Stat modern și independența lui este realizarea Regelui Carol I.

Unitatea națională și descătușarea socială a poporului este opera Regelui Ferdinand I.

Iar oprirea acțiunii de disoluțiune și renașterea națională sunt înfăptuiri ale Majestății Voastre.

Astfel toate culmile atinse în dezvoltarea noastră istorică poartă pecetea Regalității.

Dacă Dinastia noastră, la întemeierea Ei, prin rostul de salvatoare ce a impus-O, și prin forma de largă plebiscitare ce a așezat-O, s'a bucurat de o mare autoritate, apoi prin acțiunea desfășurată de-a-lungul timpului, s'a văzut organic împletită cu însăși vieța noastră națională, pe care o întrupează astăzi și o rezumă. Prin originea ei electivă și prin opera ei patriotică, Dinastia Română reprezintă în chipul cel mai desăvârșit Națiunea română. Prin glasul Monarhului vorbește, așa dar, națiunea însăși.

Dacă subliniez aceasta, este pentrucă, în realitate, în ceasul de față, noi sărbătorim un act care constituie o mare înfăptuire a Regalității. În fața Ei, poporul român se înclină recunoscător.

Sire,

Dela 27 Februarie 1938, trăim sub regimul unei noi Constituțiuni.

Care este caracterul acestui așezământ? În ce constă schimbarea adusă? Pe ce drum nou suntem purtați? Mai întâi să nu uităm că o Constituțiune nu este un scop în sine și prin urmare

nu trebuie privită prin prisma unui misticism naiv. Constituțiunea este un instrument, prin care se asigură dezvoltarea unui Stat potrivit idealului ce urmărește. De aceea ea se justifică atât timp, cât răspunde menirii sale.

Vechea Constituțiune se inspirase din romanticismul politic al veacului al XIX-lea. Ea se preocupa numai de asigurarea libertăților individuale.

Dacă acest regim a putut funcționa fără prea mari inconveniente, câtă vreme am trăit o epocă de pace în afară și de liniște înăuntru, ea nu mai putea garanta însă viața de Stat când această situațiune s'a schimbat. În fața curenților subversive și a amenințărilor din afară, prima îndatorire devenea aceea de a întări ideea de Stat și de a încuraja solidaritatea socială. Noua Constituțiune se inspiră, așa dar, din aceste porunci ale prezentului.

Fără a micșora drepturile care dau putința de dezvoltare individului ca factor de progres, ele sunt însă subordonate interesului colectivității. Prin urmare, interesul superior de Stat — al acelu Stat fără de care viața oricărui cetățean în parte nu este posibilă — trebuie să domine. Aici apare, pentru întâia oară în legislația noastră, ideea îndatoririlor cetățenești față

de Patrie, a cărei apărare și înălțare trebuie să fie principalul rost în viață.

De asemenea, noua Constituție nu mai îngăduie deosebirea de clase, care a dus, în trecut, la lupte sociale și a micșorat forța de rezistență a Națiunii. Fiecare categorie de cetățean își poate susține interesele, nu în luptă cu alte categorii și împotriva lor, ci în măsura în care aceste interese slujesc armonic colectivității și într'un spirit de solidaritate generală.

În fine, prin noul așezământ, se subliniază în mod deosebit ideea de muncă și ideea națională. Cetățeanul nu mai este privit decât ca factor de muncă productivă. Constituțiunea nu-i recunoaște dreptul de a participa la conducerea Țării, decât dacă justifică practica efectivă a unei îndeletniciri productive, precum și ținând seama de caracterul creator al Națiunii Române.

Astfel, Constituțiunea dela Februarie 1938, așezată pe un puternic fundament moral, atât în privirea rosturilor individului cât și acela ale colectivității, a stabilit și mijloacele potrivite pentru asigurarea Statului și dezvoltarea Națiunii.

În vremurile turburi prin care am trecut, când însăși existența Neamului a fost pusă în

joc, cu clară viziune s'au trasat normele juri-dice în cadrul cărora se va desfășura viața noastră de Stat.

Sire,

Amintirea actului dela 10 Februarie 1938, prin care Majestatea Voastră a început o eră nouă în istoria Țării, precum și schițarea cuprinsului Constituțiunii, nu dau însă imaginea completă a noului regim în care trăim și nu redau și sufletul lui.

Căci, pe lângă aceasta, a urmat timp de un an o acțiune neîntreruptă, care a dat viață regimului și i-a învederat foloasele.

În ce a constat această acțiune? Ce rezultate a dat ea?

Mai întâi pacea internă.

Cine nu tresare astăzi, reamintindu-și evenimentele care au precedat acest regim. Toate elementele anarhice erau deslănțuite, autoritatea în Stat slăbise, forțele creatoare erau paralizate. Nu mai muncea nimeni cu suflet. Ne găseam pe marginea unei prăpăstii.

Apoi, deodată ordinea a fost restabilită. Autoritatea și-a recâștigat prestigiul. Increderea a renăscut. Orice cetățean are astăzi sentimentul că, grație liniștei introduse, își poate desvolta activitatea.

S'a introdus după aceea ordinea normală. Ceea ce contribuise, în trecut, la compromiterea autorității, a fost lipsa de grijă în întrebuințarea banului public și neexercitarea unui control efectiv. Atmosfera a fost și aici însă schimbată. Prin urmărirea celor vinovați, prin aplicarea de sancțiuni, prin crearea unui corp superior de control, s'a afirmat hotărîrea de a asigura cu orice chip moralitatea în viața de Stat.

În al treilea rând, acțiunea regimului s'a caracterizat prin chemarea la viața activă a generațiilor mai tinere. Pentru întâia oară s'a înregistrat o mișcare largă în această direcțiune. Fără a insista asupra operei de ajutorare a tineretului universitar, care și ea se încadrează în aceeași ordine de preocupări, voi sublinia însă că un număr considerabil de tineri și-au putut găsi plasament în învățământ, în magistratură, în diferite administrațiuni publice.

Astfel, un proces social, care avusese o înrăurire atât de vătămătoare în evoluția sufletească a Țării, s'a văzut în cea mai mare parte lichidat. Generațiunea mai tânără, vine, sub noul regim, să-și dea contribuția ei în slujba Țării și să-și facă probele. În al patrulea rând, regimul a fost caracterizat prin accentul special pus de

problema națională. Timp de un an, instanțele judecătorești au revizuit condițiunile în care obținuse naționalitatea cetățenii de origine etnică străină.

După aceea, s'a creat un regim special celor respinși, considerându-i ca străini și supunându-i unui control special.

Apoi s'a intensificat acțiunea de naționalizare a diferitelor întreprinderi. În fine, s'a început studierea problemei emigrării elementelor străine.

Așa dar pacea internă, ordinea morală, chemarea la lucru a generației tinere și promovarea ideii naționale sunt primele aspecte ale acțiunii noului regim.

Sire,

Primul an al acestui regim nu a însemnat numai fixarea unui cadru juridic și crearea unor condiții politice și morale de dezvoltare. În acest răstimp s'a făcut mai mult: s'a întreprins o mare operă de reorganizare și de lucrări publice.

În adevăr, s'a introdus de îndată o nouă reformă administrativă. De multă vreme se simțea această lipsă. Era punctul cel mai vulnerabil al vechiului regim. Organizarea administrativă din trecut nu răspundea nici nevoilor publice, nu satisfăcea nici cerințele cetățenilor. Se formulau

permanent dezideratele teoretice ale despoliticianizării administrației și ale descentralizării. Rând pe rând, guvernele, care au încercat o legiferare în acest domeniu, au dat greș. A fost dat noului regim să introducă o reformă adâncă, așezată pe principii sănătoase și satisfăcând nevoile populației. S'a creat în diferitele ținuturi o viață locală mai vie, s'au dat mijloace noi pentru a spori activitatea gospodărească.

S'a înfăptuit apoi reorganizarea magistraturii, a corpului avocaților publici, a Consiliului Legislativ și s'a pășit mai departe la unificarea legislativă.

De asemenea s'a procedat la reorganizarea învățământului public. S'a urmărit, în trecut, un îndoit scop pe care firește nimeni nu-l poate desconsidera: stârpirea analfabetismului la sate și ridicarea nivelului intelectual la oraș. Dar mijloacele de înfăptuire au fost greșite, iar rezultatele de-a-dreptul dăunătoare. Căci, în adevăr, la sate, învățământul introdus fără discernământ, copiat după modelele străine, a devenit costisitor, de o utilitate contestabilă din cauza lipsei de caracter practic și aproape impopular. La orașe dezvoltarea disproporționată a studiilor teoretice a dus la crearea unui șomaj intelec-

tual, care a constituit un permanent focar de turburări sociale și a lipsit comerțul și meseriile de elementele vii, care s'au văzut apoi înlocuite de străini. Astfel, vechea organizare a învățământului nostru, în loc să fie un instrument de progres, a constituit un mijloc de adâncă turburare în viața socială și politică a Țării. Interesele particulare multiple și inerția guvernelor au făcut ca această stare de lucruri să se perpetueze. Noul regim a atacat cu hotărîre această problemă, a stabilit formula cea mai corespunzătoare nevoilor Țării și a pus-o în aplicare. Adaptarea programelor la condițiunile vieții rurale și monopolul cărților pentru învățământul primar, comprimarea învățământului secundar teoretic și desvoltarea școlilor profesionale, în fine noua organizare a învățământului universitar, iată realizările regimului în acest domeniu.

Pe lângă această acțiune de reorganizare, regimul a pășit în anul trecut la întreprinderea de mari lucrări publice și la opere sociale.

Astfel, în materie de drumuri s'a stabilit un program de lucrări și s'a întreprins executarea lui într'o măsură, care nu numai a întrecut tot ce s'a făcut înainte, dar care depășea și utilajul și capacitatea de lucru a Țării. A fost nevoie de

o echipare excepțională și de un efort de concentrare a mijloacelor, neobișnuit.

De asemenea, s'a pus în aplicare programul de construcțiune a silozurilor, care aștepta de atâta vreme.

Pentru întâia oară s'a întreprins o mare ofensivă sanitară la sate. Sănătatea poporului și în deobște a țărănimii a constituit o preocupare de căpetenie. Studierea amănunțită a realităților, asistența medicală largă, distribuirea de medicamente, mijloace de ocrotire a mamelor și a copiilor, înființarea cantinelor școlare, construirea de băi populare și de mari spitale pentru maladii sociale, în deosebi pelagră și tuberculoză, iată elementele acestei importante activități.

În domeniul problemelor muncitorești s'au obținut rezultate excepționale: organizarea breslelor, ameliorarea contractului de muncă, pensia de retragere și bătrânețe, organizarea timpului liber, iată realizări, pe care nici cel mai democrat guvern din trecut nu le-a atins.

În agricultură, s'a dat de asemenea un impuls din cele mai vii. În bugetul trecut s'au acordat mijloace mai largi în acest scop. Sporindu-se suprafețele cultivate, punându-se la dispoziția agricultorilor semințe selecționate, pomi pentru plantațiuni, reproducători, măbind simțitor stocul

de mașini, organizându-se concursuri și premii, intensificându-se asistența tehnică, s'a schițat o activitate din cele mai însuflețite în acest sector. Acordarea de credite de un miliard lei prin cooperative, valorificarea cerealelor într'o conjunctură internațională dificilă, ceea ce a făcut ca agricultorul nostru să primească patruzeci mii lei pe vagonul de grâu, în vreme ce în străinătate el nu se putea vinde decât cu douăzeci mii lei, iată aspecte care trebuiesc accentuate.

Pot afirma hotărît că niciun program politic al oricărui partid în trecut nu a enunțat și, cu atât mai puțin, a înlăptuit ceea ce s'a realizat acum.

Astfel în domeniul lucrărilor publice, în acel al acțiunii sociale, al dezvoltării factorilor economici, noul regim într'un singur an se poate înfățișa cu un bilanț în adevăr impresionant.

Sire,

Vin acum să schițez simțămintele și acțiunea desfășurată sub noul regim pentru oștire.

Mărturisesc că nu pot face aceasta fără a mă simți stăpânit de o vie emoțiune, care este de sigur generală. Această emoțiune nu se datorește numai faptului că oștirea este depozitara tradițiilor de lupte glorioase ale poporului nostru, nu

se datorește numai faptului că ea este instituțiunea cea mai dragă Majestății Voastre, cea mai legată de grijile, de ființa Majestății Voastre. Dar oștirea, în concepțiunea noului regim, întruchipează o noțiune cu totul superioară. Ea nu are numai un caracter instituțional, determinat de scopul și de organizarea sa. Ea este o înaltă valoare morală. Oștirea este icoana rezumativă a Națiunii; ea întruchipează noblețea poporului nostru, mândria lui, virtuțile sale. Astfel, în ierarhia socială, oștirea ocupă, și e firesc să ocupe, o treaptă superioară.

Inconjurând-o cu această considerare, noul regim a înțeles să transpună sentimentele sale în fapte reale. De aceea, el a făcut și continuă încă a face cel mai larg efort pentru a înzestra oștirea cu tot materialul necesar spre a-i da forța și siguranța.

Niciun sacrificiu nu se va cruța în această direcțiune. Dar o atențiune deosebită se dă în acest moment situațiunii materiale și morale a ofițerilor și trupei. Prin noul buget s'a înscris un considerabil spor de aproape un miliard lei, care va servi acestor preocupări. S'au mărit alocațiunile pentru hrana trupei, pentru îmbrăcăminte și pentru instrucțiunea ei. S'au introdus, pentru întâia oară, prime de echipare complete

pentru tinerii ofițeri absolvenți ai școlilor militare, prime de echipare pentru toți ofițerii, ajutoare materiale și o largă subvenție pentru constituirea fondului asigurării ofițerești. Casa de Credit este în curs de reorganizare pe baza micșorării reținerilor, a reducerii dobânzilor, o mărire a termenului de plată a datoriilor și acordarea asigurărilor fără o nouă contribuție din partea ofițerului. De asemenea, s'a întocmit decretul pentru ameliorarea situațiunii vechilor pensionari.

Corpul nostru ofițeresc își va putea desvolta activitatea, pe viitor, în condiții mult mai bune și până la limitele de vârste fixate prin legile organice, care în niciun caz nu mai pot fi micșorate. De altminteri, poporul românesc este un popor bine dotat, rezistent și care nu-și pierde aptitudinile și puterea de muncă decât la o vârstă destul de înaintată.

Iată o serie de măsuri, schițate numai, spre a desprinde caracterul sufletesc în care se cercetează și se soluționează problemele în legătură cu oștirea.

Pentru a completa înfățișarea noului regim și a activității desfășurate timp de un an, trebuie să subliniez prestigiul câștigat de Țara noastră peste hotare. Soarta a voit ca adâncile prefaceri întâmplare în interior să coincidă cu o con-

junctură internațională din cele mai turburi, dintre cele mai primejdioase.

Ce s'ar fi întâmplat, dacă, în aceste vremuri, n'am fi avut ordinea internă restabilită, solidaritatea națională refăcută, opera constructivă începută? Care ar fi fost rezistența noastră? Din fericire însă, România a apărut, în ochii tuturor celor de peste hotare, ca un Stat la timp renăscut, bine și sigur condus, în plină acțiune creatoare.

Sire,

Ea a atins un prestigiu, pe care nu l-a cunoscut niciodată. Iată încheiată, astfel, o primă etapă din viața regimului introdus la 10 Februrie 1938.

Sire,

Acest regim este astăzi temeinic așezat; el este definitiv așezat. Forța lui rezidă mai întâi în fundamentul moral, care l-a impus, în reacțiunea firească și salutară împotriva unor orânduiri, care împinsese Țara până la marginea unei prăpăstii.

Forța lui rezidă de asemenea în opera constructivă, pe care, într'un singur an, a izbutit să o înfăptuiască.

Ea rezidă, în fine, în superioritatea principiilor ce constituiesc esența lui.

Astăzi, ne aflăm deja în a doua etapă a desvoltării.

Majestatea Voastră a îngăduit, printr'un Decret Regal, constituirea unui organism politic, care să dea posibilitatea de manifestare a desideratelor cetățenești. Acest organism nu mai este un partid, în înțelesul vechiu al cuvântului, el nu mai poate reprezenta aspirațiuni izolate și nu mai poate satisface interese personale. El cuprinde poporul, în întregimea lui, și promovează numai nevoile obștești, într'o atmosferă de uniune națională. Pe acest plan superior și cu această misiune, singur acest organism are căderea de a reprezenta Națiunea. Orice pretențiune a vreunor persoane izolate de a vorbi în numele poporului este o absurditate. Orice încercare a unor asemenea persoane, de a se agita, este un act culpabil.

În spiritul cel nou, Țara nu mai poate fi reprezentată parțial. Interesele ei, aspirațiunile ei, nu pot fi slujite decât în generalitate, prin solidaritatea tuturor.

De altminteri, pe acest plan nou de activitate politică s'a deschis posibilitatea de lucru tuturor cetățenilor. Oricine are dreptul să se însirue în

Frontul Renașterii Naționale. Și, în fapt, s'a și înșiruit. Aceste adeziuni au fost atât de generale, încât au luat caracterul unui al doilea plebiscit.

El a cuprins tot ce este element capabil, tot ce a fost element onest pe planul vechilor organisme politice, care s'au văzut astfel nu numai formal disolvate, dar și topite în fond și angrenate în noul regim. El a cuprins de asemenea generațiunea tânără care găsește aici o largă posibilitate de afirmare.

El a cuprins, în fine, toate minoritățile etnice integrate în viața noastră de Stat, unde, grație unei politici înțelepte și liberale, își pot afla satisfacerea tuturor nevoilor spirituale și materiale.

El este așezat pe bază profesională, ca exprimare a preocupărilor publice, și complectat cu o gardă proprie, ca instrument de disciplină și ordine interioară, cu rost limitat într'un domeniu în care oștirea ca factor suprem de apărare a Țării nu e bine să fie amestecată.

Frontul Renașterii Naționale este mijlocul, prin care Națiunea își va exprima gândurile ei și este rezervorul din care, printr'o selecțiune severă a elitelor, se vor recruta elementele de conducere a Țării.

Sire,

În această zi de sărbătoare națională, Frontul Renașterii vine să se încline profund în fața Majestății Voastre.

El aduce prinosul de recunoștință și de devotament.

Fiți mândru, Sire: într'un ceas greu, luminat de Dumnezeu, Majestatea Voastră a intervenit exercitând atributele regalității și a salvat Țara.

Fiți încrezător, Sire: Țara, Țara întregă Vă urmează fără șovăire, unită deplin într'un singur gând și într'o singură acțiune.

În ceasul acesta, departe, în cetatea unirii, poporul adunat din ținuturile de peste munți, la chemarea Bisericii, într'o manifestare simbolică de unitate sufletească, aclamă pe Majestatea Voastră și trimite prin telegraf această adresă de adânc omagiu:

« Poporul Român din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, întrunit la aniversarea unui an dela sancționarea noiei Constituții, în Cetatea Albei-Iulii, la chemarea și sub conducerea celor doi Mitropoliți ai Ardealului, Vă exprimă toată adâncă sa mulțumire pentru ordinea salvatoare și întăritoare de Țară, pe care ați instituit-o atunci cu minte înaltă și cu braț puternic. De

asemenea Vă asigură, Majestate, de iubirea și devotamentul său nețărmuit și Vă roagă a Vă bizui pe el în desfășurarea înțeleaptă de viitor a acestei noi orânduiri, ca și în tot ce Veți face pentru întărirea Națiunii Române și pentru apărarea Țării.

« Să trăiți, Sire, mulți ani îndelungați pentru a vedea cum se înalță, ca un fruct al ostnelilor Majestății Voastre, tot mai puternică și mai mândră, scumpa noastră Românie ».

Semnează

Nicolae

Mitropolit ortodox al Ardealului

Alexandru

Mitropolit greco-catolic al Ardealului

Iată cum bate inima poporului de pretutindeni.

La rândul nostru înălțăm rugi către Cel Atotputernic pentru a binecuvânta și ocroti opera Majestății Voastre.

Să trăiți Majestate!

Să trăiască Măria Sa Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia! Ura!

XIII

Cuvântare asupra măsurilor luate pentru
menținerea independenței naționale și apă-
rarea fruntariilor.

27 Martie 1939.

În fața membrilor Consiliului Superior al Frontului Renașterii Naționale, Primul Ministru arată măsurile pe care le-a luat pentru apărarea hotarelor față de ultimele evenimente internaționale și precizează caracterul convenției economice încheiate cu Statul german.

Domnilor,

Am ținut să convoc Consiliul Frontului pentru ca el să asculte lămuririle reprezentanților Guvernului asupra situațiunii generale a Țării. Alcătuit din Consilierii Regali și din exponenții profesiunilor, acest Consiliu este, în regimul nostru, singurul organ politic legal. El constituie de asemenea o elită politică, din sânul căreia se vor recruta elementele de conducere ale Statului. De aceea, am socotit că este util ca d-voastră

să fiți informați și la rândul d-voastră să informați Țara asupra acțiunii desfășurate de Guvern, în aceste momente deosebit de grele.

De sigur, nu este vorba să fiți asociați la vreo răspundere. Sistemul răspunderii forurilor colective la noi l-am experimentat în trecut și știm la ce rezultat a dus. Dacă am întâlnit în calea noastră greutăți, dacă am avut de suferit, apoi aceasta se datorește tocmai acestei responsabilități fictive. Căci, în adevăr, când a fost sancționată o singură greșeală în trecut? Când au tras consecințele, personal, cei vinovați de incurii și de malversațiuni?

A venit, fără îndoială, o sancțiune, dar a trebuit să vie o sancțiune generală și definitivă și anume: prăbușirea vechiului regim.

Nu înțeleg să fac astăzi un proces care, cu cât evenimentele vor fi mai grele, cu atât va fi mai viu în mintea cetățenilor. Dar îl subliniez, pentru ca unii oameni să-și scruteze conștiințele și să vadă dacă mai au autoritatea morală să vorbească, sub povara greșelilor din trecut.

Așa dar, domnilor, în ce privește responsabilitatea, în numele Guvernului, pe care am onoarea să-l prezidez, declar că înțelegem să o

asumăm noi întregă în fața Suveranului și a Țării; în fața Țării celei mari, care cântărește greutatea pe liniile înalte și obiective și care nu judecă prin prisma rancunelor personale și a intereselor meschine.

Domnilor, care este această acțiune de guvern? În fața căror probleme ne-am găsit noi?

În cuvântarea pe care am făcut-o la 27 Februarie, cu prilejul aniversării noii Constituțiuni, am arătat pe larg activitatea desfășurată în timp de un an pe toate tărâmurile vieții de Stat. Am arătat condițiunile în care s'a făcut reorganizarea administrativă, judecătorească și școlară; am arătat activitatea economică și financiară; am expus programul de mari lucrări publice realizate. Astfel, o primă etapă era străbătută, și ea a reușit să dea Țării o înfățișare nouă. Ne găseam în pragul inițierii unui nou program de lucru, în care accentul trebuia să apese pe viața economică și pe îmbunătățirile necesare în acest sector.

Între acestea, situațiunea internațională se întunecă, prin ivirea unor grave turburări în Cehoslovacia și prin intervenții militare din afară.

În deosebi, era un fapt care interesa de aproape România și anume mobilizarea armatei maghiare

și intrarea unei părți din această armată în Rusia Subcarpatică, în scopul de a o anexa.

Domnilor, problema Rusiei Subcarpatice nu se pune pentru prima oară. Aceasta problemă se ridicase în toamna trecută. Guvernul Român a fost sondat atunci dacă ar avea vreo obiecțiune de făcut, la o schimbare teritorială în acea regiune și dacă ar vrea să participe la ea.

Firește că am dat atunci singurul răspuns conform cu îndatoririle noastre. România nu putea să fie de acord cu o atingere adusă unui Stat amic și aliat (aplauze). Cât pentru o participare la o asemenea acțiune, ea nici nu putea fi luată în considerare.

Am înțeles să dăm acestei atitudini a Guvernului Român o semnificație morală, nu numai pentru acel caz, dar pentru a caracteriza întreaga noastră concepțiune despre relațiile internaționale. (Aplauze, strigăte de bravo). Am voit să se știe că România, atunci când încheie alianțe, rămâne cu sinceritate și lealitate credincioasă lor. (Aplauze). Astfel integritatea teritorială a Cehoslovaciei a putut fi salvată atunci.

Când însă, în timpul din urmă, chestiunea s'a ridicat din nou, ea nu mai păstra același aspect. Acțiunea centrifugală, desfășurată în hotarele Statului Cehoslovac, implica ea însăși renunțarea

la orice sprijin dela țările amice. De altminteri, dacă a existat un singur demers din acea parte, în timpul crizei, a fost acela al șefului Statului Rusiei Subcarpatice, care ne cerea tocmai alipirea la Statul Român și, prin urmare, renunțarea la independența sa. Firește că România nu avea niciun interes să încorporeze un teritoriu locuit de o naționalitate străină, de aceea nu s'a oprit un moment la ideea de a da curs cererii ce i se făcuse.

Aceasta nu ne putea împiedeca de a anunța că, într'o regiune din vecinătatea graniței noastre nordice, sunt și interese românești.

În ce constau însă aceste interese și care era forma de satisfacere a lor, rămânea să stabilim ulterior.

Astfel, Ungaria nu a fost împiedecată de a intra cu trupele sale și de a ocupa regiunea Subcarpatică. Guvernul dela Budapesta a întreprins o acțiune de alipire a unor teritorii locuite în cea mai mare parte de o naționalitate străină. Prin această alipire, Statul ungar și-a schimbat aspectul său pur național. Firește, nu ne aparține nouă să judecăm aceasta, ci ne mărginim să o constatăm. În orice caz guvernul dela Budapesta nu a putut lipsi de a vedea în această împrejurare o atitudine de neutralitate amicală din

partea României. Singura măsură pe care am luat-o, a fost de a trimite în apropierea graniței din Maramureș câteva unități militare, cu efective de pace, cu scopul de a proteja teritoriul național, de eventualele incursiuni din afară. Și, trecerea prin acel loc a unui însemnat număr de refugiați, între cari cei mai mulți în formațiuni militare — care, în treacăt fie zis, au găsit o primire civilizată la noi — această trecere confirmă precauțiunea ce am luat.

Cu toată atitudinea corectă observată de Guvernul Român însă, la 14 Martie suntem informați și constatăm că armata ungară continuă cu intensitate mobilizare și că cinci corpuri sunt concentrate chiar la frontiera României, în dreptul Someșului și al Mureșului.

Ce rost putea avea această masivă concentrare de forțe, după ce Rusia Subcarpatică fusese ocupată fără nicio stânjenire din partea noastră? Ce se urmărea? Acțiunea din Nord prin însăși natura ei, atitudinea agresivă a presei maghiare și a postului de Radio din Budapesta, concentrarea de numeroase trupe la granița României, toate erau de natură să inspire o legitimă îngrijorare.

Guvernul nostru nu se putea lăsa surprins de evenimente, de aceea el a luat imediat măsurile

pe care le-a socotit conforme cu interesele de siguranță ale Statului (aplauze îndelung repetate).

Astfel, în primul rând, a făcut cunoscut cancelarilor străine că suntem hotărâți să ne apărăm fruntariile. Pentru integralitatea teritoriului ei, România se va bate; se va bate împotriva oricui, cu toate puterile ei și fără să stea să cântărească rezultatul luptei. Noi avem un patrimoniu sfânt, pe care înaintașii noștri l-au creat; suntem datori să-l păstrăm cu orice sacrificiu (aplauze).

Oricare ar fi rezultatul, istoria va înregistra hotărârea noastră de viață independentă și curajul nostru de a o apăra (aplauze). Iată ce am spus.

Dar, pentru ca această hotărâre să fie efectivă, am chemat sub arme mai multe contingente de rezerviști, completând astfel forțele necesare pentru siguranța fruntariilor. Și, atunci, domnilor, s'a întâmplat acel fenomen minunat, pe care de sigur, l-ați văzut cu toții: Țara a răspuns, cu un entusiasm impresionant, la chemare. Oamenii au alergat în cazărmi din primele zile. Au venit de trei și patru ori mai mulți decât cei ce erau concentrați (aplauze).

Această manifestare a poporului și, în deosebi, a țărănimii a constituit cea mai elocventă

dovadă a sentimentului de mândrie națională și a forței reale de care dispunem.

În această manifestare am găsit noi și semnul că politica de siguranță și de demnitate a Guvernului era în spiritul însăși al Țării.

Domnilor, pentru a vedea mai bine caracterul măsurilor noastre militare, trupele concentrate au fost ținute la o zi de marș departe de frontieră, pe o zonă preventivă.

Am avut hotărîrea de a sta acolo, numai pentru apărarea Țării și numai atît cît va exista o nesiguranță din acea parte.

Domnilor, dați-mi voie să vii acum la a doua chestiune, ce a format obiectul acțiunii noastre de guvern și asupra căreia socotesc necesar să dau unele lămuriri suplimentare.

Este vorba de încheierea recentă a convenției economice româno-germane.

În ce constă această convențiune? Dar, mai întîi, care este caracterul ei și ce legături are cu ultimele evenimente internaționale?

Domnilor, trebuie să amintesc că negociațiunile în această chestiune au început încă din luna Februarie, prin urmare, la o epocă în care criza din Europa Centrală nu izbucnise. Voiu adăuga chiar că aceste negociațiuni fuseseră prevăzute

din Noemvrie trecut, când s'a semnat un prim acord de plăți cu Germania. Prin urmare, inițierea acestor negocieri și cursul lor au avut un caracter absolut normal, privind reglementarea firească a schimbului de mărfuri între cele două țări. Dacă ideea însăși a convențiunii și tratării ei au fost independente de cursul evenimentelor politice, este evident, în schimb, că izbutirea negociațiilor a trebuit să aibe un efect favorabil asupra situațiunii politice generale.

Cele două părți contractante au ținut să afirme expres la începutul convenției, că ele « urmăresc țeluri pacifice ». O asemenea declarațiune nu poate să nu fie socotită ca o încercare de a asigura liniștea și pacea în această parte a Europei. Dar, în afară de această declarație, tot cuprinsul convențiunii are un caracter exclusiv economic. Iată, așa dar, un prim punct precizat:

Am auzit punându-se în unele cercuri întrebarea, dacă în această împrejurare s'a asigurat independența economică a Țării.

În ce mă privește, domnilor, socotesc această întrebare legitimă. Mai mult chiar, vă declar că pe mine mă bucură.

De ce? Fiindcă, într'adevăr această grijă vădește vitalitatea națiunii noastre, dorința ei de

vieață liberă în concertul Statelor europene. Da pot să liniștesc pe toată lumea. O asemenea problemă, a știrbirii independenței noastre, nu s'a pus niciun moment măcar, și nici nu se putea pune.

Ca șef al Guvernului, vă închipuiți ușor că nu aș fi acceptat o asemenea discuțiune.

Și mai ales nu aș fi făcut'o eu, după ce un an am luptat pentru asigurarea ordinii interne și pentru eliminarea formațiunilor politice, care prin acțiuni necugetate, ar fi primejduit această independență.

Aș ruga, însă, ca lucrurile să nu fie judecate cu idei preconcepute și nici sub obsesia unor legende interesate.

Noi am făcut un acord economic leal. Și l-am făcut, fiindcă am găsit noi înșine un interes. Am discutat, cum era firesc, pe un picior de egalitate și am asigurat nevoile economiei noastre.

De sigur, domnilor, că Germania află și ea, în aplicarea convențiunii, satisfacerea unor însemnate interese. Dar aceasta este natural. Fiecare din părțile contractante trebuie să găsească avantaje. Fără această reciprocitate, nu poate exista convențiune viabilă. Ceea ce însă mă interesează pe mine este satisfacerea intereselor țării mele. Și, în această privire, nu poate fi îndoială.

În ce constă acordul? România vinde în Germania din produsele sale agricole, forestiere și miniere. Ea cumpără din Germania, în schimb, armament, mașini pentru echiparea industriilor și instalații de utilitate publică. Pentru ca acest schimb de mărfuri să fie mai intens, se prevăd colaborări tehnice și financiare, care să ajute la dezvoltarea producției noastre. Asemenea colaborări existau deja în țară, între factorii de producție și capitalul altor State.

Dați-mi voie să mă opresc un moment asupra înrâuririi pe care o aștept, pentru economia românească, din acest acord. Mai întâi, este nelămurit că agricultura va cunoaște o înviorare. Prin încurajarea unor culturi noi și prin asigurarea debușeurilor, se va ajunge la o ameliorare a repartiției actuale a culturilor și la o sporire a rentabilității pământului. În ce privește exploatarea forestieră, avem imense domenii, pe care, din lipsă de instalațiuni, de căi de comunicație și de capitaluri, nu le putem pune în valoare și materialul lemnos deperizează.

Prin concursul tehnic și financiar, prevăzut în noul acord, se va putea ajunge la valorificarea unei însemnate bogății. Același lucru se poate spune despre exploatarea minieră. Prin crearea

de zone libere, în vecinătatea porturilor noastre, se va ajunge la o intensificare a vieții economice în aceste regiuni. Muncitorii vor găsi de lucru, materiile prime vor afla deosebit de apropiat, iar produsele industriale, ce vor intra în țară din aceste zone, vor fi mai ieftine, într-un câștig de cost de producție va fi redus. De altfel, exemplele din alte țări sunt concludente pentru a învedera însemnătatea acestor zone, care au fost urmărite de toți economiștii noștri în trecut, fără a izbuti.

Firește, domnilor, că pentru a realiza efectiv aceste foloase, va trebui și să muncim serios. Avantajele nu pot fi câștigate fără muncă. Și, în primul rând, va trebui să întocmim, cum spunea d-l profesor Iorga, un statut al economiei naționale. Va trebui să întocmim un plan bine definit, pentru dezvoltarea rațională și metodică a agriculturii noastre. Activitatea viitoare pe terenul economic nu va putea fi lăsată la voia întâmplării, ea va trebui astfel planificată și Guvernul va cere Consiliului Superior Economic să elaboreze de urgență, cu toată grija, aceste planuri.

În afară de partea economică, prin acordul româno-german, se prevăd furnituri de armament și aviație.

Un credit însemnat ne este asigurat în acest scop. Cu acest prilej am înlesnit efectuarea livrărilor de armament, ce erau comandate la fabricile din Boemia.

Dacă acesta este obiectul convențiunii, care sunt condițiile de executare a ei?

Mai întâi, principiul de bază este păstrarea echilibrului schimburilor economice reciproce.

În al doilea rând, plățile din Germania în România și invers, se vor face pe baza vechiului acord de plăți, iar cursul leului va rămâne neschimbat în raport cu marca.

În fine, în al treilea rând, ceea ce ne-a preocupat a fost ca, prin această convențiune, să nu prejudiciem legăturile noastre comerciale cu celelalte State. România nu-și poate limita schimbul de mărfuri la un singur Stat. O asemenea situațiune, în adevăr, ar avea consecințe politice.

Ce este drept, nu s'a formulat niciodată de nicăiri o cerere de monopol. Dar chiar fără o asemenea cerere, noi am ținut să fie limpede exprimat, că noua convențiune nu poate stânjeni alte schimburi. Și astfel, în primul articol am prevăzut expres: « planul economic va ține seama de posibilitățile de dezvoltare ale producțiunii române, de necesitățile interne românești

și de nevoile schimbului economic al României cu alte țări ».

Astfel libertatea noastră de acțiune este complet asigurată și oferim oricând o convențiune pe aceleași baze, oricărei alte țări. De altfel, în acest moment, o Comisie pune la punct la Paris unele aranjamente economice cu Franța și o Comisie de experți englezi este anunțată la București.

Iată, în linii mari, cuprinsul convenției economice, încheiate de Guvern cu Germania, caracterul ei și efectele utile pe care suntem în drept să le așteptăm dela aplicarea acestei convențiuni pentru economia națională.

Astfel, domnilor, în aceste grele împrejurări, cele mai grele pe care le-a cunoscut țara în ultimii 25 ani, Guvernul are conștiința de a-și fi îndeplinit datoria. El a izbutit în acțiunea ce-și propusese și a izbutit să salvgardeze interesele țării.

Trebue să adaug, că această acțiune a fost ajutată de opera de pacificare sufletească și de ridicarea morală ce s'a înfăptuit în ultimul an.

Fără această operă, nu știu care ar fi fost rezultatul.

Astăzi putem privi cu mai multă liniște la desfășurarea evenimentelor.

XIV

Discursul d-lui Armand Călinescu, președintele
Consiliului de miniștri, la primul congres al
breslelor.

1 Mai 1939.

Schișarea nouilor înfăptuiri muncitorești în cadrul regimului
creat la 27 Februarie 1939.

Domnilor Congresiști,

Am venit la acest prim congres al breslelor
nu numai dintr'un simțământ de dragoste și de
solicitudine pentru muncitori, — pe care d-voa-
stre îl veți înțelege ușor, — dar am venit, tot-
odată, să simt eu însumi care este ecoul acțiunii
duse până azi de membrii guvernului, în cerce-
tarea doleanțelor muncitorimii și am venit în al-
treilea rând, să înțeleg, care ar fi doleanțele
pentru viitor. (Vii aplauze).

Dați-mi voie să vă mărturisesc cât sunt de
mulțumit în fața manifestațiunii la care am
asistat.

Am văzut recapitulându-se rezumativ realizările de până astăzi: îmbunătățirea contractului de muncă, în special cu privire la concedii; îmbunătățirea legiurii asigurărilor, în special cu privire la pensiile de bătrânețe (aplauze); organizarea « Muncă și Voie Bună »; întărirea acțiunii de construcțiuni muncitorești și în fine, realizarea pe teren a noiei organizări în bresle. (Aplauze).

Dar mai presus de acestea, am înțeles azi aici starea de suflet a muncitorimii. Am văzut că în locul unei muncitorimi divizate eri, avem astăzi o muncitorime unită. (Aplauze prelungite, strigăte de bravo). In locul unei muncitorimi, care, ieri, lupta în sluba unor interese politicieniste azi avem o muncitorime care lucrează în slujba numai a intereselor ei profesionale. (Aplauze prelungite).

Am văzut aici că în locul unei muncitorimi, care odinioară se lăsa uneori rătăcită de inspirațiuni din afară, astăzi avem o muncitorime mânăată și însuflețită numai de sentimentul patriotic și național. (Aplauze prelungite).

Am văzut în fine o muncitorime, care în locul celei de ieri, ce încerca timid, în ascunzișuri, să-și sărbătorească ziua, astăzi își consacră ziua ei de sărbătoare în fața și împreună cu guvernul țării. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Nu pot să schițez aceste înfăptuiri și să prind această stare de suflet, fără a le situa imediat în cadrul care le-a produs și care le înlesnește existența, adică în cadrul noului regim, creat la 27 Februarie 1938.

Voci: Trăiască Regele! (Aplauze prelungite și îndelung repetate, ovațiuni).

Astfel ceea ce n'a putut să realizeze pentru muncitorime vechiul regim de pretinsă democrație, realizează astăzi un regim de autoritate, dar de dragoste pentru muncitorime. (Vii aplauze).

Ceea ce n'a realizat eri o Constituțiune veche, a înlesnit azi o Constituțiune nouă, a cărei țintă și al cărei semn este, înainte de toate, munca. (Aplauze).

Dar domnilor congresiști, un lucru trebuie să fie bine înțeles și adânc săpat în mintea tuturor: toate aceste realizări nu ar fi fost posibile, n'ar fi fost înfăptuite, fără înțelegerea superioară, fără dragostea adâncă, fără îndemnul de fiecare zi, fără încurajarea continuă, pe care o dădea rezolvării problemelor muncitorești, iubitul nostru Suveran Majestatea Sa Regele Carol al II-lea. (Aplauze prelungite, îndelung repetate. Adunarea în picioare, ovaționează îndelung pe Majestatea Sa Regele).

Inițiativei Lui, muncii Lui, Ii datorăm cu toții realizările de până azi, în domeniul revendicărilor muncitorești. (Aplauze prelungite).

Domnilor congresiști, n'aș mărturisi pe deplin simțămintele pe care le încerc astăzi, dacă n'aș sublinia un fapt care s'a produs aci și care de sigur va avea un mare răsunet, dincolo de aceste ziduri.

Reprezentanții cei mai autorizați ai muncitorimii, mărturisind simțămintele lor de dragoste de țară, grija lor de libertatea și de viitorul neamului, au declarat solemn: înțelegem ca o ilustrare a acestor simțăminte, să jertfim, din puținul câștigat cu greu, pentru înzestrarea oștirii țării. (Aplauze prelungite).

Ca președinte de Consiliu și ca ministru al Apărării Naționale, sunt îndeosebi mișcat de actul d-voastre și țin să vă exprim și mulțumirile guvernului. (Aplauze).

Da, domnilor, în declarațiunea d-voastre s'a rostit instinctul acestei națiuni, care se vrea apărată. Pentru apărarea țării, nu numai că nu trebuie să cruțăm nicio jertfă, dar trebuie să arătăm o veghe de fiecare clipă. (Aplauze).

Se spune că în presa dintr'o țară străină, se vântură astăzi unele revendicări în spre România. Se spune chiar că aceste revendicări

se înfățișează ca sprijinite și de alte puteri străine.

Asemenea agitațiuni nu sunt de natură să înlesnească raporturile de bună vecinătate și de amicitie, pe care le dorim noi. Asemenea metode nu sunt de natură să lămurească situațiunile. De aceea, țin să declar hotărît de aci, că niciun moment, niciun reprezentant autorizat al vreunei puteri străine nu ne-a făcut vreo sugestie despre sacrificii ale noastre, în legătură cu teritoriul țării. Nicăiri n'am văzut și n'am simțit o încurajare a unor asemenea agitațiuni. Dimpotrivă, pot afirma, că pretutindeni politica guvernului român, — politică de demnitate și de apărare a integrității țării, — a găsit o deplină înțelegere. (Aplauze prelungite, strigăte de bravo).

Mai mult chiar. Au fost fruntași străini cari ne-au spus că dacă o asemenea atitudine n'am fi observat-o noi, ne-ar fi recomandat-o și ne-ar fi sugerat-o dânșii.

Prin urmare, țin să declar, ca să nu fie niciun echivoc, că România dorește să întrețină relațiuni de bună vecinătate și de amicitie cu țările dimprejur; ea este gata să lucreze pentru a întări încă aceste relațiuni în domeniul cultural și în domeniul economic. Când însă se va schița, de undeva, o încercare de atingere a teritoriului

nostru, ea se va izbi de cea mai hotărîtă și cea mai neclintită rezistență. (Aplauze prelungite și îndelung repetate. Strigăte: Trăiască Armata Română).

Această politică nu e numai politica guvernului sau politica unui grup de oameni: aceasta este politica țării, este politica națională. (Aplauze prelungite).

Am spus-o și altădată, — o repet și astăzi — generația care ne-a precedat, a avut nobila misiune de a realiza unitatea națională. Generația noastră a răspuns la datoria de a se sacrifica pentru păstrarea ei. (Aplauze prelungite, strigăte de bravo).

Ce este rezistența noastră, a avut prilejul să simtă toată lumea; toți acei cari au văzut elanul patriotic, cu care rezerviștii noștri au alergat în cazărmi, au putut să înțeleagă. Iar acea mișcare, care de pretutindeni se schițează, dela cea mai modestă manifestare, până la cea mai largă, care constă în oferta de contribuție pentru apărarea țării este cea mai strălucită dovadă a stării noastre sufletești.

Deunăzi la Ministerul Armatei, un țaran bătrân a ținut cu tot dinadinsul să fie primit sus. Și acolo, deslegându-și o batistă, a scos un bilet vechi de o mie de lei, care probabil reprezenta

economiile unei trude de mai mulți ani și timid, întinzând mâna spre birou, cu simplitate, a spus: « Pentru armată! ». (Vii aplauze).

Această manifestare anonimă e un simbol al spiritului de sacrificiu al țaranului român.

Astăzi, înfrățindu-vă, veniți d-voastre, muncitorii, să faceți o declarațiune de același fel. Onoare d-voastre! În fața acestei manifestațiuni eu sunt în drept să spun: Țara e pregătită sufletește, țara astăzi e unită și cine își închipuie că mai poate reînvia vechile disensiuni, care să micșoreze curajul, energia și puterea de muncă a națiunii, se înșeală și are gânduri criminale. (Aplauze prelungite).

Mai mult, pot să vă asigur că și pregătirea materială este făcută cu toată grija. Toți cei cari au venit în cazărmi să-și completeze instrucțiunea, să cunoască noul armament, s'au întors acasă înviorați și cu un sentiment de mai mare siguranță. (Vii aplauze).

Fiți încredințați că obolul d-voastre va merge realmente acolo unde a fost gândul d-voastre. În această privință guvernul Majestății Sale, care are ca primă deviză cinstea și corectitudinea desăvârșită, va veghia. (Aplauze).

Și acum, încheind puținele mele cuvinte în fața d-voastre, țin să vă asigur că în ce privește

doleanțele d-voastre de viitor, întru cât ele se vor rezuma pe dreptate întru cât ele se vor manifesta și exprima cu gândul curat și în ordine, vor găsi toată sollicitudinea părintească și iubitoare a guvernului Majestății Sale. (Aplauze prelungite și îndelung repetate. Ovațiuni).

XV

Cuvântare cu privire la rezultatele noului regim și la convocarea noului Parlament

9 Mai 1939.

Noul regim a asigurat ordinea și solidaritatea națională, a arătat solitudine față de minoritățile etnice, a întronat o atmosferă de probitate. Noul parlament, alcătuit din reprezentanți ai diferitelor bresle, se va întruni la 7 Iunie.

Domnilor,

Țara comemorează astăzi, 100 ani dela nașterea întemeietorului Dinastiei Române.

Am rugat, în numele tuturor, pe d-l prof. Iorga, unul din contemporanii Marelui Rege și care a militat în viața publică sub acea domnie, să evoce în fața acestei adunări de notabili ai țării, figura și rolul istoric al Regelui Carol I.

Incât mă privește, voi folosi acest prilej pentru a aminti și a sublinia înfăptuirea recentă a Dinastiei noastre, care a contribuit la consolidarea României.

Se împlinesc în adevăr, astăzi, 15 luni de când M. S. Regele Carol al II-lea, printr'o fericită și curagioasă inițiativă, a pus capăt unor mari frământări lăuntrice și a introdus un nou regim.

Cred util să arunc o scurtă privire asupra drumului străbătut în acest răstimp și să anunț noile măsuri sub care înțelegem să dezvoltăm vieța viitoare de Stat.

Domnilor, nu aș putea ilustra mai elocvent starea de spirit care domnea la începutul anului trecut, decât arătându-vă că la acea epocă se înregistrau peste o mie de incidente pe zi. Rapoartele oficiale ale autorităților stau și astăzi martore pentru a testa că dela un capăt la altul al țării aveam numai violențe și asasinate de cetățeni.

Printr'o acțiune hotărâtă și stăruitoare, am izbutit încetul cu încetul să calmăm spiritele, să îndepărtăm elementele anarhice, și să reîntronăm ordinea în țară. Astăzi rapoartele acelorasi autorități nu mai înregistrează nici două, trei incidente politice pe lună.

Al doilea aspect pe care-l înfățișa situațiunea de atunci, era tendința vinovată a unor elemente de a semăna discordii între frații din diferitele provincii.

Unde am fi ajuns astăzi, dacă s'ar fi adâncit această tendință și dacă în locul ei nu am fi izbutit să trezim sentimentul solidarității naționale? (Aplauze).

Prin așezarea unor noi administrații de descentralizare locală, prin numirea în fruntea lor și asocierea în acțiunea de guvern a unui mare număr de elemente reprezentative din diferite provincii și mai ales prin atmosfera de încredere reciprocă ce s'a creat, noi am izbutit să dăm o înfățișare din cele mai expresive unității noastre naționale. O dovadă a acestei noi stări de spirit, am avut-o la 27 Februarie acest an, când la Alba-Iulia, la chemarea șefilor celor două biserici creștine surori din Ardeal, mitropoliții Bălan și Niculescu, s'au adunat în Cetatea Unirii zeci de mii de cetățeni, cari într'o însuflețire neobișnuită au mărturisit devotamentul lor față de Rege și legătura lor definitivă cu noul regim introdus în Țară.

Iar acum în urmă, când din cauza grijilor ce ne inspirau evenimentele din afară, am trimis la frontiera Ardealului trupe luate din toate regiunile Țării, spre a vădi astfel hotărîrea de apărare solidară a tuturor Românilor în jurul Ardealului, am putut înregistra încă odată unitatea sufletească trainic încheată a Națiunii. (Aplauze)

Un al treilea aspect pe care țin să-l subliniez, este politica de armonie și de deplină sollicitudine pe care am manifestat-o față de minoritățile etnice conlocuitoare.

În adevăr, încă din vara trecută și înainte ca această problemă să fi fost agitată aiurea, guvernul nostru a căutat să definească regimul ce se rezerva în viața de Stat și particulară, cetățenilor de altă origine etnică. În domeniul administrativ, în domeniul cultural și în domeniul economic, s'au statornicit cu precizie norme care să îngăduie susținerea și dezvoltarea intereselor minorităților, în spiritul cel mai liberal, bine înțeles întru cât aceasta este compatibil cu viața Statului Român (aplauze). Iar sub raportul politic, reprezentanții acestor minorități au venit să conlucreze cu noi în cadrul Frontului Renașterii Naționale.

Astfel putem afirma că nicăiri, în alte State, problema regimului minoritar nu este mai complet și mai liberal statornicită. Acest fapt a fost de altminteri în repetate rânduri recunoscut fără înconjur, de reprezentanții cei mai autorizați ai țărilor străine. În cât ne privește, prin urmare, am introdus în acest domeniu o politică cuminte și atârnă numai de singuraticii membri ai diferitelor minorități să folosească regimul acordat,

iar nu să-și ia răspunderea de a se izola prin neobservarea de atitudini de perfectă lealitate față de Stat.

În orice caz, noi am creat condițiile unei normale conviețuiri și aceasta a contribuit încă la pacificarea și întărirea țării.

Voiu aminti, pentru a completa schița pe care o încerc, asupra stărilor din țară, atmosfera de corectitudine și de onestitate care domnește astăzi în administrația de Stat, activitatea dinamică ce se desfășoară în toate sectoarele și sentimentul de mulțumire sufletească a cetățenilor cari simt prin ei însăși enorma schimbare ce s'a petrecut în țară. Voiu sublinia, în fine, prestigiul sporit de care se bucură astăzi România peste hotare și despre care am avut nenumărate semne îmbucurătoare.

Astfel, domnilor, putem privi situațiunea cu seninătate deplină. Regimul introdus la 10 Februarie 1938 a izbutit. El a dat toate rezultatele pe care le-am așteptat. El s'a consolidat. Mai mult decât atât, putem afirma că Țara, care la început a salutat acest regim cu entuziasm mai mult pentru ceea ce el repudia din trecut, astăzi privește regimul cu încredere și simpatie și pentru ceea ce el s'a arătat capabil a realiza.

În asemenea condițiuni, credem că a sosit momentul să facem un pas mai departe, spre a da regimului ultima întărire. De aceea, guvernul a propus și M. S. Regele a binevoit să sancționeze în această zi aniversară, decretul prin care se aduce legea electorală și se convoacă Corpul alegătorilor pentru desemnarea Reprezentanței Naționale. (Aplauze prelungite. Ovații). Parlamentul viitor se va întruni în ziua de 7 Iunie. (Aplauze prelungite. Ovații).

Domnilor, acest act are o covârșitoare însemnătate pentru desvoltarea viitoare a vieții noastre de Stat. În adevăr, întocmirea unui Parlament după concepțiunea nouă pe care a introdus-o Constituția din Februarie 1938, însemnează desăvârșirea conturului juridic al noului regim.

Firește, nu este necesar să insist pentru ca oricine să înțeleagă că legea electorală de astăzi nu are nicio asemănare cu cea din trecut; firește că nu mai e nevoie să spun că alegerile de mâine nu pot să mai deștepte nici pe departe vreuna din deprinderile trecute și firește iarăși că Parlamentul ce se va întruni nu se va potrivi nici ca compunere, nici ca rost, nici ca fel de lucru, cu cel din trecut.

În adevăr, Parlamentul de mâine va fi compus din adunări profesionale. Nu vor mai veni în

mijlocul lor reprezentanți de partide, care nu mai există și nu se mai pot învia.

• Vor veni numai reprezentanții diferitelor bresle, întru cât ei însuși exercită efectiv, insist asupra acestui cuvânt, efectiv, o meserie. (Aplauze prelungite).

Așa dar, vor fi apărate interesele profesionale ale tuturor categoriilor, nu prin reprezentanți improvizați, ci prin cei autentici, ieșiți din sânul lor.

Atât la întocmirea listelor electorale, cât și la stabilirea dreptului de eligibilitate s'au luat toate garanțiile ca în locul vechiului politicianism să poată fi promovat efectiv profesionalul.

De asemenea, vechile demagogii electorale nu mai pot apare. Votul va fi uninominal și pe circumscripție de ținut.

• Desfrâul propagandei scrise și orale este oprit. Orice candidat nu-și poate înfățișa decât un scurt apel pe care-l afișează însuși judecătorul. Astfel nu vor mai putea avea sorti de succes decât personalitățile cunoscute prin activitatea lor, prin prestigiul câștigat, iar nu prin amăgiri deșarte.

Parlamentul de mâine se va mărgini să susțină în adunări interesele profesionale și de Stat pe care le reprezintă. El nu va mai putea

cutreiera prin birourile autorităților pentru faace diverse intervențiuni. El se va devota numai intereselor obștești. De altminteri, veți avea prilejul să luați de îndată cunoștință de toate detaliile noiei legiuri.

Eu mă mărginesc să subliniez însemnătatea politică a acestui act. Prin el se statornicește definitiv cadrul normal înlăuntrul căruia se va perfecționa continuu Regimul din Februarie 1938.

Astfel, am găsit țara frământată și divizată adânc. Printr'o acțiune bine chibzuită, am izbutit în 15 luni să creăm o vieață nouă, o disciplină nouă, o morală nouă. Și am izbutit să facem această redresare națională la timp pentru a da țării putința să se apere cu toate forțele în cea mai grea perioadă a istoriei. (Vii aplauze).

Să mulțumim lui Dumnezeu că ne-a ajutat. Să fim adânc recunoscători Marelui nostru Suveran, care prin inițiative înțelepte, prin supravegherea și îndemnul de fiecare ceas, a creat această situațiune.

Dinastia noastră, s'a legat mai mult de destinele neamului, prin neasemănatele servicii ce i-a adus. (Aplauze prelungite; adunarea ovaționează în picioare).

XVI

Cuvântare la discuția Adresei de răspuns la Mesaj.

28 Iunie 1939.

Comparație între vechiul și noul regim; metoda acestuia din urmă; realizările lui în diferitele domenii de activitate.

Domnule președinte, domnilor deputați, urcând astăzi treptele acestei tribune, fără să vreau gândul meu aleargă cu 14 ani în urmă, la clipa când am pătruns pentru întâia oară în Parlament.

Era la începutul chiar al unei legislaturi și luam cuvântul în desbaterea validărilor.

Aduceam în fața Adunării trista poveste a violențelor, a fraudelor și a falsurilor pe care sub instigația guvernului însuși erau nevoiți să le săvârșească agenții ordinei și chiar magistrații. Mi-aduc aminte că adresându-mă băncii minișteriale am rezumat tabloul alegerilor prin aceste cuvinte: « ați reușit să ne umiliți și să ne batjocoriți pe noi cei din opoziție, dar ați sacrificat

și d-voastră ceva, ați făcut aceasta cu prețul onoarei și demnității d-voastre ». În clipa aceea s'a desfășurat o scenă care pe mine, abia intrat în Parlament, m'a impresionat adânc.

Ca și când era nevoie de o ilustrare promptă a moravurilor pe care le zugrăvisem, pe băncile Adunării s'a deslănțuit o reacțiune violentă, care reproducea în incintă chiar imaginea scenelor din afară. Sgomot, invective, amenințări în locul oricăror justificări sau oricăror argumente. În această atmosferă grea o singură lumină își face loc.

De aci, de sus, președintele Adunării, venerabilul domn Meissner, cu un accent de indignare, intervine:

« Așa nu se poate discuta, trebuie să mărturișiți că vorbitorul ne grăește europenește. Ascultați-l ».

Este drept că omul acela aparținea altei generații, el aparținea « Junimei » de odinioară, cu tot ce însemnase ea ca cultură, educație aleasă, ca spirit rafinat. (Aplauze).

Și este tot atât de adevărat că de 14 ani, în șase legislaturi, mi-a fost dat să fiu martor la debateri violente și la scene brutale, pe care nicio intervenție de felul celei a d-lui Meissner nu a mai venit și nu a mai putut să le frâneze.

Am evocat această amintire, domnilor deputați, pentru a apropia regimul de ieri de atmosfera calmă, senină și de o înaltă ținută morală, sub care se începe prima legislatură a noului regim. (Aplauze prelungite).

Și ce însemna regimul de ieri? Se putea vorbi atunci de o reprezentanță națională reală? Era consultarea electorală liberă? Era ea conștientă?

Dar în fața alegătorilor nu se prezentau personalități ci se prezentau liste care trebuiau primite sau respinse în bloc.

Prin urmare fără nicio putință de discernare. Curând după introducerea sistemului alegătorii se resemnaseră mărginindu-se a se orienta nu după vreun candidat, ci după semnul distinctiv al listei. Se putea oare pretinde că această formă însemna cel puțin preferința pentru un curent de idei? De sigur că asemenea preocupări nu erau cu putință decât în slabă măsură într'un corp electoral în care neștiutorii de carte decideau de cele mai multe ori. (Vii aplauze).

Astfel în vechiul regim, din punctul de vedere al persoanelor, membrii Parlamentului erau în fond desemnați prin capriciile vieții de cluburi, iar din punctul de vedere al cetățenilor, afară

de unele rare excepții, aleșii erau în genere produsul violenței la guvern, și produsul demagogiei în opoziție. (Aplauze prelungite). Prin urmare reprezentanța națională în vechiul regim era o iluzie cultivată cu atât mai multă fățarnicie, cu cât era menită să acopere tiraniile de club.

Ce este astăzi? Ce reprezentați d-voastre?

În noul regim, membrii Parlamentului au o reală însemnătate personală pentru că ei sunt desemnați prin scrutin uninominal. Mai mult decât atât. Alegerea făcându-se pe ținut, adică pe o circumscripție foarte mare, se asigură o selecție efectivă prin aceea că numai personalități de o deosebită notorietate pot întruni sufragii atât de numeroase. În al doilea rând d-voastre veniți aici, reprezentând un element activ în viața socială și anume exercițiul efectiv al unei profesii productive.

Între reprezentantul clubului de ieri și reprezentantul profesiei de astăzi; între candidatul strecurat aproape anonim pe listele de ieri și candidatul care se înfățișează personal și direct astăzi; între opinia ireproșabilă a analfabeților de ieri și desemnarea conștientă a știutorilor de carte de astăzi, între aceste elemente care separă și definesc două regimuri, socotesc, domnilor deputați, că judecata este ușoară. (Aplauze).

Regimul de ieri ne dă o reprezentanță națională fictivă, cel de astăzi ne dă o reprezentanță națională reală.

Eri datorită sistemului pe care vieța practică îl agravase încă, am văzut un regim parlamentar lipsit de semnificație și inutil. Astăzi se așează un regim care poate da roade efective.

Reprezentanța națională?

Am avut, domnilor deputați, în trecut Parla-
mente care pretindeau a vorbi în numele demo-
crației și toate se întreceau în a flutura grija
pentru muncitorime sau pentru țărănime. Mă
întreb însă când aceste două categorii sociale au
avut o reprezentanță reală, autentică. (Aplauze
puternice). Apăreau câte odată doi, trei candi-
dați cari abia izbuteau să se strecoare din
teroarea administrativă, apăreau sporadic două,
trei sumane. A trebuit însă să vie acest regim
care să înlesnească intrarea în Adunări a unui
însemnat număr de muncitori și meseriași au-
tentici. (Vii aplauze). A trebuit să vină acest
regim, care să facă posibilă această neobișnuit
de largă reprezentare a țărănimii. (Vii aplauze).
Vă mărturisesc că simt o adevărată mândrie
când zăresc pe aceste bănci săteni veniți din
toate colțurile țării, din Bucovina și din Banat,
din Basarabia, din Muntenia, din Ardeal și dela

Mare, văd aci figuri expresive și porturi naționale minunate, care amintesc de legendara participare a țăranilor pontazi din divanurile ad-hoc. (Vii aplauze).

Au fost, domnilor deputați, de asemenea Parlamente care pretindeau a reprezenta burghezia.

Dar mai întotdeauna comerțul și industria erau reprezentate prin avocați. (Vii aplauze prelungite). Pentru întâia oară aceste categorii vin cu o însemnată participare autentică în Parlament. (Vii aplauze).

• Iată de ce spuneam că actualul Parlament cuprinde prima reală reprezentanță națională și iată pentru ce eu simt o deosebită mulțumire să mă aflu în fața unei asemenea Adunări, a cărei viață este asigurată. (Vii aplauze).

Dar, domnilor deputați, cum am ajuns noi la această situație? Ce anume a determinat-o? Și prin ce mijloace s'a edificat un nou regim? Să-mi dați voie să mă opresc un moment asupra acestei chestiuni și să arăt cum am înțeles eu, acest proces.

• Mai întâi, domnilor deputați, vechiul regim nu a fost răsturnat. El a căzut singur. (Vii aplauze prelungite). Vechiul regim nu a fost izgonit, el a fost abandonat de proprii lui reprezentanți.

Este interesant de subliniat acest aspect fiindcă el lămurește și pentru ce noul regim a fost salutat cu atâta elan de către țară și pentru ce vechiul regim nu mai are nicio putință de reîntoarcere.

● Da, domnilor deputați, la începutul anului trecut semnele dezagregării erau evidente. Cum se ajunsese la această decădere? Ar fi lung să expunem evoluțiunea urmată. Eu socotesc că ea poate fi rezumată în trei puncte. Ambițiile personale împărțise Țara în șaptesprezece tabere dușmane. Lupta între ele provocase totala discreditare a oamenilor. Iar obsesia puterii aruncase în umbră grija de interesele naționale. (Vii aplauze prelungite).

● Totala neputință a partidelor s'a învederat în alegerile din Decembrie 1937, când nu s'a putut constitui o majoritate de guvernământ. Dar tot atunci s'a învederat absența oricărui ideal sincer, și a oricăror credințe politice. Coalițiile cele mai bizare au făcut să dispară orice putință de orientare ideologică. (Vii aplauze prelungite).

Baza însăși a regimului de partid s'a văzut minată prin calculele mărunte ale conducătorilor. Și dacă la aceasta adăugăm o imensă oboseală a aparatului de Stat care sdruncinat permanent de nevoile de partid, își uitase menirea

lui și scoborîse însăși ideea de autoritate, avem imaginea limpede a situațiunii.

• In acel vid ce se crease care putea fi soluțiunea?
 • Domnilor, s'a făcut în acel moment o ultimă încercare. Din toate manifestațiunile populare se degajase incontestabil o preferință generală pentru ideea naționalistă. Era firesc atunci să se recurgă la o formulă care să se încadreze în această tendință. A fost astfel adus un om a cărui valoare personală era mai presus de orice discuțiune și îmi fac astăzi o datorie să aduc dela această tribună un pios omagiu la tot ceea ce a fost talent, patriotism și strălucire românească în Octavian Goga. (Ovațiuni prelungite. Adunarea în picioare aclamă).

• Dar ce putea face un om în acele momente, câtă vreme el era obligat să se mențină în vechile făgașuri. Procesul de disoluțiune era prea înaintat. Și atunci am asistat la o serie de acte care dovedeau că în sânul partidelor numai exista nicio puțință de redresare pe linia marilor interese de Stat. Ele rămâneau mai departe la măruntele preocupări de club. Astfel demagogia se deslănțuia cu frenezie. La un moment dat ajunsese la câte o mie de întruniri publice pe zi! Toate satele erau invadate. Cele mai suspecte elemente, la adăpostul libertății individuale, se

duceau să ațâțe spiritele. Incidentele sângeroase se înmulțeau. Ar fi trebuit armata întreagă să meargă pe urmele propagandiștilor, pentru a asigura ordinea. În vremea aceasta semnele neîncrederii se înteteau. În câteva zile se retrăsese mai multe miliarde din depozitele aflate în bănci. Cel care are onoarea a vă vorbi astăzi, asuma atunci greaua sarcină de a păzi ordinea în țară. Cred, domnilor deputați, că niciodată un om politic nu s'a aflat în fața unei mai dificile probleme de conștiință.

N'am ezitat însă. Am socotit că o datorie de patriotism îmi impune să informez exact pe Suveranul meu despre situația reală din Țară.

Domnilor deputați, pentru lămurirea acestui moment istoric trebuie să declar că cele mai mici evenimente erau cunoscute, rostul lor cântărit și soluțiunea întrevăzută.

În mijlocul agitațiunilor, în mijlocul descurajării și lașității generale, un singur om era calm, hotărât și sigur. Era Majestatea Sa Regele.

(Aplauze prelungite, îndelung repetate, urale puternice; Adunarea aplaudă în picioare).

◆ Și dacă vreodată în istoria acestei țări, Coroana a fost în adevăr salvatoare prin rolul de arbitru și printr'o inițiativă curajoasă, apoi, acel rol s'a

văzut îndeplinit la 10 Februarie 1938. (Aplauze prelungite).

• Ne găseam, domnilor deputați, la marginea prăpastiei. În fața noastră se deschidea perspectiva războiului civil sau închinarea la străini.

• Și în ceasul acela Regele a salvat Țara! (Aplauze puternice și îndelung repetate).

S'a constituit îndată acel memorabil guvern, care reunea pe foștii președinți de Consiliu, având în frunte pe venerabilul Patriarh al Țării. Și s'a început construirea noului regim într'un ritm și cu o desfășurare de energii nebănuite. Țara întreagă s'a mișcat. A fost de ajuns un act de hotărâre, pentru ca Neamul nostru să-și regăsească liniștea. Iar manifestarea plebiscitară dela 24 Februarie a fost în realitate expresiunea dorinței unanime de reînnoire și de salvare. (Aplauze prelungite).

Care a fost metoda urmată de guvern, în această nouă conjunctură? Care au fost mijloacele lui?

• S'a vorbit domnilor deputați, de dictatură. Pe mine cuvintele nu mă impresionează. Dar, mă rog, ce fel de dictatură? În locul toleranței demagogice, care ascundea ieri satisfacerea intereselor de Stat în favoarea celor personale, noi am pus autoritatea în slujba intereselor de Stat. (Vii aplauze).

Libertatea individuală? Foarte bine! Aș vrea să știu cine în această țară a fost împiedecat să-și desvolte personalitatea sa, cine a fost oprit să-și câștige existența. Prin urmare, libertatea omului, da.

Dar libertatea desmățului, libertatea de a distruge Țara, aceasta niciodată! (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

+ • Prin urmare, reîntronarea ordinii, întărirea ideii de autoritate, repunerea Statului în drepturile lui; iată prima sarcină ce se impunea noului regim.

Domnilor deputați, ceea ce caracterizează de asemenea, regimul nostru, ceea ce constituie particularitatea și valoarea lui în același timp, este că el nu a constat într'un partid nou care a învins pe cel vechiu, el nu a constat nici într'o categorie socială sau o generație nouă care a înlocuit pe altele, așa cum s'a întâmplat în multe țări aiurea.

+ Nu, revoluțiunea noastră a fost mai de grabă o revoluție suflătoare, o schimbare de mentalitate, o minunată revizuire de cunoștință. (Vii aplauze). Ea a antrenat imediat toată țara activă. De aceea ați văzut d-voastră în trei manifestațiuni succesive ilustrându-se acest proces.

• Plebiscitul a adus peste 99 la sută din vocile îndreptăţite, în favoarea acestui regim. Inscrisurile în Frontul Renaşterii Naţionale şi ultimele alegeri legislative, cu acea excepţional de mare participare la vot, au venit să întărească desăvârşirea procesului sufletesc.

Da, domnilor, ţara s'a transformat şi cum spuneam adineauri: Nu cu învinşi şi învingători, ci printr'o solidaritate naţională. (Aplauze prelungite).

Văd în actualele Adunări, pe lângă atâtea figuri noi, pe toate personalităţile care au adus o contribuţie preţioasă în trecut. Astăzi ralierea este generală.

- Să fi existat oare undeva în vreun colţ, cineva care să-şi exprime neîncredere sau scepticism? Nu ştiu. Poate. Vă mărturisesc însă, domnilor deputaţi, că acesta este un lucru care nu mă preocupă aproape de fel. De altminteri, din ceasul dintâi, oricine m'a întrebat ce cred despre oarecare elemente opoziţionale, şi ce măsuri aş lua împotriva lor, am răspuns invariabil: niciuna,
- căci opoziţia aceasta nu interesează (aplauze prelungite şi îndelung repetate).

Şi, domnilor, nu am făcut-o din necunoaştere a realităţilor sau afectând un dispreţ. Nu. Ci am spus-o pentrucă am avut convingerea că,

într'o revoluțiune ca aceea pe care am trăit-o noi, trebuie să învingă totdeauna principiul activ, iar nu negativismul. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

În adevăr, cine ar fi putut face o mișcare contrară? Unii din șefii vechilor partide? Dar ei nu au reușit în epoca lor (mare ilaritate, aplauze). Spiritul negativ, lipsa de elan și de viață i-au scufundat în timpul când au avut totul în mână. Și asemenea oameni ar mai fi putut ieși la iveală într'o epocă în care se cerea tocmai vitalitate, inițiativă îndrăzneată? (Aplauze). Și apoi să se miște pentru ce? Ca să ajungă unde? La o situațiune asemănătoare catastrofei la care ne duseseră? Prin urmare incapacitatea și neputința să ducă țara din nou acolo unde ea trebuia să piară? Vedeți, domnilor, că sunt lucruri împotriva firii, împotriva naturii pe care nu ai nevoie să le combați, fiindcă se prăbușesc singure. Și sunt manifestațiuni care sună ca ecouri sinistre ale unor vremuri de tristeță și de dezolare.

Iată pentru ce am spus, că în virtutea unui principiu vital, Țara merge înainte, privind cu compătimire la pușinii, cari nici măcar nu-și pot ascunde amărăciunea unor situații, iremediabil pierdute din cauza propriilor greșeli (aplauze prelungite și îndelung repetate).

Țara merge înainte, domnilor deputați, pentru că ceea ce caracterizează spiritul vremii și ceea ce noul regim a reușit să-i dea este optimismul.

Da, s'a mântuit cu mentalitatea aceea în care critica era dogma, în care denigrarea era principala preocupare, în care descurajarea și alarmismul paralizau resorturile sufletești ale națiunii.

Acum națiunea aceasta și-a recăpătat încrederea îndreptățită în puterile ei, în meritele ei, în rolul ce are și în viitorul său. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

• Ea privește cu o mulțumire crescândă la tot ce se realizează. Ea găsește în fiecare act o încurajare și un imbold în opera de creațiune. Ea a reluat drumul dezvoltării normale. Și acesta este rezultatul noului regim.

Dar, domnilor deputați, trebuie să amintesc îndată că acea gravă criză internă, pe care am străbătut-o, a coincis cu semnele prevestitoare ale unor mari frământări europene.

Eram slăbiți tocmai în clipa în care peste fruntarii se adunau nori și se ridicau probleme, care puteau pune în joc interesele românești. Am spus-o și altă dată, o repet și acum. Ce s'ar fi întâmplat dacă evenimentele internaționale

ne-ar fi surprins în acea stare de divizare a forțelor și de depresiune sufletească? Care ar fi fost posibilitățile noastre de rezistență? Oare slăbiciunea noastră nu ar fi încurajat adversitățile?

Astfel, în lumina acestor întrebări, actul dela 10 Februarie capătă o semnificație istorică și mai mare. El a avut darul ca prin ordine internă și prin refacerea solidarității naționale să pună națiunea și Statul român în măsura de a se redresa și a se apăra în mijlocul celor mai turburi împrejurări internaționale și de ce nu am lăsa o clipă modestia la o parte și nu am spune că poate această nouă situație a României a contribuit la echilibrul european. De altminteri aceasta este sentimentul unanim. E destul să vedem și să ascultăm numeroasele delegațiuni străine, care au venit aci cu prilejul mai multor manifestațiuni naționale, pentru ca să înțelegem sentimentul de stimă și de admirațiune pe care îl au față de țara renăscută.

E deajuns să urmărim presa din toate Statele, pentru ca să găsim ecourile acelorași impresiuni. E destul să vedem interesul trezit de orice sol al nostru care merge în străinătate.

Hotărît, niciodată România nu s'a bucurat de un așa mare prestigiu peste hotare și trebuie să subliniez acest fapt cu o legitimă mândrie.

Politica noastră externă? Ea este foarte limpede. Domnilor deputați, noi am izbutit, după sacrificii sângeroase acum 20 de ani să vedem că ni se recunosc toate teritoriile locuite de Români, la care aveam un drept natural.

Prin urmare, Statul român a realizat atunci unitatea lui națională. Din acel moment România nu mai avea să revendice nimic dincolo de hotare; ea urma să facă o politică de pace. Ea trebuia să se desvolte în interior pe teren economic și social, prin punerea în valoare a bogățiilor numeroase și variate și prin îmbunătățirea condițiilor de traiu ale locuitorilor.

Așa dar o operă liniștită. Această operă se putea realiza și cu concursuri pașnice din afară. De sigur că avuțiile noastre sunt rezervate misiunii noastre istorice. Dar oricând schimburi de bunuri cu alte țări sunt indispensabile și utile. În acest spirit am încheiat la un moment dat o Convenție cu Germania.

Am avut prilejul să relev în fața Consiliului Național al Frontului, însemnătatea economică a acestui act și foloasele pe care suntem în drept să le așteptăm dela el. Un singur lucru voiu repeta: guvernul este hotărît să aplice această Convențiune cu toată sinceritatea și cu toată lealitatea. (Aplauze).

Am spus de asemenea atunci, pentru a fixa semnificația acelei convențiuni, că ea nu avea un caracter de monopol și că eram gata să încheiem asemenea acte și cu alte State.

Și în adevăr, puțin după aceea, am încheiat două convențiuni economice de cea mai mare utilitate cu Franța și cu Anglia. Prin urmare așa cum afirmasem dela început, am tratat problemele economice în toată libertatea și acolo unde interesele noastre proprii ne-au cerut-o. Iată, domnilor deputați, politica de pace în raporturile noastre economice cu celelalte State. In ce privesc raporturile de ordin politic, acțiunea noastră externă este dictată de o singură grijă: apărarea fruntariilor Țării. (Aplauze prelungite).

In adevăr, în ceasul în care s'a ivit o primejdie, am dus armatele noastre spre a sta de strajă la granițe. (Aplauze). Țara a răspuns cu un elan excepțional la apel. De atunci ea nu a încetat o clipă de a-și manifesta însuflețirea. Această stare de spirit s'a învederat în urmă prin acele numeroase subscrieri benevole pentru înzestrarea oștirii. Graba și avântul cu care soldații au alergat sub arme în Martie și mișcătoarele contribuții pentru armată acum, sunt admirabile fenomene care ilustrează vitalitatea poporului nostru. (Aplauze prelungite).

Concentrarea armatelor ca și întreaga atitudine a noastră nu a însemnat însă amenințarea sau bravarea nimănui. Ea s'a făcut cu calm, dar totodată cu demnitate și cu hotărîre. (Aplauze).

Căci, ori de unde va veni primejdia, noi o vom înfrunta. (Aplauze puternice și îndelung repetate; strigăte de bravo). Precum ori de unde ni se va arăta o bunăvoință pentru atitudinea de apărare a Țării, noi o vom primi cu toată mulțumirea. (Aplauze prelungite și repetate).

Dar, domnilor deputați, dacă politica noastră externă se susține prin cumițenia ei, prin sensul moral pe care îl are și prin ideea de dreptate ce-i stă la bază, mă voiui grăbi să adaug că guvernul înțelege să o asigure și prin forța noastră. (Aplauze puternice și îndelung repetate; strigăte de bravo).

De aceea, domnilor deputați, pregătirea și înzestrarea oștirii a fost și rămâne preocuparea noastră de căpetenie.

Pentru ea nu s'a precupețit niciun sacrificiu. De altminteri, țin să dau astăzi de aici, Țării, asigurarea că în acest domeniu s'a făcut eforturi necunoscute până astăzi și că s'au obținut rezultate care ne dau dreptul să privim în liniște la desfășurarea evenimentelor. (Aplauze prelungite și îndelung repetate; strigăte de bravo). De sigur,

domnilor deputați, au fost lipsuri, au fost lipsuri însemnate. Unele chiar s'au învederat în Martie trecut. Nu mă sfiesc să o recunosc cu atât mai mult cu cât aceste lipsuri sunt astăzi împlinite. (Aplauze prelungite și strigăte de bravo).

În adevăr, domnilor, s'a dus la ministerele Apărării Naționale și al Inzestrării o acțiune intensă care a îmbrățișat toate domeniile. Marele Stat Major și-a revizuit și pus la punct toate lucrările de organizare, mobilizare și rechizițiuni. Corpul ofițeresc a fost obiectul unei sollicitudini deosebite. Prin avansări îndreptățite, prin îmbunătățiri de solde, prin introducerea asigurărilor s'a contribuit la ridicarea moralului ofițerului (Aplauze). Instrucțiunea trupei a atins astăzi un nivel deosebit. Toate clasele au fost chemate rând pe rând pentru înprospătarea cunoștințelor și pentru deprinderea cu armamentul nou. Localurile necesare au fost completate pentru asigurarea celei mai bune dislocări a unităților.

Numai în Ardeal sunt în curs de construcție cazărmi în valoare de un miliard și jumătate, ceea ce de sigur va contribui și la înviorarea economică a acelei provincii prin sumele ce sunt întrebuințate acolo. (Aplauze).

De asemenea dotarea cu armament s'a continuat într'un ritm excepțional. Astăzi infanteria

noastră are arme, puști mitraliere și mitraliere noi. Artileria a fost dotată cu material superior de toate calibrele. S'au făcut comenzi masive pentru echipament și harnașament.

S'au continuat cu intensitate lucrările de fortificație și s'au făcut mari progrese în dotarea aviației.

Pentru a rezuma această acțiune, voi spune domnilor deputați, că numai în acest an s'au făcut angajamente de material de războiu în valoare de 25 miliarde lei. (Aplauze puternice, prelungite și îndelung repetate; strigăte de bravo). Este cel mai mare efort pe care l-am făcut până astăzi. Dela 1930 până la Februarie 1938 s'au angajat 25 miliarde. Dela Februarie 1938 până la Februarie 1939, s'au angajat 11 miliarde, iar delă Februarie până astăzi 25 miliarde. Prin urmare, în patru luni 60% din toată înzestrarea. (Aplauze prelungite). Regret că din motive ușor de înțeles nu pot da detalii asupra realizărilor în această privință. Enunțarea fondurilor întrebuintate este însă deajuns spre a da Țării sentimentul încrederii și al securității precum și explicația sarcinilor excepțional de grele ce a avut să suporte. (Aplauze).

Domnilor deputați, consolidarea internă s'a urmărit și prin apropierea elementelor de ori-

gine etnică diferită, pe care vicisitudinile istoriei le-au așezat pe pământul nostru național. Căci românii nu au fost niciodată un popor exclusivist. Pentru ei a fost întotdeauna un punct de onoare să îngăduie libera dezvoltare a oricui și să concure ei înșiși, prin virtuțile lor și prin puterile naturale, la câștigarea locului ce li se cuvine. De aceea, în acest spirit tradițional regimul actual a înțeles să arate bunăvoința elementelor etnice străine, atâta vreme cât ele se încadrau sincer în viața de Stat. De altminteri, domnilor deputați, țin să subliniez că problemele care interesează minoritățile sunt probleme interne. Cine își închipuie că poate face din aceasta o agitațiune externă, care ar cere o sugestie sau un demers de peste hotare, se înșeală asupra concepției pe care o avem despre demnitatea Statului Român. (Vii și prelungite aplauze; strigăte repetate de bravo!). De asemenea socotesc că nu este nevoie să insist asupra unui lucru elementar și anume: că în legătură cu aceste minorități se pun numai probleme culturale și economice. Nu există și nu pot exista în această privință probleme teritoriale. (Aplauze prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo).

Pământul românesc este astfel locuit încât orice știrbire a lui ar însemna pierderea unei

majorități românești (aplauze prelungite); hotarele României rămân intangibile, atâta vreme cât un soldat român va ține o armă în mână. (Vii și prelungite aplauze, strigăte de bravo).

În cadrul intern prin urmare guvernul a arătat și va continua a face simțită toată sollicitudinea sa pentru nevoile culturale și economice ale minorităților.

Și sunt în drept să afirm că nicăiri tratamentul rezervat acestor categorii de cetățeni nu a putut egala pe acela rezervat la noi. Am văzut agitațiile de presă care s'au desfășurat în unele țări vecine, având caracter pătimaș și inspirat de sentimente ce nu înseamnă dorința unor raporturi de amicitie cu noi.

În asemenea condiții, vă mărturisesc, că nu fără interes am aflat deunăzi, tocmai în acele Parlamente, ridicându-se proteste vehemente ale minorităților împotriva tratamentelor la care sunt supuse din partea acelor guverne (aplauze) și am apropiat acele desbateri de declarațiile făcute de reprezentanții minorităților dela noi, care și-au exprimat întreaga mulțumire (aplauze).

• Domnilor deputați, fără îndoială, asigurarea ordinii interne și a siguranței Statului a constituit preocuparea de căpetenie a regimului actual. Dar ar fi să dăm o imagine incompletă a lui, dacă

nu am sublinia și marea operă constructivă ce s'a întreprins în acest răstimp.

În adevăr, s'a dus o activitate din cele mai rodnice în domeniul social și în acela al marilor lucrări de interes public.

În domeniul social:

Domnilor deputați, este de ajuns să priviți tot ce s'a realizat pentru îmbunătățirea condițiilor de viață a muncitorilor noștri. Perfecționarea contractului de muncă, pensiile pentru bătrânețe, construcțiunile de locuințe, organizația « Muncă și Voe Bună », toate acestea au fost menite să imprime regimului actual o semnificație socială. (Aplauze prelungite).

În admirabila manifestație muncitorească dela 1 Mai acest an, și în expoziția deschisă deunăzi în prezența atâtor delegațiuni străine, care și-au exprimat admirațiunea lor pentru realizările făcute într'un timp atât de scurt, găsim semnele incontestabile care confirmă această operă. Astfel, un regim de autoritate a fost în măsură să realizeze, în domeniul problemelor muncitorești, ceea ce nimeni nu a putut înfăptui în regimul demagogic democratic. (Aplauze).

De asemeni, trebuie să punem în toată lumina activitatea de ordin social întreprinsă în mijlocul țărăniimii. (Aplauze prelungite). Căminurile Cul-

turale, care sunt menite să desvolte simțul solidarității pe un plan de preocupări sufletești și instructive în mijlocul țărănimii, au dat deja rezultate frumoase. (Aplauze). Iar în Serviciul Social, creat anul trecut, este cea mai largă acțiune ce s'a întreprins vreodată pentru ridicarea nivelului țărănimii. (Aplauze). Indatorirea tuturor intelectualilor de a presta, înainte de obținerea diplomei de studii, o muncă în folosul țărănimii și de a închina astfel prima activitate din toate ramurile profesionale în folosul satelor, este o minunată formă a solidarității naționale în jurul nevoilor țărănimii. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Serviciul Social dobândește astfel o înaltă semnificație morală și el institue un instrument permanent de ridicare a satelor noastre. Tot în această ordine de preocupări trebuie să însemnăm și acțiunea sanitară. În această privință s'a făcut un efort excepțional. Studiarea amănunțită a stării sanitare în mediul rural, luarea a numeroase măsuri de igienă, crearea unui număr însemnat de băi populare, construirea de dispensare și de mari spitale pentru boli sociale, vin să se adauge la activul actualului regim în ce privește opera lui socială. (Aplauze).

Cât pentru lucrările de interes public, voi menționa domnilor deputați, pe de o parte marea

rețea de drumuri care este în curs de modernizare și pentru care s'a investit peste un miliard și pe de altă parte realizarea unei opere care stă de zeci de ani înainte, în stare de proiect, fără a fi izbutit vreodată să aibă un început de executare și anume silozurile. (Aplauze prelungite).

Nu am nevoie să subliniez însemnătatea deosebită ce au aceste lucrări pentru viața noastră economică, pentru condiționarea grânelor, pentru exportul lor și pentru înlesnirea creditului agricol.

Este în deajuns să vă spun că o primă tranșe de 34 de silozuri este în curs de construcție, cu o capacitate de 20 de mii de vagoane din care cele mai multe vor fi date în folosință în toamna aceasta (aplauze), iar a doua tranșe de 47 silozuri în capacitate de 30 mii vagoane încep acum, având deja puse la îndemână toate mijloacele de finanțare. (Aplauze).

Iată așa dar amintite, numai două din numeroasele lucrări publice mai însemnate.

Domnilor deputați, în fine când am întrunit Consiliul de miniștri pentru a prezenta programul de activitate în legătură cu deschiderea Parlamentului, în expunerea ce am făcut, am spus colegilor mei: Socotesc că tot ceea ce s'a realizat până astăzi constituie numai un început. Lim-

pezirea situației politice și așezarea unui regim de continuitate trebuie să fie numai un mijloc.

La urma urmei aceasta ar fi trebuit să existe de mult. Și mă gândesc unde ne-am găsi noi astăzi dacă sistemul politic actual ar fi fost introdus în țară imediat după războiul general. (Aplauze). Ce progrese am fi realizat? Ce dezvoltare am fi dat muncii naționale și bogățiilor Țării? Prin urmare pacea internă este numai o bază, un mijloc de lucru.

De aci înainte activitatea de guvern trebuie desfășurată pe terenul economic. (Aplauze). Am cerut tuturor colegilor să pregătească toate lucrările necesare pentru a ataca și rezolva marile probleme economice.

Domnilor deputați, țara a suferit mult. Ea a trebuit să facă imense sacrificii și să îndure adesea privațiuni. O recunosc și trebuie cu toții să aducem un omagiu poporului nostru. (Aplauze prelungite). A făcut aceste sacrificii pentru că era forma sub care își aducea contribuția indispensabilă în momente istorice deosebit de primejdioase, spre a asigura existența Statului și a Națiunii. Poporul însă poate avea mulțumirea că de un an și jumătate se lucrează intens și cinstit, că sacrificiile lui merg acolo unde trebuie. (Vii aplauze).

Dar a sosit momentul ca pe lângă grijile de întărirea apărării țării să aibe un loc însemnat în preocupările guvernului și grija de a satisface numeroasele interese economice ale ei. (Aplauze). Vom îndoii efortul nostru, așa dar, în această direcțiune și împreună cu d-voastră vom afla soluțiunile cele mai mulțumitoare.

Am început cu valorificarea grâului ca o măsură ce se impune mai urgent și mai imperios. (Aplauze). Am fixat un preț remunerator superior aceluia de pe piața mondială, pentru că am înțeles să venim în ajutor agriculturii noastre. (Aplauze).

Am pus la îndemână două miliarde ca mijloace necesare pentru susținerea acestei opere și am luat toate măsurile pentru ca prețul plătit să meargă efectiv în mâna producătorului, iar nu să se irosească în mâini intermediare. (Aplauze puternice îndelung repetate).

Vom continua după aceea cu echiparea agriculturii. Am hotărât să procurăm mașini agricole în vara aceasta chiar pentru suma de un miliard lei (aplauze puternice) și vom urma cu cercetarea problemelor economice care interesează și celelalte categorii de producători.

Astfel, d-lor deputați, opera actualului regim va dobândi o înfățișare completă. Operă politică,

operă socială, operă de mari lucrări publice și operă economică.

Nu aş putea încheia expunerea mea fără a preciza un lucru.

Domnilor deputați, nu am examinat toată activitatea desfășurată spre a crea un titlu de merit pentru acest guvern sau pentru singuraticii lui membri. Noi, domnilor deputați, nu reținem pentru noi decât faptul de a fi înțeles la un moment dat spiritul în care trebuia să se îndrumeze viața publică și de a fi muncit zi și noapte în slujba intereselor de Stat. (Vii aplauze).

Meritul acestei redresări istorice, revine însă poporului întreg, care a vădit odată mai mult minunatele sale calități. (Aplauze prelungite). Și revine Coroanei, care a știut să înfrunte toate greutățile și cu o energie și un mare patriotism a conceput și a condus această acțiune mântuitoare. Noi suntem trecători pe aceste bănci. Poporul și Coroana sunt permanente și aceasta asigură triumful definitiv al marelui opere și aceasta ne dă liniștea zilei de mâine.

(Aplauze puternice, îndelung repetate; Adunarea ovaționează în picioare; d-l președinte al Camerei dr. Al. Vaida-Voevod, membrii Guvernului și toți membrii Adunării felicită călduros pe d-l președinte al Consiliului de miniștri).

Voci: Cerem afișarea discursului.

XVII

Cuvântare la sărbătorirea sa de către Primul Parlament al Renașterii Naționale

30 Iunie 1939.

Despre principiile care l-au călăuzit în acțiunea sa de Stat;
despre solidaritatea națională care trebuie să devie regulă de aci
înainte.

Domnilor,

Cuvintele măgulitoare pe care le-au rostit în această seară trei din cei mai de seamă bărbați de Stat ai acestei Țări, d-nii consilieri regali Vaida, Argetoianu și Mironescu, pe mine m'au mișcat adânc; iar cuvintele sincere și loiale pe care le-a adus reprezentantul grupărilor etnice, pentru mine au avut o semnificație: Mărturia unanimității populației acestei Țări. (Vii și prelungite aplauze, strigăte de bravo).

Sunt profund mișcat de aceste cuvinte. Să-mi dați voie însă să vă mărturisesc sincer că le socotesc depășind ceea ce în realitate mi s'ar fi

cuvénit personal, și de aceea aș încerca să le talmăcesc în felul meu.

În cuvântarea pe care o făceam deunăzi la Cameră — pe care a amintit-o d-l președinte Vaida, — spuneam la un moment dat: Nu revendic pentru guvern și pentru mine niciun merit pentru ceea ce s'a realizat. Meritul revine, în primul rând poporului acesta, care a dovedit odată mai mult înțelepciune, cumiuntenie și vitalitate deosebită. Revine după aceea Coroanei (ovațiuni puternice), care cu bărbăție a înfruntat toate greutățile, pentru a pregăti o soartă nouă acestui neam.

Iată cui revin meritele. Atunci, astfel fiind concepția mea, dați-mi voie ca simțimintele pe care le-am văzut manifestându-se astăzi din partea tuturor, să le interpretez ca o satisfacție generală pe care toți o împărtășesc, pentru vremurile deosebite ce ne-au fost hărăzite prin grija M. S. Regelui Carol al II-lea. (Ovațiuni, urale prelungite).

Și dacă totuși ați voi ca o parte din aceste simțiminte să mi se adreseze și personal, eu nu le-aș lua decât pentru ceea ce în acțiunea mea, poate constitui un învățământ obștesc.

Da, domnilor, în acțiunea care s'a întreprins și care a reușit, secretul constă — după credința mea — în trei lucruri:

Este, mai întâi, puterea pe care trebuie să o aibă cineva de a se despărți de interesele personale și de a se situa pe linia intereselor mari ale țării. (Vii și prelungite aplauze, strigăte de bravo).

Am fost și eu, ca mulți dintre d-voastre, odinioară, membru într'o grupare politică; — odinioară, când a te îndepărta dela disciplină era un act imoral, care scădea pe cineva — și totuși am crezut că o datorie de conștiință și de patriotism îmi impunea această despărțire.

În toamna anului 1935, gruparea mea voia cu orice preț să ia puterea. Și fiindcă puterea nu se putea da la pretenția oricui, atunci gruparea aceea a hotărât să o ia cu forța, adunând mulțimile, gata să slujească pe oricine, în Capitală Țării.

Atunci, Domnilor, nu erau posibile decât două lucruri: sau guvernul din vremea aceea avea să facă un act de autoritate și să impună respect pentru ordinea în Stat; sau gruparea aceea de opoziție — gruparea mea — avea să facă violență și să răstoarne ordinea în Stat.

Nu s'a întâmplat nici una, nici alta. Guvernul din vremea aceea a crezut că mai bine decât să impună autoritatea, poate face apel la o altă grupare, care să facă și ea o demonstrație și să

se încaiere lumea în Capitala Țării. Iar gruparea mea, în fața acestei perspective, nu a mai făcut nicio demonstrație.

Am înțeles în clipa aceea că se pot deschide zăgazurile ciocnirilor violente, aruncărilor, cu iresponsabilitate, a unei părți din țară, împotriva celeilalte.

Dar am mai înțeles un lucru: că în ceasul acela guvernul țării abdicase dela datoria lui. (Aplauze). Și s'a întâmplat aceasta într'un moment, într'o conjunctură internațională în care toată lumea trăia sub impresia războiului civil din Spania. Și era cu putință atunci ca pe acest pământ să se desfășoare, sub pretextul luptelor ideologice, războiul civil fratricid.

Aceste împrejurări pentru mine au fost sgu-
duitoare. În clipa aceea am simțit că înaintea
mea se desfășoară alte orizonturi, că se impunea
alte metode; în clipa aceea am simțit divorțul
meu de tot ce era disciplină strâmtă, în slujba
unor interese mărunte și egoiste. (Vii și prelungite
aplauze, strigăte de bravo).

M'am dus atunci în mijlocul poporului care
obișnuit mă trimitea în Parlamentul țării și am
făcut o mărturisire de conștiință. În cuvântarea
pe care am făcut-o în 1936 la Curtea de Argeș,
am spus: cred că țara aceasta nu poate să meargă

nici pe extrema dreaptă, nici pe extrema stângă (aplauze prelungite); țara trebuie să meargă pe un drum de echilibru sufletesc, moral și social. (Vii și prelungite aplauze, strigăte de bravo).

Și am mai spus un lucru: în clipa în care partidele și guvernele renunțau la ceea ce era atributul lor esențial, autoritatea, nu mai era decât o singură salvare: inițiativa regală. Și am spus atunci — am întrebuințat acea formulă care multă vreme a fost combătută de unii, dar cu cât era mai combătută de vechile partide, cu atât aveam sentimentul că aveam dreptate — am spus: Regele nu poate fi un simplu pecetar al partidelor politice. (Aplauze prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo).

Astfel, domnilor, în ceasul în care am fost pus în slujba țării procesul sufletesc era terminat. Reușisem să mă desleg de obligațiile strâmte și să mă încadrez în nevoile superioare ale vieții de Stat.

Dar, în afară de aceasta, eu cred că pentru a avea succes într'o acțiune de Stat, se mai cere un lucru: se cere curajul răspunderilor cu orice risc, până în ceasul din urmă. (Ovațiuni prelungite).

Nu am luat o atitudine de circumstanță în momentul când mi s'a încredințat sarcina unei opere de guvern, ci mă găseam pe o linie de cugetare, pe o linie de activitate mai veche.

Încă din anul 1931, cu d-l președinte de Consiliu din vremea aceea, d-l Mironescu, am luat atitudine hotărâtă împotriva extremismului de dreapta și noi am fost aceia cari i-am dus în fața justiției pentru prima oară. (Vii și prelungite aplauze, strigăte de bravo).

Dar mai târziu, după ce un mare bărbat de Stat, o frumoasă inteligență și un mare talent al acestei țări, Ion Duca, cădea sub o lovitură mișlească, în procesul făcut asasinilor n'am ezitat să merg și să spun: Aceștia sunt vinovați, aceștia trebuiesc condamnați. (Aplauze prelungite). Iar când în urmă, în țară se desfășura acel alaiu cunoscut, la care nu se sfiau să participe și reprezentanți străini, m'am suit la tribuna Camerii și am cerut, și am pretins guvernului să apere demnitatea țării. (Vii și prelungite aplauze, strigăte de bravo).

Iată de ce pot spune că în clipa când, anul trecut, mi s'a dat această sarcină, eu mergeam pe o linie dinaintea bătătorită.

A, domnilor! Nu a fost, de sigur, ușor! Nu a fost ușor, nu pentru că primeam mii de scrisori de amenințare, nu pentru că nimeni din familia mea nu era cruțat. Nu aceasta, nu. Dar nu a fost ușor fiindcă, din nefericire, întregul aparat de Stat era în carență. (Aprobări).

Atunci, cea mai grea sarcină care putea să apese asupra unui ministru de interne, era să asigure ordinea fără aparatul de Stat în mână. (Aplauze prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo).

Am încercat totuși, m'am silit. Incet, încet, am găsit colaboratori. Incet, încet, s'au trezit conștiințele, s'au redresat spiritele; lumina s'a făcut și acțiunea a izbutit.

Domnilor, dacă din experiența mea aș putea da celor mai tineri un sfat, ar fi acesta: Oricât de mari ar fi greutatețile ce-ți stau în cale, dacă crezi hotărît în misiunea pe care o ai, dacă socotești că munca ta este în serviciul țării și al Coroanei, să nu precupețești nimic, să sacrifici totul, fiindcă totdeauna triumfă o cauză dreaptă. (Aplauze prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo).

Dar, domnilor, nu cred că este deajuns nici despărțirea de legăturile mai înguste, nici curajul. Mai trebuie un lucru: In cauzele mari, omul de Stat nu trebuie să aibă ambiții personale, (vii și prelungite aplauze, strigăte de bravo), persoana lui nu trebuie să existe.

Vorbea d-l președinte Vaida, cu acel sentiment părintesc, căruia eu totdeauna am fost atât de sensibil, și-mi spunea: Dee-ți Dumnezeu curaj și în ziua când va veni ostracismul.

Domnule președinte Vaida, pentru un om care și-a făcut datoria numai pentru țară, nu există, nu poate exista ostracizarea opiniei publice. (Aplauze prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo). Conștiința împlinirii datoriei este o mulțumire îndestulătoare.

Dar sunt dator să adaug aici un lucru: Că dacă guvernul din care am făcut parte și guvernul pe care l-am prezidat au izbutit totuși să-și îndeplinească misiunea, ajungând la rezultatele pe care d-voastre le-ați subliniat, aceasta se datorește faptului că au avut neconținut sprijinul, îndemnul și sfatul luminat al M. S. Regelui. (Ovațiuni, urale puternice).

Domnilor, s'au realizat o seamă de lucruri care s'au subliniat aici și în desbaterile Parlamentului. Eu cred însă că aceasta este numai un început și marea problemă este de a consolida, de a statornici definitiv ceea ce s'a așezat în acest an de început de activitate. (Aplauze prelungite). Și cine cugetă la reîntoarcerea bisericuțelor se înșeală, iar cine încearcă reînvierea bisericuțelor își pierde vremea. (Aplauze prelungite).

Parlamentul acesta cu baza de recrutare a lui, constituie o chezășie; și mai mult decât o chezășie, eu socotesc că este în interesul superior

al Țării ca, cel puțin pentru o generație, solidaritatea națională să fie regula în mijlocul națiunii române. (Ovațiuni prelungite). De aceea domnilor, în fața acestei perspective, în care Parlamentul începe să aibă un rol însemnat și, trebuie să adaug îndată, prezența la conducerea celor două Adunări, a d-lui Alex. Vaida-Voevod (vii aplauze, strigăte de trăiască) și a d-lui Const. Argetoianu (vii aplauze, strigăte să trăiască), cari au fost — trebuie să o declar aci în toată sinceritatea — adevărați precursori ai regimului de astăzi, este o garanție că ceea ce s'a așezat va dura (vii și prelungite aplauze). Mulțumindu-vă din toată inima și exprimându-vă toată gratitudinea mea pentru cuvintele și pentru simțimintele pe care le-ați mărturisit în astă seară, dați-mi voie ca la rândul meu să ridic paharul în sănătatea acelor cari garantează continuitatea regimului, în sănătatea parlamentarilor de astăzi ai Țării și să ridic paharul meu în sănătatea reprezentanților minorităților cari, încă odată, ziceam, dau unanimitatea suflării românești în jurul regimului de astăzi. (Ovațiuni puternice, urale prelungite).

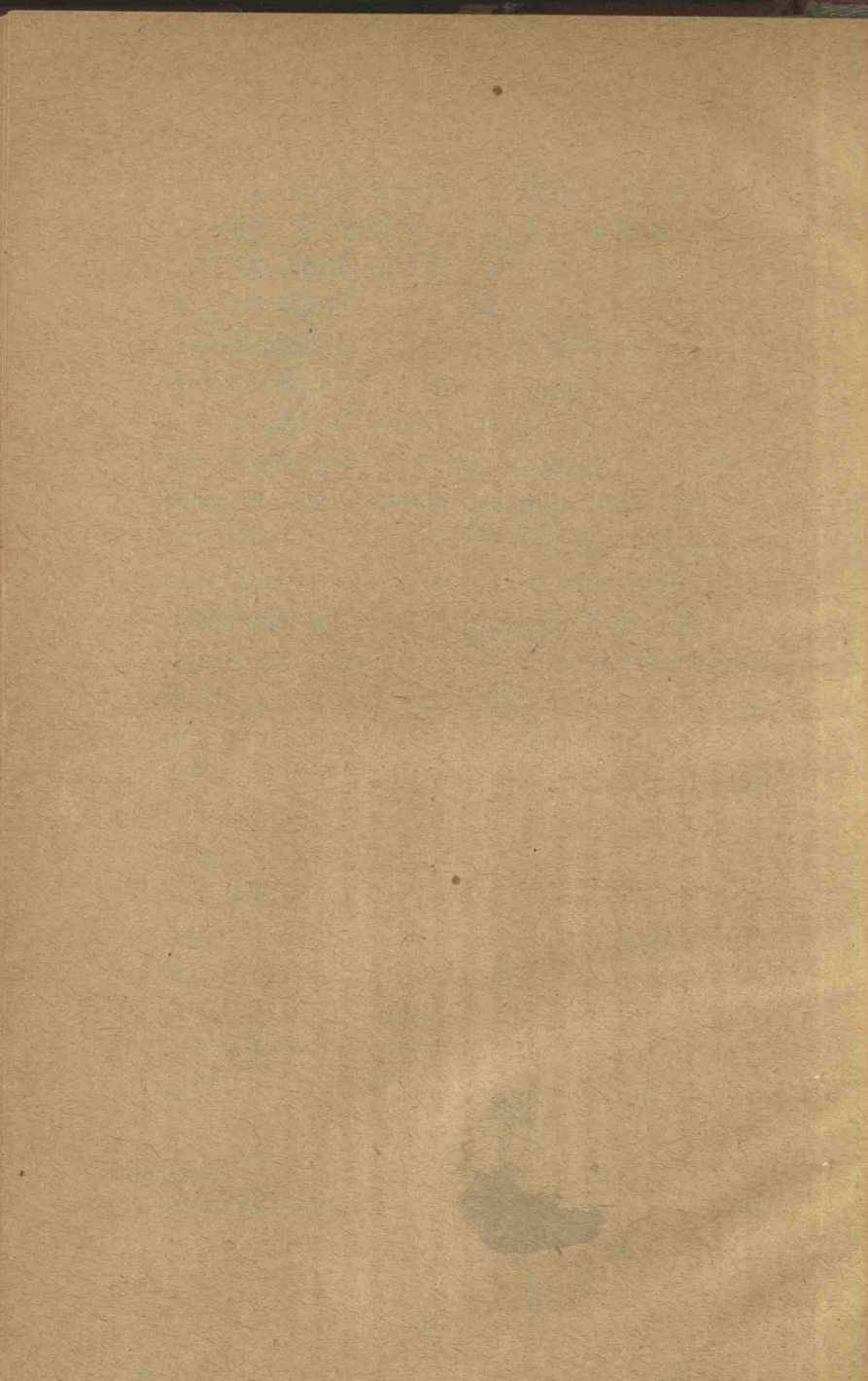

TABLA DE MATERIE

	Pag.
I. D-l Armand Călinescu, Ministru de Interne, despre spiritul nou în gospodăria locală	3— 20
II. Cuvântarea d-lui Armand Călinescu la instalarea sa ca Ministru ad-interim al Educației Naționale.	21— 25
III. Cuvântarea d-lui Armand Călinescu, Ministru de Interne, la deschiderea Congresului « Uniunea Internațională a Orașelor »	26— 30
IV. Cuvântare la instalarea Rezidentului Regal al Ținutului Suceava	31— 38
V. Cuvântare la Congresul învățătorilor din întreaga țară, ținut la Constanța	39— 51
VI. Cuvântarea asupra caracterului și însemnătății <u>legii administrative</u>	52— 60
VII. Expunere cu privire la reformele de adus învățământului superior	61— 68
VIII. Expunere asupra reformei învățământului superior	69— 79
IX. Cuvântare la instalarea d-lui Petre Andrei ca Ministru al Educației Naționale	80— 88
X. Conferința la <u>Radio despre « Rostul Frontului Renașterii Naționale »</u>	89— 106

	Pag.
XI. Cuvântare la instalarea sa ca Ministru ad-interim al Apărării Naționale	107—112
XII. Cuvântare la împlinirea unui an dela promulgarea Constituției Regele Carol II	113—132
XIII. Cuvântare asupra măsurilor luate pentru menținerea independenței naționale și apărarea fruntariilor	133—146
XIV. Discursul d-lui Armand Călinescu, Președintele Consiliului de Miniștri, la <u>primul</u> <u>Congres al breslelor</u>	147—154
XV. Cuvântare cu privire la rezultatele noului regim și la convocarea noului Parlament	155—162
XVI. Cuvântare la discuția Adresei de răspuns la Mesaj	163—190
XVII. Cuvântare la sărbătorirea sa de către <u>Primul</u> <u>Parlament al Renașterii Naționale</u>	191—199

MONITORUL OFICIAL ȘI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI. — 1939.